

FRØYA KOMMUNE

FORMANNSKAPET		Saksliste
Møtested: Kommunestyresalen	Møtedato: 02.04.2019	Kl. 12:00

Møteinnkalling

Medlemmene innkalles herved til overnevnte møte. Forfall må straks meldes til informasjonen, Tlf 72 46 32 00 eller til postmottak@froya.kommune.no
Varamedlemmer møter etter nærmere beskjed.

Merk: Oppmøte kl. 12.00.

Valgstyret har oppgaver på følgende tidsunkt:

12.00: Valgstyret – godkjenning av tellemåte for forhåndsstemmer

14:00: Valgstyret – resultat forhåndsstemmer

21.30: Valgstyre – oppmøte før godkjenning av møtebok

Kulturutvalget starter etter valgstyret

- behandler sak 60/19
- orientering om titranspelet

Formannskapet starter etter kulturutvalget

- drøfting sentrumsplan
- politisk organisering

Det blir pause frem til 21.30 når saksliste og drøftinger er ferdige.

Sakliste:

Saksnr.	Arkivsaksnr. Innhold
58/19	19/835 GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 19.03.19
59/19	19/838 REFERATSAK
60/19	19/533 KULTURUTVALG: BALANSEKUNST - KULTURSTRATEGI FOR TRØNDELAG
61/19	19/837 ORDFØRERS ORIENTERING
62/19	19/836 RÅDMANNS ORIENTERING

Melding til medlemmene:

Det bes om at spørsmål som ønskes besvart under møtet må være overlevert ordfører/leder med kopi til politisk sekretariat senest 1 uke før møtet, fortrinnsvis på e-post. Dette med bakgrunn i en mer effektiv møteavvikling.

Ap og Sv har anledning til gruppemøte på møtedagen, kl. 08.00 i møterom A.

Borgelig gruppe har anledning til gruppemøte på møtedagen, kl. 08.00 i møterom C.

Sistranda, 27.03.19

Berit Flåmo

Ordfører

Siv-Tove Skarshaug

Sekretær

Saksdokumentene er lagt ut til offentlig ettersyn på følgende steder:

www.froya.kommune.no.

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		Møtebok
Møtedato: 02.04.2019	Arkivsaksnr: 19/835	Sak nr: 58/19
Saksbehandler: Siv-Tove Skarshaug	Arkivkode: 033	Gradering:

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
58/19	Formannskapet	02.04.2019

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 19.03.19

Forslag til vedtak:

Protokoll fra møte 19.03.19 godkjennes som framlagt.

Vedlegg:

Protokoll fra møte 19.03.19

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		Møtebok
Møtedato: 02.04.2019	Arkivsaksnr: 19/838	Sak nr: 59/19
Saksbehandler: Siv-Tove Skarshaug	Arkivkode: 033	Gradering:

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
59/19	Formannskapet	02.04.2019

REFERATSAK

Forslag til vedtak:

Referatet tas til orientering.

Vedlegg:

Uttalelse fra Orkdalsregionen til fylkeskommunens godsstrategi

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		Møtebok
Møtedato:	Arkivsaksnr:	Sak nr:
02.04.2019	19/533	60/19
Saksbehandler:	Arkivkode:	Gradering:
Marit Wisløff Norborg	C00 &13	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
60/19	Formannskapet	02.04.2019

BALANSEKUNST - KULTURSTRATEGI FOR TRØNDELAG

Forslag til vedtak:

Frøya kommune tar høringsutkast Balansekunst - Kulturstrategi for Trøndelag 2019-2022 til orientering, og ønsker å gi følgende høringsuttalelse:

Fylkeskommunens fokus og kulturstrategi støttes. Frøya kommune vil likevel påpeke at Frøya kulturhus, som er en del av Frøya kultur- og kompetansesenter, ikke nevnes som et regionalt senter, i kunnskapsgrunnlaget, på lik linje med sammenlignbare kulturhus i våre nabokommuner. Frøya kommune anser kulturhuset som et naturlig senter for vår region, på lik linje som de andre.

Vedlegg:

Balansekunst – kulturstrategi for Trøndelag – høringsutkast.
Kultur i Trøndelag – en kunnskapsoversikt.

Saksopplysninger:

Frøya kommune har deltatt i møte med andre kommuner og fylkeskommunens avdeling for kultur, for gjennomgang av kulturstrategi i Trøndelag for 2019 – 2022.

Trøndelagsplanen for 2019 – 2030 (vedtatt av fylkestinget i desember 2018) legger de overordnede føringene for denne kulturstrategien. Kulturstrategien søker å løfte fram kulturens betydning for realisering av de overordnede målene og skal mobilisere alle samfunnsaktører i Trøndelag til felles innsats i årene framover. Ambisjonen er med andre ord at denne strategien skal løfte «Kultur-Trøndelag» - innenfor rammen av nasjonale kulturpolitiske mål.

Kulturstrategien er bevisst holdt på et overordnet strategisk nivå, og oppfølgingen av strategiene gjennom mer konkrete tiltak vil skje gjennom handlingsprogram på enkeltområder.

Vurdering:

Forslag til høringsinnspill er basert på Trøndelag fylkeskommunes kunnskapsoversikt, hvor statistikken viser at Frøya ikke har et regionalt kulturhus.

Forhold til overordna planverk:

Rådmannen arbeider nå med rullering av kulturplan for Frøya, som skal være ferdig sommeren 2019. Dette i følge kommunens vedtatte planstrategi. Trøndelag fylkeskommunes planstrategi skal vedtas i juni 2019, og vil være et plandokument som den lokale kulturplana skal understøtte.

Økonomiske konsekvenser:

Høringsuttalelsen har ingen økonomiske konsekvenser.

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		Møtebok
Møtedato: 02.04.2019	Arkivsaksnr: 19/837	Sak nr: 61/19
Saksbehandler: Siv-Tove Skarshaug	Arkivkode: 033	Gradering:

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
61/19	Formannskapet	02.04.2019

ORDFØRERS ORIENTERING

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		Møtebok
Møtedato: 02.04.2019	Arkivsaksnr: 19/836	Sak nr: 62/19
Saksbehandler: Siv-Tove Skarshaug	Arkivkode: 033	Gradering:

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
62/19	Formannskapet	02.04.2019

RÅDMANNS ORIENTERING

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Siv-Tove Skarshaug
Arkivsaksnr.: 19/835

Arkiv: 033

Saken skal behandles i følgende utvalg:

Formannskapet

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 19.03.19

Forslag til vedtak:

Protokoll fra møte 19.03.19 godkjennes som framlagt.

Vedlegg:

Protokoll fra møte 19.03.19

FRØYA KOMMUNE

MØTEPROTOKOLL

Formannskapet:

Møtested: Kommunestyresalen	Møtedato: 19.03.2019	Møtetid: 09:30 - 15:30	Av utvalgets medlemmer møtte 6 av 7
Fra og med sak:	38/18		
Til og med sak:	56/19		

Faste representanter i Formannskapet i perioden 2015 - 2019

<u>Ap:</u> Berit Flåmo, <i>ordfører</i> Kristin Reppe Storø Pål Terje Bekken, <i>varaordfører</i> Gunn Heidi Hallaren	<u>Frp/Sp/H:</u> Aleksander Søreng Martin Nilsen	<u>Venstre:</u> Arvid Agnar Hammernes
---	---	---

Faste representanter med forfall:

<u>Ap:</u> Pål Terje Bekken	<u>Frp/Sp/H:</u> Aleksander Søreng	<u>Venstre:</u>
---------------------------------------	--	------------------------

Vararepresentanter som møtte:

<u>Ap:</u> Ingen	<u>Frp/Sp/H:</u> Remy Strømskag	<u>Venstre:</u> Ingen
----------------------------	---	---------------------------------

Merknader:

1. Innkalling til møte med saksliste ble enstemmig godkjent. Sak 57/19 ble godkjent som tilleggssak i møte.

Underskrift:

Berit Flåmo
Ordfører

Kristin Reppe Storø
Protokollunderskriver

Siv-Tove Skarshaug
Sekretær

HOVEDUTSKRIFT

Utvalg: Formannskapet
Møtedato: 19.03.2019

SAKSLISTE

Saksnr.	Arkivsaksnr. Innhold
38/19	19/692 GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 26.02.10
39/19	19/684 REFERATSAKER
40/19	19/675 OPPLEVELSESSENTER
41/19	17/2850 ORIENTERING OM STATUS PROGRAM FOR FOLKEHELSEARBEID I TRØNDELAG
42/19	18/644 DYRØY FERJELEIE - NY PARKERINGSLØSNING
43/19	18/1257 SJØTOMT GJÆSINGEN
44/19	18/2721 FREMTIDIG DRIFT AV FISKERIHAVNER - AVHENDING AV FISKERIHAVNER
45/19	18/2967 GNR 31 BNR 27 BEGJÆRING OM KOMMUNAL EKSPROPRIASJON
46/19	19/704 LEIE AV TUVNESKAI
47/19	17/1658 Unntatt offentlighet BOBILTØMMING: ANBUD BYGGING OG DRIFT
48/19	17/2545 KOMMUNEPLANENS AREALDEL FOR ÅFJORD KOMMUNE 2019-2030 - HØRING AV PLANFORSLAG
49/19	19/112 HØRING DELSTRATEGI - GODS - TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE
50/19	19/113 HØRING DELSTRATEGI - MOBILITET - TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE
51/19	19/114

HØRING DELSTRATEGI - SJØ - TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE

52/19	19/621
HØRINGSUTKAST - PLANPROGRAM RULLERING KOMMUNEPLANENS
AREALDEL ROAN KOMMUNE
53/19	19/600
BUDSJETTJUSTERING NR. 1 - INVESTERINGSBUDSJETTET 2019
54/19	19/622
RENOVERING AV ORGELET I SLETTA KIRKE
55/19	19/695
ORDFØRERS ORIENTERING
56/19	19/694
RÅDMANNNS ORIENTERING

38/19

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 26.02.19

Vedtak:

Protokoll fra møte 26.02.19 godkjennes som framlagt.

Enstemmig.

Forslag til vedtak:

Protokoll fra møte 26.02.19 godkjennes som framlagt.

39/19

REFERATSAKER

Vedtak:

Referatene tas til orientering.

Enstemmig.

Forslag til vedtak:

Referatene tas til orientering.

HOVEDUTVALG FOR KULTUR OG IDRETT

40/19

OPPLEVELSESSENTER

Vedtak:

Kulturutvalget omdisponerer kr. 250 000 fra investeringsprosjektet 551463 «Stabben Fort» til investering i opplevelsessenteret i Frøya kulturhus. Det oppfordres til at kulturetaten går i dialog med næringslivet for å søke finansiering av fremtidig vedlikehold og drift gjennom reklameinntekter og sponning. Det gis honnør til kulturetaten som har funnet midler til dette tiltaket uten at det går på bekostning av oppgradering av Stabben fort.

Vedtatt med 4 mot 3 stemmer.

Formannskapetets behandling i møte 19.03.19:

Rådmanns forslag 1. setning:

Kulturutvalget omdisponerer kr. 250 000 fra investeringsprosjektet 551463 «Stabben Fort» til investering i opplevelsessenteret i Frøya kulturhus.

Vedtatt med 4 stemmer *ved Ordførers dobbeltstemme* mot 3 stemmer *avgitt av H og V*.

Rådmanns forslag 2. setning:

Rådmann innarbeider et budsjett på kr. 100 000 til support av utstyr i planperioden 2020 – 2023.

Falt enstemmig.

Følgende forslag til vedtak ble fremmet av Ap/Sv:

Siste setning tas ut og erstattes med:

Det oppfordres til at kulturetaten går i dialog med næringslivet for å søke finansiering av fremtidig vedlikehold og drift gjennom reklameinntekter og sponing.

Det gis honnør til kulturetaten som har funnet midler til dette tiltaket uten at det går på bekostning av oppgradering av Stabben fort.

Vedtatt med 4 stemmer *ved Ordførers dobbeltstemme* mot 3 stemmer *avgitt av H og V*.

Følgende forslag til vedtak ble fremmet av H og V:

Saken utsettes. Rådmannen bes evaluere og utrede nytten av opplevelsessenteret.

Samtidig bes det vurdert om tilbudene i stasjonene kan vises på kommunens hjemmeside.

Når det gjelder Stabben fort, bes det om et kostnadsoverslag for ferdiggjøring av alt arbeid.

Falt med 3 mot 4 stemmer *avgitt av Ap/Sv ved Ordførers dobbeltstemme*.

Forslag til vedtak:

Kulturutvalget omdisponerer kr. 250 000 fra investeringsprosjektet 551463 «Stabben Fort» til investering i opplevelsessenteret i Frøya kulturhus. Rådmann innarbeider et budsjett på kr. 100 000 til support av utstyr i planperioden 2020 – 2023.

FORMANNSKAP

41/19

ORIENTERING OM STATUS PROGRAM FOR FOLKEHELSEARBEID I TRØNDELAG

Vedtak:

1. Formannskapet tar rapporter, budsjett og prosjektplan vedr. folkehelseprosjektet «Det trengs ei hel øy for å oppdra et barn» til orientering.
2. Det opprettes en 20% prosjektlederstilling for satsningen. Stillingen finansieres for 2019 gjennom en kombinasjon av budsjetterte midler i Familie og helse og mottatte tilskuddsmidler.

3. Finansiering av prosjektlederstillingen i planperioden legges fram som sak i budsjettprosessen.
4. Det opprettes en kommunikasjonsplattform via kommunens hjemmeside for å sikre informasjon og eierskap til prosjektet for kommunens innbyggere.

Enstemmig.

Forslag til vedtak:

1. Formannskapet tar rapporter, budsjett og prosjektplan vedr. folkehelseprosjektet «Det trengs ei hel øy for å oppdra et barn» til orientering.
2. Det opprettes en 20% prosjektlederstilling for satsningen. Stillingen finansieres for 2019 gjennom en kombinasjon av budsjetterte midler i Familie og helse og mottatte tilskuddsmidler.
3. Finansiering av prosjektlederstillingen i planperioden legges fram som sak i budsjettprosessen.
4. Det opprettes en kommunikasjonsplattform via kommunens hjemmeside for å sikre informasjon og eierskap til prosjektet for kommunens innbyggere.

42/19

DYRØY FERJELEIE - NY PARKERINGSLØSNING

Vedtak:

Det vises til saksutredningen og vedlagte forslag til leiekontrakter.

1. Forslag til leiekontrakter for opparbeidelse av parkeringsplass på Gnr. 60, bnr. 2 og 3, godkjennes som fremlagt.
2. Utbygging av parkeringsplassen i 2 byggetrinn igangsettes så snart alle søknader er godkjent. Prosjektet forskotteres med midler avsatt til næringsformål i investeringsbudsjettet. Det forutsettes at det inngås forhandlinger med fylkeskommunen for inndekning av hele eller deler av kostnadene.
3. Det forutsettes at nødvendig skilting av parkering settes opp i kryss ved avkjøring til Norddyrøy.

Enstemmig.

Forslag til vedtak:

Det vises til saksutredningen og vedlagte forslag til leiekontrakter.

1. Forslag til leiekontrakter for opparbeidelse av parkeringsplass på Gnr. 60, bnr. 2 og 3, godkjennes som fremlagt.
2. Utbygging av parkeringsplassen i 2 byggetrinn igangsettes så snart alle søknader er godkjent. Prosjektet forskotteres med midler avsatt til næringsformål i investeringsbudsjettet. Det forutsettes at det inngås forhandlinger med fylkeskommunen for inndekning av hele eller deler av kostnadene.
3. Det forutsettes at nødvendig skilting av parkering settes opp i kryss ved avkjøring til Norddyrøy.

SJØTOMT GJÆSINGEN**Vedtak:**

1. Frøya kommunestyre vedtar at Linda T Hoff får kjøpe sjøhustomt fra kommunens eiendom på Gjesingen, Gnr. 66, bnr. 149, i henhold til søknad. Tomta begrenses til 150 kvm og prisen fastsettes til kr. 30.000,-.
2. Kjøper betaler alle omkostninger i forbindelse eiendomsoverdragelsen.
3. Dersom tomta ikke er bebygd innen 2 år fra vedtak om salg, faller tomta tilbake til kommunen.

Enstemmig.

Forslag til vedtak:

1. Frøya kommunestyre vedtar at Linda T Hoff får kjøpe sjøhustomt fra kommunens eiendom på Gjesingen, Gnr. 66, bnr. 149, i henhold til søknad. Tomta begrenses til 150 kvm og prisen fastsettes til kr. 30.000,-.
2. Kjøper betaler alle omkostninger i forbindelse eiendomsoverdragelsen.
3. Dersom tomta ikke er bebygd innen 2 år fra vedtak om salg, faller tomta tilbake til kommunen.

FREMTIDIG DRIFT AV FISKERIHAVNER - AVHENDING AV FISKERIHAVNER**Vedtak:**

1. Kommunestyret innstiller på erverv av følgende fiskerihavner, basert på takst foretatt av Kystverket:

	Takst
Kya	300.000
Neset	250.000
Titran	80.000
Ørnflaugvågen	850.000
Sandvika	250.000
Totalt	1.730.000

2. Rådmannen gir tilbakemelding til Kystverket på kommunens vedtak Og ber samtidig om at muligheter for opprustning før overtagelse sjekkes ut.
3. Rådmann fremmer egen sak om finansiering av erverv for fiskerihavner
4. Det bes om en utredning på hvordan Frøya kommune kan ivareta fremtidig inntekspotensialet for kaier/ havner.

Enstemmig.

Formannskapetets behandling i møte 19.03.19:

Rep. Kristin Reppe Storø ble enstemmig valgt som Setteordfører under behandling av saken.

Ordfører Berit Flåmo ba om vurdering av sin habilitet da hennes mann er interessert i saken.

Ordfører Berit Flåmo ble enstemmig inhabil.

Følgende omforente forslag til endring i pkt. 2 til vedtak ble fremmet:

Tillegg til setning nr 2:

Og ber samtidig om at muligheter for opprustning før overtagelse sjekkes ut

Nytt pkt 4:

Det bes om en utredning på hvordan Frøya kommune kan ivareta fremtidig inntektspotensialet for kaier/ havner.

Enstemmig.

Forslag til vedtak:

1. Kommunestyret innstiller på erverv av følgende fiskerihavner, basert på takst foretatt av Kystverket:

	Takst
Kya	300.000
Neset	250.000
Titran	80.000
Ørnflaugvågen	850.000
Sandvika	250.000
Totalt	1.730.000

2. Rådmannen gir tilbakemelding til Kystverket på kommunens vedtak
3. Rådmann fremmer egen sak om finansiering av erverv for fiskerihavner

45/19

GNR 31 BNR 27 BEGJÆRING OM KOMMUNAL EKSPROPRIASJON

Vedtak:

1. Frøya kommunestyre vedtar ekspropriasjon av grunn og rettigheter fra deler av eiendommen gnr. 31 bnr. 4 for gjennomføring av reguleringsplan for Neset industriområde, vedtatt 31.04.2009. Hjemmel for vedtaket er plan- og bygningsloven § 16-2.
2. Rådmannen gis fullmakt til å søke Fylkesmannen i Trøndelag om forhåndstiltredelse av eiendommen når skjønn er begjært, jf. oteigningsloven § 25.

Vedtatt med 4 mot 3 stemmer.

Formannskapetets behandling i møte 19.03.19:

Møtet lukkes etter Kl § 31.5

Følgende forslag til vedtak ble fremmet av H og V:

Frøya kommune ber om at det gjennomføres og dokumenteres frivillige forhandlinger før en ekspropriasjon vurderes.

Falt med 3 mot 4 stemmer avgitt av Ap/Sv ved Ordførers dobbelstemme.

Forslag til vedtak:

1. Frøya kommunestyre vedtar ekspropriasjon av grunn og rettigheter fra deler av eiendommen gnr. 31 bnr. 4 for gjennomføring av reguleringsplan for Nettet industriområde, vedtatt 31.04.2009. Hjemmel for vedtaket er plan- og bygningsloven § 16-2.
2. Rådmannen gis fullmakt til å søke Fylkesmannen i Trøndelag om forhåndstiltredelse av eiendommen når skjønn er begjært, jf. oreigningsloven § 25.

46/19

LEIE AV TUVNESKAI**Vedtak:**

1. Formannskapet gir rådmannen fullmakt til å inngå forhandlinger med SalMar om salg av Eiendom gnr 12 bnr 15.
2. Formannskapet tilrårder at rådmannen innleder dialog med Fiskarlaget og fiskere i området
3. Utfall av diskusjon med Fiskarlaget/ fiskere samt forslag til avtale forelegges Formannskapet for endelig godkjenning

Enstemmig.

Formannskapets behandling i møte 19.03.19:

Følgende omforente forslag til endring i pkt.1 i vedtak ble fremmet:

1. Formannskapet gir rådmannen fullmakt til å inngå forhandlinger med SalMar om salg av Eiendom gnr 12 bnr 15.

Enstemmig.

Rådmanns forslag til pkt.1:

1. Formannskapet gir rådmannen fullmakt til å inngå forhandlinger med SalMar om leie av Tuvnes kai

Falt enstemmig.

Forslag til vedtak:

1. Formannskapet gir rådmannen fullmakt til å inngå forhandlinger med SalMar om leie av Tuvnes kai
2. Formannskapet tilrårder at rådmannen innleder dialog med Fiskarlaget og fiskere i området
3. Utfall av diskusjon med Fiskarlaget/ fiskere samt forslag til avtale forelegges Formannskapet for endelig godkjenning

47/19

Unntatt offentlighet OfI §15

BOBILTØMMING: ANBUD BYGGING OG DRIFT**Vedtak:**

1. Kommunestyret gir rådmannen fullmakt til å ferdigforhandle en leieavtale med Frøya Transportsenter.

2. Avtalen blir forelagt Formannskapet til endelig godkjenning.
3. I avtalen skal det være med en opsjon på tilkobling/tømming av septikk fra småbåter.
4. Prosjektet finansieres av prosjekt 551499 – Opparbeidelse av næringsareal
5. Rådmannen innarbeider driftsutgifter i budsjettet for 2020 og i hele leieperioden

Enstemmig.

Formannskapets behandling i møte 19.03.19:

Møtet lukkes etter KI § 31.5

Forslag til vedtak:

1. Kommunestyret gir rådmannen fullmakt til å ferdigforhandle en leieavtale med Frøya Transportsenter.
2. Avtalen blir forelagt Formannskapet til endelig godkjenning.
3. I avtalen skal det være med en opsjon på tilkobling/tømming av septikk fra småbåter.
4. Prosjektet finansieres av prosjekt 551499 – Opparbeidelse av næringsareal
5. Rådmannen innarbeider driftsutgifter i budsjettet for 2020 og i hele leieperioden

48/19

KOMMUNEPLANENS AREALDEL FOR ÅFJORD KOMMUNE 2019-2030 - HØRING AV PLANFORSLAG

Vedtak:

Frøya kommunestyre tar planforslag til kommuneplanens arealdel for Åfjord kommune 2019-2030, til orientering og har ingen merknader til planforslaget. Vi ønsker lykke til videre med planarbeidet.

Enstemmig.

Forslag til vedtak:

Frøya kommunestyre tar planforslag til kommuneplanens arealdel for Åfjord kommune 2019-2030, til orientering og har ingen merknader til planforslaget. Vi ønsker lykke til videre med planarbeidet.

49/19

HØRING DELSTRATEGI - GODS - TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE

Vedtak:

Frøya kommunestyre tar høring delstrategi gods til orientering og ønsker å gi følgende høringsuttalelse: Trøndelag fylkeskommune bør som vegeier sikre at fylkesveger viktige for godstrafikk sikres tilstrekkelig standard og vedlikehold på hele veistrekningen fra næringsaktør til leveransepunkt. Fv 716 er en vegstrekning som er gitt funksjonsklasse D, til tross for sin funksjon som viktig godsveg.

Enstemmig.

Forslag til vedtak:

Frøya kommunestyre tar høring delstrategi gods til orientering og ønsker å gi følgende høringsuttalelse: Trøndelag fylkeskommune bør som vegeier sikre at fylkesveger viktige for godstrafikk sikres tilstrekkelig standard og vedlikehold på hele veistrekningen fra næringsaktør til leveransepunkt. Fv 716 er en vegstrekning som er gitt funksjonsklasse D, til tross for sin funksjon som viktig godsveg.

50/19

HØRING DELSTRATEGI - MOBILITET - TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE

Vedtak:

Frøya kommunestyre tar Delstrategi Mobilitet til orientering og ønsker å gi følgende høringsuttalelse:

1. I tillegg til å vektlegge utbygging av digital infrastruktur til skoler og andre offentlige bygg, bes det om at tilgang til fiber og mobildekning for næringslivet i distriktene også prioriteres. Opprettholdelse av bosetning i distriktene er avhengig av arbeidsplasser. Tilgang til digital infrastruktur er grunnleggende for næringslivets konkurransekraft og vekstmuligheter.
2. Frøya kommune er nå i en stor omstillingsprosess innen helsesektoren. Et av målene innenfor Morgendagens omsorg er at folk skal ha mulighet til å bo hjemme lengst mulig. Ett viktig virkemiddel for nå dette er å utnytte potensialet innenfor velferdsteknologi. Det er derfor avgjørende at digital infrastruktur er utbygd til alle innbyggerne i kommunen.
3. Fylkeskommunen bør ytterligere prioritere samarbeid mellom private aktører, kommunene og fylkeskommune for å fremskynde utbygging av digital infrastruktur i distriktene. Her bør særlig kommunenes prioriteringer vektlegges.
4. Frøya kommune forventer at fylkeskommunens prioritering av kollektive knutepunkt følger vedtatte regionale tyngdepunkt, i henhold til planprogram for plan for regional arealbruk. Dette bør også vektlegges ved prioritering av utbygging av gang- og sykkelveier.
5. Fylkeskommunen oppfordres til å utnytte mulighetsrommet innen skoleskyssordningen for å tilrettelegge for bedre kollektivtilbud i distriktene, samt videreutvikle løsninger for bestillertransport.

Enstemmig.

Forslag til vedtak:

Frøya kommunestyre tar Delstrategi Mobilitet til orientering og ønsker å gi følgende høringsuttalelse:

1. I tillegg til å vektlegge utbygging av digital infrastruktur til skoler og andre offentlige bygg, bes det om at tilgang til fiber og mobildekning for næringslivet i distriktene også prioriteres. Opprettholdelse av bosetning i distriktene er avhengig av arbeidsplasser. Tilgang til digital infrastruktur er grunnleggende for næringslivets konkurransekraft og vekstmuligheter.
2. Frøya kommune er nå i en stor omstillingsprosess innen helsesektoren. Et av målene innenfor Morgendagens omsorg er at folk skal ha mulighet til å bo hjemme lengst mulig. Ett viktig virkemiddel for nå dette er å utnytte potensialet innenfor velferdsteknologi. Det er derfor avgjørende at digital infrastruktur er utbygd til alle innbyggerne i kommunen.
3. Fylkeskommunen bør ytterligere prioritere samarbeid mellom private aktører, kommunene og fylkeskommune for å fremskynde utbygging av digital infrastruktur i distriktene. Her bør særlig kommunenes prioriteringer vektlegges.

4. Frøya kommune forventer at fylkeskommunens prioritering av kollektive knutepunkt følger vedtatte regionale tyngdepunkt, i henhold til planprogram for plan for regional arealbruk. Dette bør også vektlegges ved prioritering av utbygging av gang- og sykkelveier.
5. Fylkeskommunen oppfordres til å utnytte mulighetsrommet innen skoleskysordningen for å tilrettelegge for bedre kollektivtilbud i distriktene, samt videreutvikle løsninger for bestillertransport.

51/19

HØRING DELSTRATEGI - SJØ - TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE

Vedtak:

Frøya kommunestyre tar delstrategi sjø til orientering og ønsker å gi følgende høringsuttalelse:
Fylkeskommunens fokus på det grønne skiftet støttes. Frøya kommune vil allikevel påpeke viktigheten av at nye krav til energiløsninger og kaianlegg ikke fører til ett redusert kollektivtilbud i kommunen, samt at kostnadene for eventuell oppgradering av kaianlegg ikke påføres kommunen.

Enstemmig.

Forslag til vedtak:

Frøya kommunestyre tar delstrategi sjø til orientering og ønsker å gi følgende høringsuttalelse:
Fylkeskommunens fokus på det grønne skiftet støttes. Frøya kommune vil allikevel påpeke viktigheten av at nye krav til energiløsninger og kaianlegg ikke fører til ett redusert kollektivtilbud i kommunen, samt at kostnadene for eventuell oppgradering av kaianlegg ikke påføres kommunen.

52/19

HØRINGSUTKAST - PLANPROGRAM RULLERING KOMMUNEPLANENS AREALDEL ROAN KOMMUNE

Vedtak:

Frøya kommunestyre tar forslag til planprogram for rullering av kommuneplanens arealdel 2019-2030 for Roan kommune til orientering og ønsker lykke til med arbeidet.

Enstemmig.

Forslag til vedtak:

Frøya kommunestyre tar forslag til planprogram for rullering av kommuneplanens arealdel 2019-2030 for Roan kommune til orientering og ønsker lykke til med arbeidet.

BUDSJETTJUSTERING NR. 1 - INVESTERINGSBUDSJETTET 2019

Vedtak:

Frøya kommune foretar følgende budsjettjusteringer i investeringsbudsjettet for 2019

Investeringsprosjekter		Overføring fra 2018 til 2019 i kr
551311	PÅKOSTNADER KOMMUNALEBYGG	2 827 554
551312	BOLIGOMRÅDE BEINSKARET	237 017
551313	SKARPNESET NÆRINGSARK	5 000 000
551314	ALMENNINGSKAIER	1 197 581
551315	BOLIGFELT HOLAHUAN	12 372 056
551316	Kommunale veier	273 360
551317	LIGGEKAI SISTRANDA	21 561 254
551318	Oppgradering uteområdet på Sistranda/Hamarvik	918 435
551319	NORDHAMARVIKA GRAVPLASS	14 973 600
551320	GJETØY BRU	248 767
551321	VARMESENTRAL MAUSUND SKOLE	1 519 593
551322	SØPPELPRESSER - SISTRANDA SENTRUM OG FRØYA SYKEHJEM	417 500
551323	UTVIDELSE AV NORDHAMARVIKA INDUSTRIOMRÅDE	447 768
551324	Brannører Frøya sykehjem	300 000
551325	Opparbeide næringsområder	5 808 493
551326	Turistinformasjon	400 000
551327	Forprosjekt industriområde Hallaren	729 936
551328	FP Parkering Dyrøy fergeleie	162 513
551329	Uteareal avlastningsbolig/rådhus	150 000
551330	Prosjektering vei, vann og avløp Beinskaret 3	3 788 568
551331	VANNFORSYNING SISTRANDA-NORDSKAGET	23 835 869
551332	NYTT HØYDEBASSENG - BERGHEIA	5 799 034
551333	NYTT HØYDEBASSENG - BREMNESUVA	19 328 374
551334	OPPRYDDING KOMMUNALE AVLØPSLEDNINGER/OVERVANNSPROBLEMER	5 491 880
551335	HOVEDPLAN VANN	489 093
551336	Løpende investeringer vannledninger	881 643
551337	RENSEANLEGG AVLØP SISTRANDA	24 698 523
551338	AVLØPSANLEGG GRINDFARA	108 300
551339	AVLØPSANLEGG FLATVAL 1 OG 2	1 731 650
551340	SANERING AV AVLØPSANLEGG NORDSKAGET	4 272 813
551341	Oppgradering vannledningsanlegg Bremnesuva	5 975 558
551342	Sanering og oppgradering VA Sistranda Midtre	2 500 000
551343	Vannforsyning Sandvika	1 449 523
551344	Membranrigg D (551324)	3 260 851
551345	Ventilkammer Nordskag næringspark	2 000 000
551346	Løpende investeringer kommunale avløp, samlepost	1 500 000
551347	ADRESSEPROSJEKT	607 422

551348	DIGITALISERING AV BYGNINGS- OG DELINGSARKIV	105 994
551349	KULVERT I BLAKSTADVASSDRAGET	187 590
551350	Nye senger og personløftere	100 000
551351	Avlastningsbolig for barn	234 558
551352	Kommunalt hjelpemiddellager	15 082
551353	Bofelleskap 5 boenh. unge voksne med særskilte behov	350 000
551354	Bofelleskap 5 boenh. "Frøyablå seng"	350 000
551355	Boligmodul Perstua	189 094
551356	Velferdsteknologi	844 911
551357	Forprosjekt museum	175 000
551358	HELHETLIG IDRETTSPARK/ BASISHALL - UTSTYR	740 724 *
551359	HELHETLIG IDRETTSPARK/ SJØSPORT	484 125*
551360	SIKRING OG OPPGRADERING AV STABBEN FORT	562611
551361	Utstyr til avlastningsbolig barn- og unge	45 450
551362	Gjøre bygdetunet funksjonelt	200 000
551363	Konsekvensutredning og risiko- og sårbarhetsanalyse - kommuneplanens areal	4 738
551364	Utbygging - Dyrøy oppvekstsenter (551342)	27 154 999
551365	TRAFIKKSIKKERHETSTILTAK	700 241*
551366	Friluftslivets år kommune	146 932
551367	Fysisk utforming OSK	26 494
551368	Innkjøp elevpcer	74 248
551369	Ny kommunikasjonsløsning	143 206
551370	Ny skoleportal	182 150
551371	MORGENDAGENS OMSORG	4 065 871*
551372	Basestasjon Nordskag	156 260
551373	Fiberkabel sjø Bremnestua-Nordskag	150 000
551374	Bygning av kommunale utleiebolig	2 000 000
551375	Hvite biler - tilbringertransport i øyrekka	795 000*
551376	Uteområdet i Sistranda sentrum/Torvet	21 518
	TOTAL:	217 471 324

	Finansieres slik:	
	Ubundne investeringsfond 253080017	979 879*
	Bundne investeringsfond 255080061	530 000*
	Ubundne investeringsfond 253080016	3 252 700*
	Disposisjonsfond 256080013	636 000*
	Momskompensasjon	22 829 643
	Lånemidler	189 243 102
	TOTAL:	217 471 324

Enstemmig.

Forslag til vedtak:

Frøya kommune foretar følgende budsjettjusteringer i investeringsbudsjettet for 2019

Investeringsprosjekter		Overføring fra 2018 til 2019 i kr
551311	PÅKOSTNADER KOMMUNALEBYGG	2 827 554
551312	BOLIGOMRÅDE BEINSKARET	237 017
551313	SKARPNESET NÆRINGSPARK	5 000 000
551314	ALMENNINGSKAIER	1 197 581
551315	BOLIGFELT HOLAHUAN	12 372 056
551316	Kommunale veier	273 360
551317	LIGGEKAI SISTRANDA	21 561 254
551318	Oppgradering uteområdet på Sistranda/Hamarvik	918 435
551319	NORDHAMARVIKA GRAVPLASS	14 973 600
551320	GJETØY BRU	248 767
551321	VARMESENTRAL MAUSUND SKOLE	1 519 593
551322	SØPPELPRESSER - SISTRANDA SENTRUM OG FRØYA SYKEHJEM	417 500
551323	UTVIDELSE AV NORDHAMARVIKA INDUSTRIOMRÅDE	447 768
551324	Brannøyer Frøya sykehjem	300 000
551325	Opparbeide næringsområder	5 808 493
551326	Turistinformasjon	400 000
551327	Forprosjekt industriområde Hallaren	729 936
551328	FP Parkering Dyrøy fergeleie	162 513
551329	Uteareal avlastningsbolig/rådhus	150 000
551330	Prosjektering vei, vann og avløp Beinskaret 3	3 788 568
551331	VANNFORSYNING SISTRANDA-NORDSKAGET	23 835 869
551332	NYTT HØYDEBASSENG - BERGHEIA	5 799 034
551333	NYTT HØYDEBASSENG - BREMNESSTUVA	19 328 374
551334	OPPRYDDING KOMMUNALE AVLØPSLEDNINGER/OVERVANNSPROBLEMER	5 491 880
551335	HOVEDPLAN VANN	489 093
551336	Løpende investeringer vannledninger	881 643
551337	RENSEANLEGG AVLØP SISTRANDA	24 698 523
551338	AVLØPSANLEGG GRINDFARA	108 300
551339	AVLØPSANLEGG FLATVAL 1 OG 2	1 731 650
551340	SANERING AV AVLØPSANLEGG NORDSKAGET	4 272 813
551341	Oppgradering vannledningsanlegg Bremnestuva	5 975 558
551342	Sanering og oppgradering VA Sistranda Midtre	2 500 000
551343	Vannforsyning Sandvika	1 449 523
551344	Membranrigg D (551324)	3 260 851
551345	Ventilkammer Nordskag næringspark	2 000 000
551346	Løpende investeringer kommunale avløp, samlepost	1 500 000
551347	ADRESSEPROSJEKT	607 422
551348	DIGITALISERING AV BYGNINGS- OG DELINGSARKIV	105 994
551349	KULVERT I BLAKSTADVASSDRAGET	187 590
551350	Nye senger og personløftere	100 000
551351	Avlastningsbolig for barn	234 558

551352	Kommunalt hjelpemiddellager	15 082
551353	Bofelleskap 5 boenh. unge voksne med særskilte behov	350 000
551354	Bofelleskap 5 boenh. "Frøyablå seng"	350 000
551355	Boligmodul Perstua	189 094
551356	Velferdsteknologi	844 911
551357	Forprosjekt museum	175 000
551358	HELHETLIG IDRETTSPARK/ BASISHALL - UTSTYR	740 724 *
551359	HELHETLIG IDRETTSPARK/ SJØSPORT	484 125*
551360	SIKRING OG OPPGRADERING AV STABBEN FORT	562611
551361	Utstyr til avlastningsbolig barn- og unge	45 450
551362	Gjøre bygdetunet funksjonelt	200 000
551363	Konsekvensutredning og risiko- og sårbarhetsanalyse - kommuneplanens areal	4 738
551364	Utbygging - Dyrøy oppvekstsenter (551342)	27 154 999
551365	TRAFIKKSIKKERHETSTILTAK	700 241*
551366	Friluftslivets år kommune	146 932
551367	Fysisk utforming OSK	26 494
551368	Innkjøp elevpcer	74 248
551369	Ny kommunikasjonsløsning	143 206
551370	Ny skoleportal	182 150
551371	MORGENDAGENS OMSORG	4 065 871*
551372	Basestasjon Nordskag	156 260
551373	Fiberkabel sjø Bremnestua-Nordskag	150 000
551374	Bygning av kommunale utleiebolig	2 000 000
551375	Hvite biler - tilbringertransport i øyrekka	795 000*
551376	Uteområdet i Sistranda sentrum/Torvet	21 518
	TOTAL:	217 471 324

	Finansieres slik:	
	Ubundne investeringsfond 253080017	979 879*
	Bundne investeringsfond 255080061	530 000*
	Ubundne investeringsfond 253080016	3 252 700*
	Disposisjonsfond 256080013	636 000*
	Momskompensasjon	22 829 643
	Lånemidler	189 243 102
	TOTAL:	217 471 324

54/19

RENOVERING AV ØRGELET I SLETTA KIRKE

Vedtak:

Formannskapet flytter 225 000 kr i bevilling fra prosjekt 551552 Oppgradering gravplasser til 551551 Oppgradering orgelpiper.

Prosjekt 551551 Oppgradering orgelpiper vil ha et budsjett på 225 000 kr i 2019 og 80 000 kr i 2020.
Prosjekt 551552 Oppgradering gravplasser vil ha et budsjett på kr 231 000 kr i 2019.

Enstemmig.

Forslag til vedtak:

Formannskapet flytter 225 000 kr i bevilling fra prosjekt 551552 Oppgradering gravplasser til 551551 Oppgradering orgelpiper.

Prosjekt 551551 Oppgradering orgelpiper vil ha et budsjett på 225 000 kr i 2019 og 80 000 kr i 2020.
Prosjekt 551552 Oppgradering gravplasser vil ha et budsjett på kr 231 000 kr i 2019.

55/19

ORDFØRERS ORIENTERING

- **Krafttak mot kreft- pengegave, formannskapet er med på kr.10.000**
- **Ordfører har vært på eiermøte Trondheim havn; gjennomgang av strategiplan**
- **Samarbeidforum mellom Hitra og Frøya, referatet legges ved protokollen.**
- **Brev til Stortingets næringskomitee fra NFKK, støttes fra Frøya formannskap. Brev ble sendt ut og legges protokollen.**
- **Muntlig referat fra felles skoleutvalg ved Guri Kunna vgs v/ repr. Kristin Reppe Storø.**
- **Ordfører gjør en henvendelse til ordføreren på Hitra om vi skal sende et brev om at overskuddet på FV 714 skal brukes på Vikan svingen.**
- **Skarpsneset industriområdet: Formannskapet ønsker en gjennomgang av området og hva bør/ kan vi starte med for å komme igang med utvikling av området.**

56/19

RÅDMANNS ORIENTERING

- **Politisk organisering, evaluering. Tas opp i neste møte 01.04.19. se vedlegg**
- **Ref.fra samarbeidsmøte med Hitra kommune. Referat ettersendes**
- **Foreløpig program, 3 partssamarbeidet**
- **Uttian næringspark**
- **Multidoser, feil i leveringen fra Norsk medisinaldepot. Ingen avvik.**
- **Krafttak mot kreft, gave fra Frøya kommune, kr 10.000.**

- Tilsyn forrige uke på område beredskap/helsemessig og sosial beredskap – ingen avvik ☺
- Fått anbud på opparbeidelse av park.plass på Dyrøya. Rådmann lager sak til førstk. KST. FSK gir tillatelse til oppstart slik at dette blir ferdig til påske.

Presentasjon fra økonomisjef

- Regnskap/resultat
- Ny regnskapsforskrift
- Ny kommunelov

Orientering i lukket møte:

- Morgendagens omsorg, klage KL § 31.5 – off. interesser
- Forlik i tvistesak KL § 31.4 - personvern
- Skattetakst KL § 31.5 -off. interesser

57/19

HØRINGSINNSPILL TIL TRØNDELAG FYLKESKOMMUNES KOMPETANSESTRATEGI

Vedtak:

Frøya kommune gir følgende innspill til Trøndelag fylkeskommunes kompetansestrategi:

Generelt:

Frøya kommune av stor betydning for Trøndelag når det gjelder verdiskapning, og har et enormt potensiale for videre utvikling. Havbruksnæringa har et uuttømmelig behov for kompetent arbeidskraft på alle nivå noe som bør ha et enda sterkere fokus i fylkets kompetansestrategi.

Fylkeskommunene samfunnsutviklerrolle må i enda større grad komme i fokus, gjennom å bidra til at distriktskommuner som Frøya får de beste forutsetninger for å utvikle seg videre.

Dette er viktig da vi vet at Frøya kommune er en av kommunene i fylket med laveste utdanningsnivå i befolkningen.

Kap 2:

Befolkning

Vi ser at det her er noe unyansert i forhold til befolkningsutvikling.

Frøya er en av de kommunene i Norge som har hatt prosentvis størst vekst de siste årene. Med regionenes utviklingsmuligheter knyttet til havbruk, bør dette ha sterk fokus også relatert til fylkets kompetansestrategi.

Kap 4:

Utdanningssystem som bidrar til tilstrekkelig og relevant kompetanse og arbeidskraft

Målet om at Trøndelag skal ha et fleksibelt utdanningssystem som møter arbeidslivets kompetansebehov må i enda større grad enn i dag ta opp i seg at utdanning må kunne skje lokalt i distriktskommuner.

For oss som en distriktskommune er det viktig at utdanning innen bla sykepleie, vernepleie og helsefagarbeider tilbys desentralisert. Dette vil bidra til å gi voksne mulighet til å oppnå fagbrev og bachelor- og mastergrad mens de er i arbeid. En større utnyttelsesgrad av digitale løsninger samt desentraliserte deltidstilbud kan bidra til dette.

Distriktet har utfordringer med å skaffe både yrkesfaglig og akademisk kompetanse. Viktig at dette tas høyde for, og at alle skoler og skolesteder i distriktet har et så bredt utvalg av linjer som mulig. Unge som må forlate kommunen tidlig kommer sjeldnere tilbake etter endt utdanning enn unge som får ta videregående opplæring i egen kommune.

Alle videregående skoler og skolesteder i distriktet bør tilby studiespesialisering lokalt for å stimulere flest mulig til å velge høyere utdanning, jfr kompetansemangelen/ lavt utdanningsnivå i distriktet. Dette er

også viktig for å kunne dra nytte av kompetanse på tvers av studieretninger, samt for å være attraktiv som tilflyttingskommune.

Frøya kommune ser pr dd en betydelig nedgang i antallet som søker seg til studiespesialisering etter at dette ble tatt bort fra skolestedet lokalt.

Enstemmig.

Formannskapetets behandling i møte 19.03.19:

Rep. Kristin Reppe Storø erklærte seg som inhabil da hun er saksbehandler.

Forslag til vedtak.

Frøya kommune gir følgende innspill til Trøndelag fylkeskommunes kompetansestrategi:

Generelt:

Frøya kommune av stor betydning for Trøndelag når det gjelder verdiskapning, og har et enormt potensiale for videre utvikling. Havbruksnæringa har et uuttømmelig behov for kompetent arbeidskraft på alle nivå noe som bør ha et enda sterkere fokus i fylkets kompetansestrategi.

Fylkeskommunene samfunnsutviklerrolle må i enda større grad komme i fokus, gjennom å bidra til at distriktskommuner som Frøya får de beste forutsetninger for å utvikle seg videre.

Dette er viktig da vi vet at Frøya kommune er en av kommunene i fylket med laveste utdanningsnivå i befolkningen.

Kap 2:

Befolkning

Vi ser at det her er noe unyansert i forhold til befolkningsutvikling.

Frøya er en av de kommunene i Norge som har hatt prosentvis størst vekst de siste årene. Med regionenes utviklingsmuligheter knyttet til havbruk, bør dette ha sterk fokus også relatert til fylkets kompetansestrategi.

Kap 4:

Utdanningssystem som bidrar til tilstrekkelig og relevant kompetanse og arbeidskraft

Målet om at Trøndelag skal ha et fleksibelt utdanningssystem som møter arbeidslivets kompetansebehov må i enda større grad enn i dag ta opp i seg at utdanning må kunne skje lokalt i distriktskommuner.

For oss som en distriktskommune er det er viktig at utdanning innen bla sykepleie, vernepleie og helsefagarbeider tilbys desentralisert. Dette vil bidra til å gi voksne mulighet til å oppnå fagbrev og bachelor- og mastergrad mens de er i arbeid. En større utnyttelsesgrad av digitale løsninger samt desentraliserte deltidstilbud kan bidra til dette.

Distriktet har utfordringer med å skaffe både yrkesfaglig og akademisk kompetanse. Viktig at dette tas høyde for, og at alle skoler og skolesteder i distriktet har et så bredt utvalg av linjer som mulig. Unge som må forlate kommunen tidlig kommer sjeldnere tilbake etter endt utdanning enn unge som får ta videregående opplæring i egen kommune.

Alle videregående skoler og skolesteder i distriktet bør tilby studiespesialisering lokalt for å stimulere flest mulig til å velge høyere utdanning, jfr kompetansemangelen/ lavt utdanningsnivå i distriktet. Dette er også viktig for å kunne dra nytte av kompetanse på tvers av studieretninger, samt for å være attraktiv som tilflyttingskommune.

Frøya kommune ser pr dd en betydelig nedgang i antallet som søker seg til studiespesialisering etter at dette ble tatt bort fra skolestedet lokalt.

NOTAT

Oppgave med SWOT-analyse		Notatnr 2/19
DATO: 18. mars 2019	Distribueres til: FSK, HDF, HFF og Brukerrådet	
Avsender: Rådmann		

KST vedtok i vedtak 175/18 å utrede mulig ny politisk organisering i Frøya kommune. Det ble videre opprettes en arbeidsgruppe ledet av ordfører og partienes gruppeledere. Rådmannen tiltrer gruppen og har talerett, samt at administrasjonen bistår arbeidsgruppen med sekretærbistand. Prosessen ledet av Jan Alm Knutsen.

Følgende mandat er gitt av KST:

- Administrasjonen i samarbeid med ordfører utformer forslag til mulig ny politisk organisering som behandles i formannskapet og som innstiller til kommunestyret.

Det er gjennomført to arbeidsgruppemøter hvor blant annet følgende er diskutert:

1. Klargjøring av mandat for politisk organisering med gjennomgang av roller i forhold til:
 - Ombudsrollen
 - Arbeidsgiverrollen
 - Styringsrollen
 - Utviklerrollen
2. Belyse alternative modeller for politisk organisering.
3. Hvordan skape politisk engasjement og involvering.

I det videre arbeid ønsker arbeidsgruppen å utfordre HFF, HFD og FSK med følgende spørsmål:

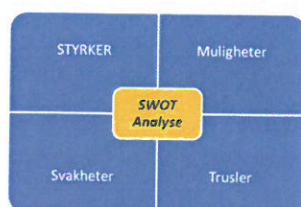
- Belys dagens organisering – svakheter, styrker, muligheter og trusler, samt komme med forslag til eventuell ny fremtidig organisering.

Tilbakemelding snarest og senest uke 13.

Oppgaven løses som en SWOT-analyse.

SWOT-analysen er en strategisk analysemetode som benyttes for å identifisere styrker, svakheter, muligheter og trusler for det tema man ønsker å belyse – i dette tilfelle dagens politiske organisering.

SWOT-analysen kan bidra til dialog og kunnskapsbygging omkring arbeidet med å finne den ideelle politiske organiseringsform for Frøya kommune.

Styrker: Hva er bra, positivt eller verdifullt med dagens politiske organisering?

Svakheter: Hva er mindre bra, negativt eller mangelfullt med dagens organisering?

Muligheter: Hvilke alternative muligheter finnes av politisk organisering – se referatene fra arbeidsgruppen? Hvilke positive konsekvenser kan oppnås ved utnyttelse av styrker?

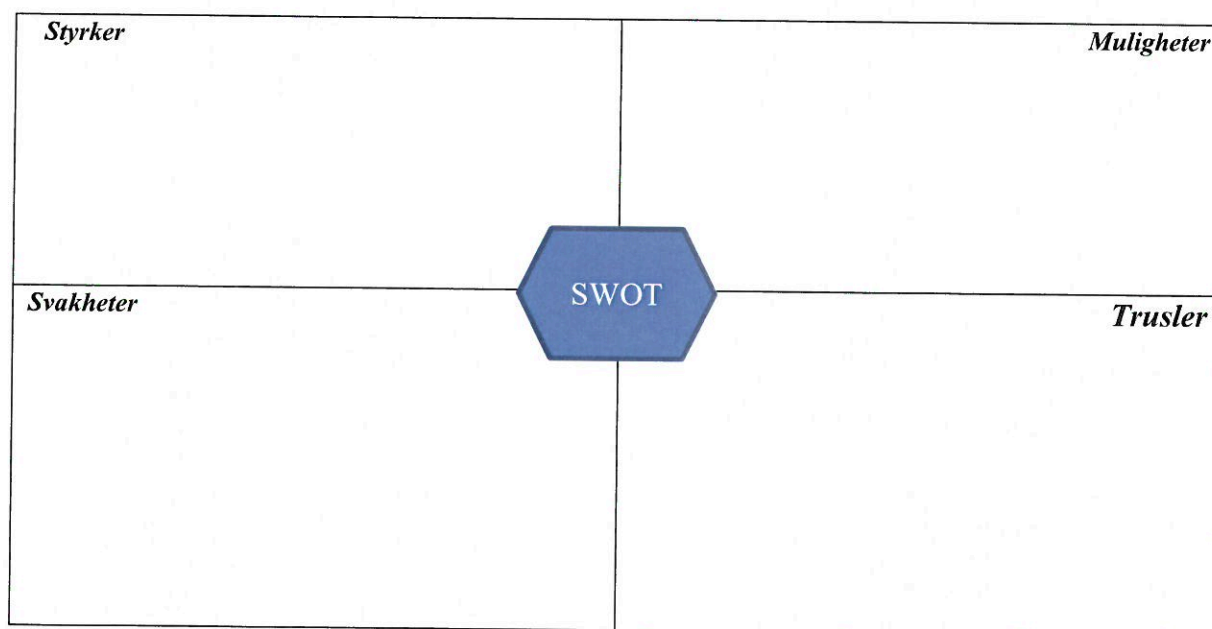
Trusler: Hvilke potensielle farer finnes? Hvilke negative konsekvenser kan komme om svakhetene vedvarer?

Oppgaven løses som IGP:

10 min Individuelt, 20 min Gruppe og 15 min hver gruppe i Plenum. (En i gruppa presenterer gruppas svar).

Interne faktorer

Eksterne faktorer

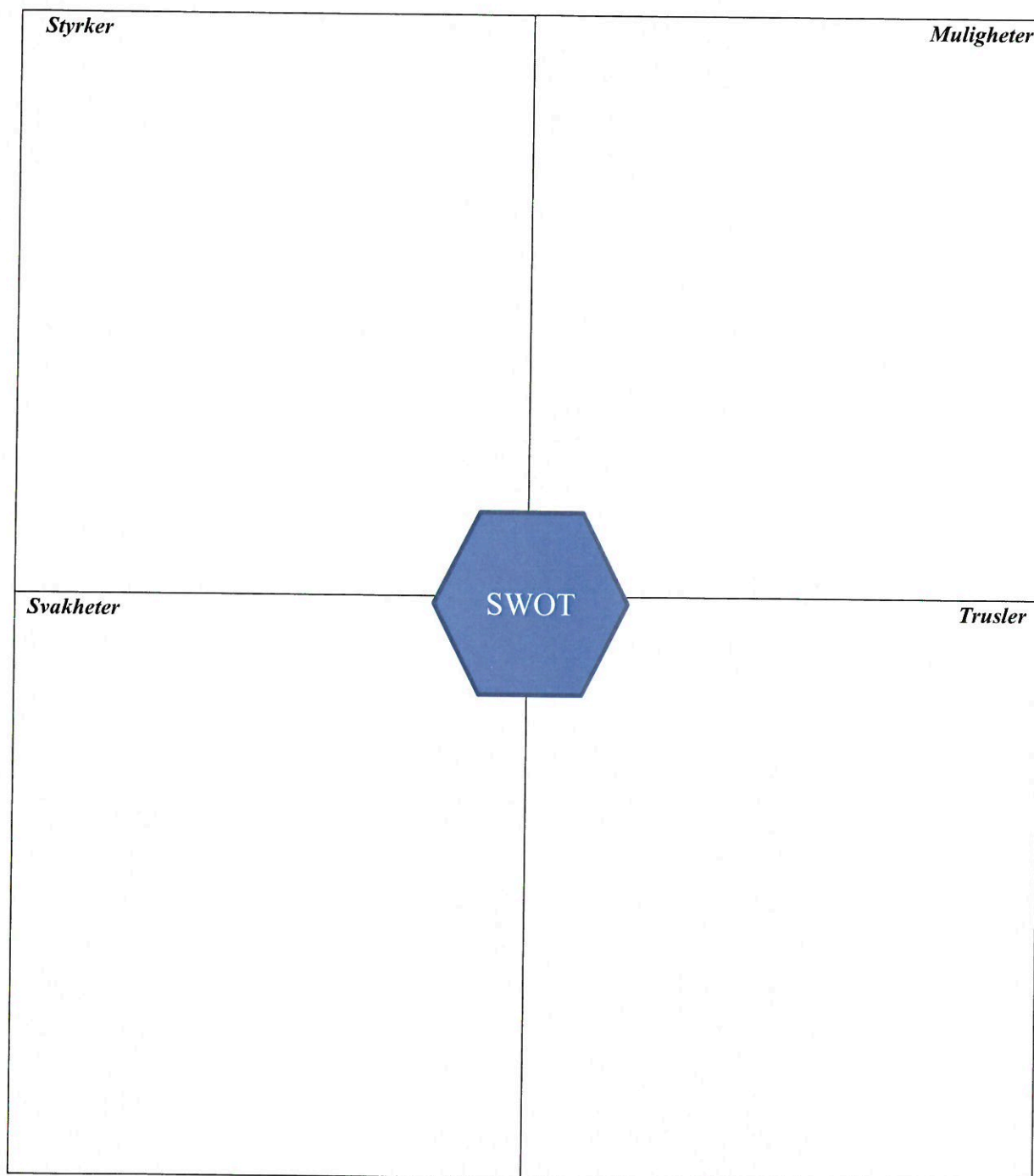

Oppgaven løses som IGP:

10 min Individuelt, 20 min Gruppe og 15 min hver gruppe i Plenum. (En i gruppa presenterer gruppas svar).

Interne faktorer

Eksterne faktorer

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Siv-Tove Skarshaug
Arkivsaksnr.: 19/838

Arkiv: 033

Saken skal behandles i følgende utvalg:

Formannskapet

REFERATSAK

Forslag til vedtak:

Referatet tas til orientering.

Vedlegg:

Uttalelse fra Orkdalsregionen til fylkeskommunens godsstrategi

Uttalelse fra Orkdalsregionen til fylkeskommunens godsstrategi.

Regionrådet i Orkdalsregionen slutter seg i hovedsak til delstrategien som er sendt på høring, men det savnes en mer aktiv holdning til å overføre mer gods fra vei til sjø og bane.

Regionrådet mener at fylkeskommunen må ta en aktiv rolle for at havnene på Hitra og Orkanger blir brukt i langt større grad enn i dag. Dette for å oppnå den nasjonale målsettingen på området. Regionrådet vil presisere at adkomstforholdene til disse havnene må sikres på en god måte.

Regionrådet mener at Fv65 – FV701 – Fv700 (Orkanger X700/701Meldal – Berkåk) og Fv65 – Fv701 (Fylkesgrensa – Storås) må samles til ett punkt og at det nye punktet får førsteprioritet i fylkeskommunens videre satsing på vei.

Fv 710 gjennom Agdenes er en viktig vei for næringstransporten til og fra Fosen og må rustes opp for å kunne føre fram gods på en trygg måte.

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Marit Wisløff Norborg
Arkivsaksnr.: 19/533

Arkiv: C00 &13

Saken skal behandles i følgende utvalg:

Formannskapet

HØRINGSUTKAST BALANSEKUNST - KULTURSTRATEGI FOR TRØNDELAG

Forslag til vedtak:

Frøya kommune tar høringsutkast Balansekunst - Kulturstrategi for Trøndelag 2019-2022 til orientering, og ønsker å gi følgende høringsuttalelse:

Fylkeskommunens fokus og kulturstrategi støttes. Frøya kommune vil likevel påpeke at Frøya kulturhus, som er en del av Frøya kultur- og kompetansesenter, ikke nevnes som et regionalt senter, i kunnskapsgrunnlaget, på lik linje med sammenlignbare kulturhus i våre nabokommuner. Frøya kommune anser kulturhuset som et naturlig senter for vår region, på lik linje som de andre.

Vedlegg:

Balansekunst – kulturstrategi for Trøndelag – høringsutkast.
Kultur i Trøndelag – en kunnskapsoversikt.

Saksopplysninger:

Frøya kommune har deltatt i møte med andre kommuner og fylkeskommunens avdeling for kultur, for gjennomgang av kulturstrategi i Trøndelag for 2019 – 2022.

Trøndelagsplanen for 2019 – 2030 (vedtatt av fylkestinget i desember 2018) legger de overordnede føringene for denne kulturstrategien. Kulturstrategien søker å løfte fram kulturens betydning for realisering av de overordnede målene og skal mobilisere alle samfunnsaktører i Trøndelag til felles innsats i årene framover. Ambisjonen er med andre ord at denne strategien skal løfte «Kultur-Trøndelag» - innenfor rammen av nasjonale kulturpolitiske mål.

Kulturstrategien er bevisst holdt på et overordnet strategisk nivå, og oppfølgingen av strategiene gjennom mer konkrete tiltak vil skje gjennom handlingsprogram på enkeltområder.

Vurdering:

Forslag til høringsinnspill er basert på Trøndelag fylkeskommunes kunnskapsoversikt, hvor statistikken viser at Frøya ikke har et regionalt kulturhus.

Forhold til overordna planverk:

Rådmannen arbeider nå med rullering av kulturplan for Frøya, som skal være ferdig sommeren 2019. Dette i følge kommunens vedtatte planstrategi. Trøndelag fylkeskommunes planstrategi skal vedtas i juni 2019, og vil være et plandokument som den lokale kulturplana skal understøtte.

Økonomiske konsekvenser:

Høringsuttalelsen har ingen økonomiske konsekvenser.

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhkentjielte

BALANSEKUNST

Kulturstrategi for Trøndelag 2019-2022

Høringsutkast

Foto: Håkon Grønning

OPPSUMMERING

NAVN og avgrensing	BALANSEKUNST – KULTURSTRATEGI FOR TRØNDELAG 2019-2022 Omfatter kunst og kultur, idrett, friluftsliv, frivillighet, kulturarv og kulturnæring
Relevante MÅL I TRØNDELAGS-PLANEN	• I 2030 er kunst og kultur en viktig drivkraft for samfunnsutvikling i Trøndelag • I 2030 skal god livskvalitet og mangfold kjennetegne Trøndelag • I 2030 er Trøndelag best i Norge på regional samhandling • I 2030 har Trøndelag et omstillingsdyktig og framtidsrettet arbeids- og næringsliv • I 2030 har Trøndelag et balansert utbyggings- og bosettingsmønster
Forankring i PLANSYSTEMET	Vedtatt igangsatt i Regional planstrategi 2016-2019. <pre> graph TD Fylkesplan[Fylkesplan TRØNDELAGSPLANEN 2019-2030] RegionalPlanstrategi[Regional planstrategi] RegionalePlaner[Regionale planer etter plan og bygningsloven] RegionaleStrategier[Regionale strategier] HP1[Handlingsprogram] HP2[Handlingsprogram] HP3[Handlingsprogram] RegionalPlanstrategi --> Fylkesplan Fylkesplan --> RegionalePlaner Fylkesplan --> RegionaleStrategier RegionalePlaner --> HP1 RegionaleStrategier --> HP2 RegionaleStrategier --> HP3 </pre> Tematiske handlingsprogram utarbeides etter at strategien er vedtatt.
Tilgrensende ANDRE PLANER	• Strategi for innovasjon og verdiskaping • Internasjonalt handlingsprogram (under arbeid) • Regional plan for kulturminner (under arbeid)
SENTRALE NASJONALE FØRINGER	• Meld. ST. 8 2018-2019: Kulturens Kraft. Kulturpolitikk for framtida • Meld. St. 10 (2018–2019) «Frivilligheita sterk, sjølvstendig, mangfaldig — Den statlege frivilligheitspolitikken.» • «Utredning av oppgave- og ansvarsfordelingen mellom forvaltningsnivåene på kulturområdet.» 23.11.2018 • NOU 2013:4. Kulturutredningen 2014 • «Utredning om samisk kunst og kultur på arenaer i Norge.» 23.11.2018 • Sametingsmelding om samiske kulturinstitusjoner – 2016 • Sametingsrådets redegjørelse om samisk litteratur – 2018

FORORD

Dette utkastet til kulturstrategi for Trøndelag søker å gi innhold til og gi retning for, samfunnsutviklingen i Trøndelag. Her er kultur i bred forstand en sentral faktor. Trøndelagsplanen for 2019 – 2030 (vedtatt av fylkestinget i desember 2018) legger de overordnede føringene for denne kulturstrategien.

Kulturstrategien søker å løfte fram kulturens betydning for realisering av de overordnede målene og skal mobilisere alle samfunnsaktører i Trøndelag til felles innsats i årene framover. Ambisjonen er med andre ord at denne strategien skal løfte «Kultur-Trøndelag» - innenfor rammen av nasjonale kulturpolitiske mål.

Trøndelags visjon – Vi skaper historie – legger lista høyt også for kulturområdet. Og skal vi lykkes med realisering av strategiene krever det samarbeid på tvers av fag, sektorer og institusjoner – i respekt for hverandres roller og kompetanse.

Kulturstrategien er bevisst holdt på et overordnet strategisk nivå, og oppfølgingen av strategiene gjennom mer konkrete tiltak vil skje gjennom handlingsprogram på enkeltområder.

Trøndelag fylkeskommune, som regionalt folkevalgt organ med et tydelig samfunnsoppdrag på vegne av regionen, håper utkastet til kulturstrategi inspirerer og inviterer til mange og gode innspill før endelig vedtak fattes av Trøndelag fylkesting i juni 2019.

Tore O. Sandvik

Fylkesordfører

Odd Inge Mjøen

Fylkesrådmann

INNHOOLD

1	Kobling til Trøndelagsplanen	5
2	Innledning	9
2.1	Bakgrunn og innhold	10
2.2	Kulturmeldingens uttrykte forventninger	10
3	Kulturpolitikk	11
3.1	Kulturens nytte og verdi	12
4	Balansekunst	13
5	Strategier	14
5.1	Kunnskapsgrunnlag for kultur i Trøndelag	14
5.1.1	Styrke kunnskapsgrunnlaget	15
5.2	Kulturens betydning i Trøndelag	16
5.2.1	Profesjonell kunst og kultur	16
5.2.2	Kultur for god livskvalitet	17
5.2.3	Frivillig aktivitet og engasjement	18
5.2.4	Kulturens dannende og demokratiske rolle	19
5.2.5	Samisk språk og kultur	20
5.2.6	Ung i Trøndelag	21
5.2.7	Kultur på trøndersk dagsorden	22
5.2.8	Kultur og inkludering	23
5.3	Kulturutvikling og virkemidler i Trøndelag	24
5.3.1	Møteplasser i lokalsamfunnet	24
5.3.2	Kulturell infrastruktur	25
5.3.3	Kulturfaglig kompetanse	26
5.3.4	Lokalt og regionalt eierskap til kulturinstitusjoner	27
5.3.5	Offentlig og privat samarbeid om kultur	28
5.3.6	Kunnskapsutveksling og nytenking	29
5.3.7	Samarbeid mellom kulturaktører	30
5.3.8	Kultur som levevei	31
6	Referanser	32
7	Vedlegg	32

1 KOBLING TIL TRØNDELAGSPLANEN

Her følger en skjematisk oversikt over strategier med kobling til Trøndelagsplanens hovedmål og delmål:

Retningsmål og delmål fra Trøndelagsplanen som er lagt til grunn for Kulturstrategien.

I 2030 skal god livskvalitet og mangfold kjennetegne Trøndelag

Samfunnet legger til rette for god helse, sosial utjevning, trygge lokalsamfunn og oppvekstmiljø

Nærmiljøet og møteplasser er tilrettelagt for opplevelser og aktivitet

Frivillighetssektoren er aktiv og inkluderende

5.1.1 Styrke kunnskapsgrunnlaget

- Utarbeide og vedlikeholde et grundig kunnskapsgrunnlag for å identifisere og synliggjøre de kulturpolitiske utfordringene, og slik prioritere ressurser.
- Initiere forskning og kompetanseutvikling på kulturfeltet for å sikre ny og relevant kunnskap som verktøy i politikkutforming og forvaltning.

5.2.2 Kultur for god livskvalitet

- Øke forståelsen av kulturens og idrettens betydning for å fremme helse, livskvalitet og sosial utjevning.
- Sikre et bredt og inkluderende kulturliv, hvor alle gis anledning til å skape, delta og oppleve.
- Legge til rette for en aktiv hverdag for alle, gi folk mulighet og motivasjon til å ta «aktive valg» i hverdagen.
- Gi kulturelle uttrykk større plass i helse- og omsorgsarbeid.

5.2.3 Frivillig aktivitet og engasjement

- Etablere faste møteplasser mellom det offentlige og de frivillige organisasjonene både regionalt og lokalt for gjensidig informasjon og erfaringsutveksling.
- Utvikle ulike kompetanseprogram for frivillig sektor, knyttet til oppgaver innen helse- og omsorgssektoren og andre samfunnsområder.
- Frivillig sektors rolle, betydning og virkemidler skal være en naturlig del av regional og kommunal samfunnsplanlegging.

5.2.6 Ung i Trøndelag

- Sikre et bredt, mangfoldig og inkluderende kulturtilbud, som bidrar til trivsel og bolyst for unge.
- Gi barn og unge muligheten til å engasjere seg, og sørge for at deres stemme blir hørt på alle samfunnsarenaer.

5.2.8 Kultur og inkludering

- Samordne innsatsen på inkluderingsfeltet for offentlige instanser og sivilsamfunnet i Trøndelag slik at vi får flere godt integrert raskere.
- Legge til rette for kompetansedeling og – utvikling gjennom samarbeid, kurs og møteplasser, for å oppnå et godt inkluderingsarbeid basert på et solid kunnskapsgrunnlag.

5.3.1 Møteplasser i lokalsamfunnet

- Prioritere varierte og levende møteplasser i nærmiljøet med ulike aktiviteter og tilbud.
- Invitere til ulike medvirkningsarenaer for å få fram ønsker og behov fra innbyggerne i utviklingen av nærmiljøet og lokalsamfunn.
- Påse at grønt- og friluftsområder, inklusive strandsonen, ivaretas i arealplanleggingen.

I 2030 er kunst og kultur en viktig drivkraft for samfunnsutvikling i Trøndelag

Kommunene har en solid kulturell grunnmur som bidrar til mangfold og skapende kulturliv

Både kulturell egenaktivitet og profesjonelle kulturtilbud er tilgjengelige for alle

Samisk språk og kultur skal være levende og synlig i Trøndelag

Trøndersk idrett og kultur er sterk i topp og bredde, og god på mangfold, frivillighet og arrangement

Det kulturbaserte næringslivet er velutviklet

Aksen Stiklestad-Nidarosdomen er en godt utviklet symboltung bærebjelke i et samlet Trøndelag

5.2.1 Profesjonell kunst og kultur

- Stimulere til utvikling, nyskaping og mangfold på det profesjonelle kunst- og kulturfeltet.
- Ivareta tradisjon og kontinuitet, ved å sørge for at de profesjonelle miljøene og institusjonene får mulighet til å utvikle seg videre.

5.2.4 Kulturens dannende og demokratiske rolle

- Ivareta folkebibliotek, kulturskole, fritidsklubber og dermed den kulturelle grunnmuren i kommunene.
- Styrke kulturens tradisjonelle institusjoner, samt ivareta kunst- og kulturproduserende institusjoner og kunstnere.
- Kulturuttrykk skal være tilgjengelig både fysisk og digitalt.

5.2.5 Samisk språk og kultur

- Utvikle samarbeidet mellom kulturinstitusjoner, kommuner og fylkeskommuner og sørsamiske institusjoner og organisasjoner.
- Utvikle samiske kulturarenaer, og satse på formidling av samisk kultur på flere kulturarenaer enn i dag
- Legge til rette for både de tradisjonelle uttrykksformer innen samisk kultur og for samisk samtidskunst.
- Bidra til at samiske kulturinstitusjoner og organisasjoner kan ivareta sin rolle som viktige samfunnsaktører i bevaring og utvikling av samisk kunst og kultur.

5.3.3 Kulturfaglig kompetanse

- Ivareta og bygge kulturfaglig kompetanse i kommunal og fylkeskommunal forvaltning, herunder utvikle potensialet i kulturskoler og bibliotek til styrking av lokal kultur.

5.3.8 Kultur som levevei

- Videreutvikle kompetanse og nettverk som er relevant for kreative næringer.
- Systematisk videreutvikle idretts- og kulturarrangement med sikte på bærekraftig gjennomføring og positive økonomiske ringvirkninger.
- Legge til rette for at kunstnere skal kunne bo, produsere og formidle sin kunst i Trøndelag.

I 2030 er Trøndelag best i Norge på regional samhandling

Vi har gode arenaer for dialog mellom offentlige, private og frivillige samfunnsaktører

Trondheim og Trøndelag opptrer samlet i nasjonal sammenheng

Deltakelse på internasjonale arenaer er strategisk og koordinert

5.2.7 Kultur på trøndersk dagsorden

- Sette kultur på dagsorden når trønderske aktører møtes.
- Løfte kultur høyere på den regionale dagsorden.

5.3.4 Lokalt og regionalt eierskap til kulturinstitusjoner

- Posisjonere Trøndelag slik at nye oppgaver på kulturområdet blir overført til regionen.
- Bidra til at det utvikles gode eierstrategier for det offentliges eierskap i ulike kulturinstitusjoner.
- Sikre ivaretagelse av det lokale eierskapet til de ulike kulturinstitusjonene.

5.3.5 Offentlig og privat samarbeid om kultur

- Utfordre private aktører og næringslivet til å bidra til realisering av større utbyggingsprosjekter i kultur- og idrettssektoren.
- Utvikle en god modell for privat - offentlig samarbeid.

5.3.7 Samarbeid mellom kulturaktører

- Stimulere til samarbeid mellom de store kulturinstitusjonene, de regionale og lokale institusjonene og kulturlivet for øvrig.
- Styrke interkommunalt samarbeid, gjennom målrettede tilskuddsordninger og regional kulturpolitikk.
- Bidra til økt samarbeid over, kommune-, fylkes- og landegrenser for å styrke kulturfaglig kompetanse, kunnskap og kulturforståelse.

- Utforme flere og bedre søknader fra Trønderske kulturaktører til nasjonale og internasjonale programmer som Kulturrådet, EU-prosjekter, og de nordiske kulturprogrammene.

I 2030 har Trøndelag et omstillingsdyktig og framtidsrettet arbeids- og næringsliv

Grunnopplæringen stimulerer til lærelyst, nysgjerrighet og kreativitet

Opplærings- og utdannings-systemet er fleksibelt og i nært samarbeid med arbeidslivet
Det er god tilgang på relevant kompetanse, kapital og sterke innovasjonsmiljø

5.3.6 Kunnskapsutveksling og nytenking

- Øke samhandlingen mellom kulturfeltet og andre samfunnsområder.
- Skape felles arenaer for kunnskapsutveksling, forskning og utvikling.
- Legge til rette for utvikling av kunst og kultur av høy kvalitet gjennom å koble og styrke kreative utviklingsmiljø.

I 2030 har Trøndelag et balansert utbyggings- og bosettingsmønster

Trondheim er en konkurranse-dyktig storby og en positiv drivkraft for utvikling i fylket

Vi har attraktive småbyer og regionale tyngdepunkt med varierte funksjoner og tjenester

Trøndelag består av livskraftige regioner og distrikter med identitet og særpreg

5.3.2 Kulturell infrastruktur

- Etterstrebe lav økonomisk terskel for bruk av nye og eksisterende kultur- og idrettsarenaer.
- Realisere regionale arenaer av nasjonal interesse gjennom god samhandling mellom stat, region og kommuner.
- Tilpasse eksisterende og nye bygg og lokaler til ulike bruksområder og aktører, herunder ivareta geografisk dekning og mulighetene for sambruk.
- Utvikle digitale verktøy for informasjon, deltagelse og læring, og sikre nødvendig opplæring og infrastruktur.

2 INNLEDNING

Ved samlingen av Trøndelag til ett fylke ble det ofte vist til en felles trønderidentitet, og det er ikke vanskelig å finne kjennetegn som mange trøndere vil kjenne seg igjen i - og som folk i andre deler av landet forbinder med Trøndelag – dialekten, folkelighet, langrenn og Rosenborg. En kulturstrategi for Trøndelag må likevel ta hensyn til at det også er stor variasjon innad i fylket, og at avstandene er lange.

Landsdelen sett under ett har stor spennvidde innenfor kulturfeltet. I alle bygder og småbyer drives et aktivt og variert kultur- og idrettsmiljø av frivillige, mange distrikter har en sterk spel- og revytradisjon, som også samarbeider med profesjonelle. Kommunene sørger for tilbud gjennom kulturskole og bibliotek, mens framvekst av kulturhus har gitt rom for større bredde. Opplevelsesnæringen er viktig i distriktene, og kultur – som friluftsliv, kulturarv og mattradisjoner - utgjør en betydelig ressurs. Dette viser også hvordan by, bygd og småbyer er knyttet sammen.

Storbyen Trondheim har et ungt og urbant miljø, med mange studenter og et høyt utdanningsnivå. Kulturpreferanser, -etterspørsel og -forbruk vil være annerledes her enn mange andre steder. Samtidig er det viktig at de ulike virkemidlene og kulturprosjekter som

fylkeskommunen er involvert i og rår over, kommer folk i Trøndelag til gode der de bor. At storbyen gir marked og grunnlag for større bredde i tilbudet, forenkler også tilgangen for folk i distriktene når det gjelder tilbud som har smalere nedslagsfelt. Tilreisende publikum fra småbyene og distriktene understøtter tilbud hvor Trondheims befolkning heller ikke er tilstrekkelig.

Trøndelag, med sin identitet og historie, har i alle tider påvirket og blitt påvirket av omverdenen, og identiteten og kulturen er dermed i konstant utvikling. En av ambisjonene med denne kulturstrategien er å argumentere for at den felles kulturen og identiteten skal være samlende, men samtidig åpen for inntrykk fra, og samarbeid med, andre kulturer og områder – lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Det er et bredt kulturbegrep som benyttes i denne strategien, det vil si at også idrett, friluftsliv, frivillighet, kulturarv og kulturturnering inkluderes. Kulturstrategien skal gi retning for kulturpolitikk og -praksis for hele Trøndelag.

Kultur og folkehelse har et potensial til å skape et samfunn sterkere orientert om lokale opplevelser, kultur og fritidsaktiviteter framfor forbruk av varer. Dette vil være et godt bidrag til bedre klima og miljø.

2.1 BAKGRUNN OG INNHOLD

Kulturstrategi for Trøndelag er en regional strategi, vedtatt igangsatt gjennom politiske vedtak i den gang Nord- og Sør-Trøndelag fylkeskommuner, ved behandling av Regional planstrategi 2016-2020. Kulturstrategien skal gi retning for innsatsen i kultur-fylket Trøndelag i fire år fra og med 2019 til og med 2022.

Arbeidet har tatt utgangspunkt i Trøndelagsplanens mål og delmål. Følgende hovedmål i Trøndelagsplanen har vært retningsgivende:

- I 2030 er kunst og kultur en viktig drivkraft for samfunnsutvikling i Trøndelag
- I 2030 skal god livskvalitet og mangfold kjennetegne Trøndelag
- I 2030 er Trøndelag best i Norge på regional samhandling
- I 2030 har Trøndelag et omstillingsdyktig og framtidsrettet arbeids- og næringsliv
- I 2030 har Trøndelag et balansert utbyggings- og bosettingsmønster

Kulturstrategien skal bidra til å realisere Trøndelagsplanens mål på kulturfeltets ulike

arenaer, og med ulike virkemidler, fra et utall aktører – både kulturinstitusjoner og kulturaktører, fra et stort antall frivillige aktører, fra næringslivet og kommunesektoren. For å vise nødvendigheten av god samhandling på tvers av kommunegrenser, fag, sektorer og kulturuttrykk, er det lagt vekt på problemstillinger og strategier som kan berøre flere kulturområder.

Kulturbegrepet som benyttes i denne strategien omfatter kunst, kultur, idrett, friluftsliv, frivillighet, kulturarv og kulturnæring. Det er altså et bredt kulturbegrep, som inkluderer egenaktivitet - både i betydningen deltagelse, bruk og kommunikasjon. Kultur har en verdi på flere nivåer - både for den som skaper, den som utøver og deltar, og for den som tar til seg kultur. Det enkelte kunstverk og den enkelte opplevelsen, har verdi i seg selv, som estetisk eller utviklende erfaring for individer og grupper. Kulturelle arrangementer og aktiviteter kan også ha positive ringvirkninger for hele samfunn – som inkludering, større fellesskapsfølelse og økt refleksjon og kunnskap - aspekter som i sin tur blant annet påvirker bolyst, trivsel og folkehelse.

2.2 KULTURMELDINGENS UTTRYKTE FORVENTNINGER

Kulturmeldingen¹ signaliserer at hele samfunnet er avhengig av en offensiv kulturpolitikk. Det er også i tråd med Trøndelagsplanens ambisjon om at kultur skal bidra til en positiv utvikling i landsdelen. I arbeidet med Kulturstrategi for Trøndelag har dette vært en ledetråd. Den nasjonale kulturpolitikken mål, og dens ambisjoner, er også førende for utvikling av den regionale strategien - Kulturstrategi for Trøndelag.

Kulturmeldinga har følgende samfunns mål:

Eit levande demokrati der alle er frie til å ytre seg, og der mangfald, skaparkraft og kreativitet er høgt verdsett. Eit inkluderande samfunn der kunst og kultur av ypparste kvalitet inspirerer, samlar og lærer oss om oss sjølv og omverda.

¹ Meld. ST. 8 2018-2019: Kulturens Kraft. Kulturpolitikk for framtida

3.0 KULTURPOLITIKK

Nasjonal politikk er summen av det som skjer på statlig, regionalt og lokalt nivå og må dermed inkludere virkemidler på alle tre nivå.

Derfor utformes den nasjonale kulturpolitikken både nedenfra og ovenfra.

Statlig politikk omfatter ikke de to andre nivåene.

Kulturpolitikk er kort sagt det offentlige engasjement på kulturområdet, altså offentlige tiltak som har som formål å legge til rette for ulike kulturuttrykk – både produksjonen av dem og formidlingen. Økonomisk støtte til kulturinstitusjoner og utøvende kunstnere er ett av virkemidlene som ofte forbindes med kulturpolitikk.

Den første overordnede kulturmeldingen på 15 år, «Kulturens kraft. Kulturpolitikk for framtida», ble lagt fram i november 2018. I desember kom «Frivilligheita sterk, sjølvstendig, mangfaldig - Den statlege frivilligheitspolitikken.»²

Videre sendte kulturdepartement ut rapporten «Utredning av oppgave- og ansvarsfordelingen mellom forvaltningsnivåene på kulturområdet»³ og «Utredning om samisk kunst og kultur på arenaer i Norge»⁴ i november 2018. Oppgaveutredningen er Kulturdepartementets grunnlag for vurdering av det såkalte Ekspertutvalgets⁵ utredning om regionenes nye rolle og oppgaver.

I arbeidet med kulturstrategien er Kulturdepartementets meldinger og utredninger reflektert og utgjør et viktig kunnskapsgrunnlag.

² Meld. St. 10 (2018–2019) Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig — Den statlege frivilligheitspolitikken

³ KUD: Utredning av oppgave- og ansvarsfordelingen mellom forvaltningsnivåene på kulturområdet

⁴ KUD: Utredning om samisk kunst og kultur på arenaer i Norge

⁵ KMD: Regionreformen: Desentralisering av oppgaver fra staten til fylkeskommunene Februar 2018

3.1 KULTURENS NYTTE OG VERDI

Litteraturen er unyttig. Den er like så unyttig som kjærleiken og døden.

Jon Fosse⁶

Hvorvidt kunst og kultur er nyttig, er et spørsmål som dukker opp med jevne mellomrom, og er beslektet med diskusjonen om kulturens «egenverdi». Som sitatet over henspiller på har kultur, og derunder ulike kunstneriske uttrykk, en verdi i seg selv - ikke minst som utviklende erfaring for den enkelte som skaper eller opplever kultur. I tillegg kommer det rent estetiske aspektet, kunst og kultur som kilde til nytelse.

Kulturens betydning for enkeltmennesket kan uttrykkes ved begrepene DELTA, OPPLEVE, SKAPE. Å være del av et fellesskap, å oppleve verden gjennom ulike sanseinntrykk, og ikke minst det å uttrykke følelser, tanker og meninger gjennom selv å skape noe, er alt sider ved det vi kaller kultur. I fellesskapet, i opplevelsen og i skaperprosessen ligger kulturens egenverdi. Samtidig vil dette være erfaringer og prosesser som er en del av kulturens samfunnsbyggende kraft. Slik et individ er med på å påvirke kultur og miljø, påvirker også miljø og kultur identitetsdanningen.

Kulturutredningen (2014)⁷ understreker betydningen av den kulturelle grunnmuren, som omtales som «kulturpolitiske verktøy som har til hensikt å dyktiggjøre befolkningen for kulturell deltakelse og skapende virksomhet» (s. 304). Med andre ord, strukturen som gir befolkningen tilgang til nettopp det å *delta, oppleve og skape* innenfor idrett, kultur og friluftsliv. Det en erfarer som barn på disse arenaene, legger grunnlag for forståelse og mestring senere i livet.

Kulturmeldingen fra 2018 er tydelig på at kunst og kultur har verdi i seg selv, og slår fast at kultur blant annet handler om identitet, historie og demokrati. Refleksjon, samtale og fellesskapsfølelse er også effekter av kunst og kultur. Kunst og kultur har en samfunnsbyggende kraft. Denne kraften ligger først og fremst i evnen til å være verdiskapende i kulturell betydning. Det vil si at kulturen står for foredling av verdier knyttet til danning, nyskaping, mangfold, kvalitet, ytringsfrihet, identitet og toleranse. Kulturen skal ha evnen til å kritisere, utfordre og påvirke «det bestående», og til å komme med alternative løsninger på viktige samfunnsproblemer.

Kulturens egenverdi ligger altså som en forutsetning for at kulturen kan ha andre effekter, for eksempel som verktøy i arbeid med integrering og folkehelse. En av ambisjonene i Trøndelagsplanen er nettopp at kultur skal bidra til en samfunnsutvikling som utjevner sosiale forskjeller og fremmer samfunnsdeltakelse og helse. Det er også mål om å skape gode sosiale og miljømessige forhold knyttet til innsatsområdene bolyst og livskvalitet.

I denne strategien anerkjennes kultur som et verktøy og en viktig drivkraft i samfunnsbyggingen, og det understrekes samtidig at kultur har en verdi i seg selv. Det legges til grunn at disse to rollene eller egenskapene – egenverdi og samfunnsnytte – ikke er motstridende, men virker sammen og samtidig.

⁶ Fosse, Jon (2011): Essay. Oslo, Samlaget.

⁷ NOU 2013:4. Kulturutredningen 2014

4.0 BALANSEKUNST

Kulturlivets dilemmaer

Både i utformingen av kulturpolitikk og i kulturlivets hverdag må man gjøre en rekke avveininger. Dette er dilemmaer som kan sees på som motsetningspar, men det er ofte snakk om å oppnå et «både og». Vi møter disse dilemmaene i ulike varianter i forholdet mellom:

• Mangfold	Eksklusivitet
• Profesjonalitet	Frivillighet/amatør
• Tradisjon	Nyskaping
• Bredde	Topp
• Forutsigbarhet	Rom for nye tanker
• Lønnsomhet	Fri tilgang
• Sentrum	Distrikt

Trøndelag er kjent for topper innen både idrett, musikk, teater og flere andre felt. Trøndelag er også kjent for stor bredde, skaperevne og aktivitet blant amatører og frivillige. Ikke minst er Trøndelag kjent for at profesjonelle og amatører spiller på lag i teater- og musikklivet. En styrke er også god kvalitet på hele utdanningsløpet, fra kulturskole til høyere utdanning på universitetsnivå, noe som er et viktig element i (videre)utviklingen av kulturlivet, og vesentlig for at trøndersk kultur leverer både på nasjonalt og internasjonalt nivå.

Det kreves kontinuerlig nyskaping og utvikling samtidig som folk strømmer til det forutsigbare og velkjente, det tradisjonelle. Viktigheten av lik tilgang, inkludering og

sosial utjevning understrekes ofte, men i neste åndedrag kreves det lønnsomhet og inntjening. Ikke minst er avveiningene mange når det gjelder arenavikling. Vi trenger kultur- og idrettsarenaer i lokalsamfunnene, og vi trenger arenaer for større arrangement og anledninger som er knyttet til byene og større sentra. Kulturliv i befolkningstette områder og i distriktet krever ulik tilnærming.

Kulturstrategi for Trøndelag tar hensyn til disse dilemmaene. Balansegangen krever tydelige beslutninger, både i de folkevalgte organene og i ulike lag og organisasjoner. Det er en krevende «balansekunst», og «ja takk, begge deler» er ofte målet.

5.0 STRATEGIER

I denne delen presenteres strategiene. De er delt inn i tre hovedbolker:

5.1. Kunnskapsgrunnlag for kultur i Trøndelag som understreker viktigheten av at solid kunnskap om kultursektoren skal ligge til grunn for kulturpolitikken og forvaltningen av den.

5.2. Kulturens betydning i Trøndelag. Denne delen omhandler verdien og effekten av kultur i bred forstand, og strategiene handler blant annet om kulturens betydning for livskvalitet og folkehelse og kulturens dannende og demokratiske rolle. Videre er profesjonell kunst; frivillig aktivitet; kulturens betydning for bolyst og engasjement hos barn og unge; kunnskapsutveksling og nyskaping, og samisk språk og kultur behandlet.

5.3. Kulturutvikling og virkemidler i Trøndelag, som kort sagt handler om hvordan kulturfeltet kan utvikle seg videre, og hvilke virkemidler som finnes. Her ligger strategier som omhandler kulturell infrastruktur, ressurser, kulturfaglig kompetanse, samarbeid, møteplasser i lokalmiljøet, og kunst- og kultur som næring.

5.1 KUNNSKAPSGRUNNLAG FOR KULTUR I TRØNDELAG

Norsk kulturindeks, den årlige oversikten over kulturtilbud og kulturaktivitet i norske kommuner, regioner og fylker, viser at Trøndelag topper fylkeslista, som representerer summen av kommuneresultatene. På kommunenivå finner vi trønderske kommuner i hele spekteret, fra 1.plass til 425. plass. Indeksen sier imidlertid lite om hvorfor noen kommuner har godt kulturtilbud og en høy aktivitet innenfor kultursektoren – og andre ikke. Heller ikke noe om hva kommunene

selv kan påvirke dersom de vil bedre det lokale kulturlivet – og hva de ikke kan gjøre noe med. Det foreligger også god oversikt over andre forhold som kommunale kulturutgifter, kulturtilskudd, kulturnæringer, idrettsanlegg og spillemidler, ulike kunst- og kulturformidlinger fordi det er registrerte data. Det foreligger langt mindre kunnskap om ulike forhold ved deltakelse og fordeling som geografi, sosioøkonomisk, alder, kjønn og tema/område.

5.1.1 STYRKE KUNNSKAPSGRUNNLAGET

Kulturpolitikken og forvaltningen av den må bygge på solid kunnskap om kultursektoren. Dette omfatter både å ha oversikt over hva som kjennetegner og påvirker sektoren, identifisere og synliggjøre utviklingstrekk sektoren står overfor, samt kunnskap om hvordan ulike tiltak og virkemidler fungerer. Et slikt kunnskapsgrunnlag skal være utgangspunkt for all planlegging, retningslinjer, prioriteringer og tiltaksevaluering og -utvikling innen kulturfeltet -både regionalt og kommunalt.

Kunnskap medvirker dessuten til å utvikle sektoren og er et gode i seg selv - for samfunnet og den offentlige debatten om kulturens egenverdi, betydning og plass.

Eksempler på tema/indikatorer/faktorer som bør være med i et slikt kunnskapsgrunnlag er kulturell infrastruktur, kulturnæring, kulturformidling og kunstproduksjon, frivillig sektor, folkehelse, idrett og friluftsliv. Innhentning av kunnskap og oversikt må følges opp av drøfting og analyse av utviklingstrekk og tendenser - på tvers av sektorene, og slik identifisere utfordringer og prioritere ressurser.

Kulturmeldingen (2018) slår fast at forskning, kunnskap og innovasjon er grunnleggende element i den videre utviklingen av

kultursektoren. Alle virksomheter må sørge for et godt kunnskapsgrunnlag for å ivareta legitimitet og kvalitet i egne tjenester og oppgaveløsninger.

Tilfanget av forskning og forskningsmiljø med relevans for kulturfeltet i dag, varierer med hensyn til både formål og tematisk innretning. Utredninger peker på at mye av forskningen på feltet har rettet seg mot estetiske og kulturelle prosesser i kunsten og kulturen i seg selv. Det har vært svak tradisjon for forskning på kulturpolitiske problemstillinger og på forskning som premiss i politikktutviklingen.

Nasjonalt har Kulturdepartementet i mange år finansiert forskning gjennom Forskingsrådet, i hovedsak innrettet som brede kulturforskningsprogram.

Det er derfor behov for både å stimulere til eksisterende institusjoner og miljø til økt FoU aktivitet på kulturområdet, og til å bruke etablerte og nye regionale kompetanse- og forskningsmiljø som kan levere mer avgrenset utrednings- og evalueringsarbeid. Ikke minst for å stimulere til samarbeid med kommunene om evaluering av tiltak - kort vei «fra kunnskap til handling». Innenfor folkehelseområdet har regionen nasjonalt ledende kompetansemiljø.

Strategier:

- Utarbeide og vedlikeholde et grundig kunnskapsgrunnlag for å identifisere og synliggjøre de kulturpolitiske utfordringene, og slik prioritere ressurser.
- Initiere forskning og kompetanseutvikling på kulturfeltet for å sikre ny og relevant kunnskap som verktøy i politikktutforming og forvaltning.

5.2 KULTURENS BETYDNING I TRØNDELAG

Kulturens egenverdi og den sentrale rollen kultur spiller i samfunnsbyggingen utelukker, som nevnt tidligere, ikke hverandre, men er to «egenskaper» som virker side om side. Denne delen vil omhandle kulturens verdi og betydning, og hvordan kultur har effekt på områder som blant annet folkehelse, inkludering, bolyst, dannelse og frivillig aktivitet.

5.2.1 PROFESJONELL KUNST OG KULTUR

Kultur og ulike kunstneriske uttrykk har en verdi i seg selv, ikke minst som estetisk og/eller utviklende erfaring for den enkelte. Kultur har både nytte og egenverdi – den bidrar til å oppnå mange og viktige mål i samfunnsbyggingen, men er også et mål i seg selv. Det er derfor viktig å legge til rette for at kunst- og kulturuttrykk av høy kvalitet skal kunne utvikles og oppleves i Trøndelag, selv om de ikke nødvendigvis vil nå et stort publikum eller fungere som verktøy i andre deler av samfunnsbyggingen.

I Trøndelag har vi flere institusjoner med nasjonale oppdrag, som er viktige formidlingsaktører for disse uttrykkene, blant annet innenfor teater, orkester og museum.

Strategier:

- Stimulere til utvikling, nyskaping og mangfold på det profesjonelle kunst- og kulturfeltet.
- Ivareta tradisjon og kontinuitet, ved å sørge for at de profesjonelle miljøene og institusjonene får mulighet til å utvikle seg videre.

5.2.2 KULTUR FOR GOD LIVSKVALITET

De økonomiske og sosiale forskjellene i Norge øker. Forskning viser at ulikhet i økonomi og levevaner bidrar til sosial ulikhet i helse og samfunnsdeltagelse, og at disse forskjellene følger med hele livsløpet. Samtidig er det slått fast at deltagelse i kultur og idrett har helsefremmende effekter og bidrar til utjevning. Det er viktig å spre kunnskap og bevisstgjøring rundt kulturen og idrettens potensial og virkninger. Mestring og livsmestring, det å utvikle kunnskap og ferdigheter som hjelper den enkelte til å håndtere positive og negative hendelser i livet, er viktige begrep i denne sammenhengen.

Alle bør få muligheten til å skape, delta og oppleve i fellesskap som gir mening og livskvalitet. Lavterskeltilbud, fellesskapsløsninger og tilgangslikhet må etterstrebes. En inngang til dette kan være å initiere og følge opp samhandling på tvers av aktører som møter barn og unge i hverdagen.

Stillesitting er kilde til økte helseproblemer i befolkningen. Godt utbygde og trygge gang- og sykkelveier, lett tilgjengelige friluftsområder og opplegg for fysisk aktiv læring, kan motivere folk til å ta aktive valg i hverdagen. I tillegg er muligheten til å utøve ulike typer idrett selvsagt vesentlig for å motvirke inaktivitet.

Kunnskap om effektene av kulturelle/kunstneriske uttrykk i behandling og omsorg av syke må bli mer kjent, akseptert og implementert. Musikkbasert miljøbehandling har for eksempel vist seg å ha gode effekter i eldreomsorgen, blant annet på hukommelse, depresjon og ved stell av pasienter. Et annet eksempel er sykehusklovnene, som med sitt nærvær bidrar til å gjøre sykdoms- og behandlingssituasjoner mindre traumatiske for både barn og foresatte.

Strategier:

- Øke forståelsen av kulturens og idrettens betydning for å fremme helse, livskvalitet og sosial utjevning.
- Sikre et bredt og inkluderende kulturliv, hvor alle gis anledning til å skape, delta og oppleve.
- Legge til rette for en aktiv hverdag for alle, gi folk mulighet og motivasjon til å ta «aktive valg» i hverdagen.
- Gi kulturelle uttrykk større plass i helse- og omsorgsarbeid.

5.2.3 FRIVILLIG AKTIVITET OG ENGASJEMENT

Frivillighetsmeldingen (2018) slår fast at det er et overordna «frivillighetspolitisk mål» å øke deltakelsen i frivillige organisasjoner og frivillig arbeid:

Fordi deltakelse i frivillig aktivitet hindrer utenforskap og fremmer inkludering. Fordi organisasjonene er de beste skolene i demokrati. Fordi frivillige organisasjoner avdekker behov og finner nye løsninger. Fordi frivillig innsats er en helt avgjørende del av den norske beredskapsmodellen. Fordi frivillig innsats bidrar til å sikre vår felles kulturarv. Fordi frivillig innsats er viktig for å sikre folkehelsa.

Frivillig sektor har i dag noen utfordringer. De nasjonale utviklingstrekkene gjelder også for Trøndelag:

Antall frivillige er like høyt som tidligere, men fokuset på selvrealisering framfor lojalitet til organisasjonene er større. Ad hoc-/korttidsfrivilligheten, som for eksempel festivaler, vinner fram. Det er mindre forpliktende, man kan slutte når en selv vil. Når tilskudd ofte fordeles på grunnlag av antall medlemmer kan denne endringen føre til økonomiske utfordringer for organisasjonene.

De gamle tradisjonelle sterke organisasjonene, særlig religiøse- og folkebevegelses-organisjoner, mister mer og mer sin plass i samfunnet, og blir erstattet med nasjonale organisasjoner med samfunnsspørsmål på dagsorden. Disse trenger i mindre grad lokale og regionale lag da kommunikasjonen foregår i digitale medier. Resultatet blir mindre fellesskapsfølelse og færre møteplasser for organisasjonene selv og for befolkningen.

En av de største utfordringene er oppgaver knyttet til helse- og sosialfeltet. Frivilligsentraler og humanitære organisasjoner både tar på seg, og blir gitt, oppgaver innenfor områder som eldreomsorg og flyktninge- og integreringsarbeid. Dette stiller store krav til kompetanse som frivilligheten ikke nødvendigvis har. Uavklarte forventninger og avklaringer fra begge sider om hva frivillig sektor faktisk kan løse er en stor utfordring. Kommunesektoren må forstå frivillighetens egenart.

Kompliserte søkbare støtteordninger, kombinert med mer prosjektmidler og mindre driftsmidler, skaper usikker og lite forutsigbar økonomi. Frivillige organisasjoner vil ha stor nytte av at offentlige bygg i lokalsamfunnene gjøres lettere tilgjengelig.

Strategier:

- Etablere faste møteplasser mellom det offentlige og de frivillige organisasjonene både regionalt og lokalt for gjensidig informasjon og erfaringsutveksling.
- Utvikle ulike kompetanseprogram for frivillig sektor, knyttet til oppgaver innen helse- og omsorgssektoren og andre samfunnsområder.
- Frivillig sektors rolle, betydning og virkemidler skal være en naturlig del av regional og kommunal samfunnsplanlegging.

5.2.4 KULTURENS DANNENDE OG DEMOKRATISKE ROLLE

Folk tar del i kultur ved å lese bøker, spille dataspill, gå på kino, konsert, spel, restaurant og foredrag. Vi deltar også i kulturen ved å se en fotballkamp, stille til start i et skirenn, spasere på merkede turstier, overvære en gudstjeneste, ta en tur på biblioteket eller synge i kor. Og på tusen andre måter. Uavhengig av hvilke uttrykk og aktiviteter man liker og oppsøker, enten man er publikum eller utøver, er man like fullt *deltaker* i kulturen.

Det er ved å delta i kulturen at borgerne tar til seg ferdighetene som kreves for å fungere i fellesskap, men også i *uenighetsfellesskap*. For å gjøre seg forstått, og for å forstå sine medborgere, må språkferdighetene oppøves slik at de evner å gjøre det mulig å formidle oppfatninger om alle menneskelige forhold utover ens nærmeste krets. Jo mindre man deler oppfatninger med sine medborgere, desto viktigere er det at man kan forklare seg på måter som er begripelige for alle slik at man kan gå inn i samfunnets *uenighetsfellesskap* slik dette er beskrevet i Kulturutredningen 2014⁸.

Kultur har avgjørende betydning for hvordan man oppfatter seg selv, hva man blir sett som av andre og hvordan man ser seg selv som én blant andre. På den andre siden har kulturen også avgjørende betydning for hvordan man oppfatter

andre mennesker, steder og miljøer. Kultur har betydning for enkeltmenneskers, grupper og steds identitet – sosialt og psykologisk. Nå som Trøndelag er samlet til ett fylke, er det viktig at folk møtes for å oppleve kultur sammen, og bli kjent med hele fylket vårt og det mangfoldige kulturlivet. Spel, friluftsteater og arrangementer er viktige arenaer som forener krefter og bidrar til lokalt engasjement på tvers av kommunegrensene. Dette gjenspeiles i dugnadsånd, og skaper identitet og engasjement i hele fylket.

Identitet definerer tilhørighet eller utenforskap, virker tilbake på kulturen og har sterk betydning for trivsel, folkehelse og omdømme. Blant faktorene som har sterkest påvirkning på identiteten til en person, en gruppe, et sted eller et miljø er historiene, arven, som hefter ved den/det vi identifiserer. Dette kan utspille seg på forskjellige måter med hensyn til hvordan historiske forhold og enkelthendelser blir «husket» kollektivt og hvordan de formidles. Det etableres også kontinuerlig i samtiden gjennom prosesser og enkelthendelser som folk snakker om, slutter seg til, eller tar avstand fra. Kulturaktiviteter, -varer og -tjenester kan ha en dobbel dimensjon: De kan være deler av et kommersielt marked og samtidig være viktige verdi- og identitetsbærende elementer.

Strategier:

- Ivareta folkebibliotek, kulturskole, fritidsklubber og dermed den kulturelle grunnmuren i kommunene.
- Styrke kulturens tradisjonelle institusjoner, samt ivareta kunst- og kulturproduserende institusjoner og kunstnere.
- Kulturuttrykk skal være tilgjengelige både fysisk og digitalt.

⁸ NOU 2013:4. Kulturutredningen 2014

5.2.5 SAMISK SPRÅK OG KULTUR

Trøndelag utgjør den største delen av det sørsamiske området som strekker seg fra Helgeland i nord og til Engerdal i sør. Bevaring og vitalisering av samisk språk, og utviklingen av kultur og næringsliv er viktig for å befeste Trøndelag som et samisk område. Regionale myndigheter har et medansvar sammen med staten og Sametinget til å bidra til felles utvikling av kunst, kulturliv og institusjoner.

Et mangfoldig, og allment tilgjengelig samisk kunst- og kulturliv av høy kvalitet bidrar til levende lokal- og bysamfunn. Utvikling av samiske kunst- og kulturaktiviteter og samiske kulturinstitusjoner er nødvendig for å få til dette. Samiske festivaler og arrangement er viktige arenaer for synliggjøring, opplevelse og formidling. De er også viktige møteplasser for bruk og utvikling av samisk språk. Det må være et mål at det skapes flere slike møteplasser.

Skolene og barnehagene er viktige arenaer for å styrke formidlingen av samisk kultur og kulturforståelse til barn og unge. Den kulturelle skolesekken, DKS, er et viktig middel for å få dette til.

For samiskspråklige er det en grunnleggende rettighet å få bruke språket, jf. blant annet «*Hjertespråket*»⁹. I Trøndelag er sørsamisk en viktig kulturbærer som bidrar til språklig mangfold. Sørsamisk språk er inne i en bevarings- og revitaliseringsfase. Det gjør språkarbeidet svært viktig framover, og er et nasjonalt ansvar Trøndelag skal ha.

Det er et mål at sørsamisk språk og litteratur skal være godt representert og formidles bredt i Trøndelag.

Strategier:

- Utvikle samarbeidet mellom kulturinstitusjoner, kommuner og fylkeskommuner og sørsamiske institusjoner og organisasjoner.
- Utvikle samiske kulturarenaer, og satse på formidling av samisk kultur på flere kulturarenaer enn i dag.
- Legge til rette for både de tradisjonelle uttrykksformer innen samisk kultur og for samisk samtidskunst.
- Bidra til at samiske kulturinstitusjoner og organisasjoner kan ivareta sin rolle som viktige samfunnsaktører i bevaring og utvikling av samisk kunst og kultur.

⁹ NOU 2016:18 *Hjertespråket*.

5.2.6 UNG I TRØNDELAG

Å trives og føle tilhørighet til lokalmiljøet i barndommen og ungdomstida er avgjørende for om unge i neste fase ønsker å etablere seg på hjemstedet sitt. Forankring, tilbud og nettverk henger tett sammen med dette. Fritidstilbudet for barn og unge må derfor være velutviklet i hele Trøndelag. Talenter må få muligheten til å utvikle seg, samtidig som breddetilbudet må holde høy kvalitet og være inkluderende og tilgjengelig for alle.

Det er viktig å ta vare på og utvide mangfoldet av uttrykksformer og stemmer i kulturfritidstilbudet, som i kulturlivet ellers. Den kulturelle skolesekken (DKS) bidrar til å gi barn og unge tilgang til et mangfold av kulturopplevelser og -uttrykk, som er felles for alle. Ung kultur møtes (UKM) gir ungdom i hele fylket mulighet til å utvikle seg og sine

interesser, og bli eksponert for nye impulser. På andre arenaer får unge eksponert og utviklet seg gjennom mesterskap og konkurranser.

Ungdommens fylkesting gir ungdom muligheten til å engasjere seg, bli hørt og sett. Kommunene må legge forholdene til rette for at velfungerende medvirkningsorgan for barn og unge. Dette vil bidra til å skape aktive samfunnsborgere og bedre tjenester.

Trøndelag Barne- og Ungdomsråd (TRØBUR) legger til rette for samfunnsengasjement, og styrker og ivaretar frivillige barne- og ungdomsorganisasjoners stemme i Trøndelag. Demokratiopplæring er et viktig arbeid for alle ungdomsmedvirkningsorganene, hver på sitt område.

Strategier:

- Sikre et bredt, mangfoldig og inkluderende kulturtilbud, som bidrar til trivsel og bolyst for unge.
- Gi barn og unge muligheten til å engasjere seg, og sørge for at deres stemme blir hørt på alle samfunnsarenaer.

5.2.7 KULTUR PÅ TRØNDERSK DAGSORDEN

Anerkjennelse og vektlegging av kunstens og kulturens samfunnsmessige betydning, begrunner at kunst og kultur også hører hjemme på den offentlige og politiske dagsorden. Kulturutredninga (2014) peker på kulturvirksomhet som grunnlag for demokrati, sosiale fellesskap og økonomisk verdiskaping.

Gjennom kulturens betydning både for enkeltmennesket og for fellesskap og samhandling mellom mennesker, bygges samfunnsstyrke innenfra. Steder, kommuner, regioner med denne type bånd mellom folk, har bedre mobiliseringsevne til felles innsats om de blir stilt overfor krevende utfordringer og omstillinger. Samlingen av Trøndelag til ett

fylke har vært en mobiliseringsprosess, hvor de samlende kulturtrekkene har hatt større gjennomslag enn de som skiller. Flere større arrangement i regionen har hatt slik utløsende effekt.

Med den samfunnsbyggende kraft og effekt som kulturen har, både direkte og indirekte, er det behov for å løfte kultur høyere på den regionale dagsorden. Kulturen må få en annen og større rolle enn å være underholdning når trønderske aktører drøfter og planlegger utviklingsmuligheter og retning. Både Trøndelagsmøtet, kommune- og næringslivskonferanser er arenaer hvor kulturens betydning bør løftes som tema.

Strategier:

- Sette kultur på dagsorden når trønderske aktører møtes.
- Løfte kultur høyere på den regionale dagsorden.

5.2.8 KULTUR OG INKLUDERING

Inkludering betyr at alle kan oppleve mestring og tilhørighet – uansett bakgrunn, forutsetninger, og funksjonsevne. Kulturens rolle som mestringsarena i et inkluderingsarbeid kan knapt overdrives.

God mestringsevne letter veien til deltakelse både i arbeidsliv og samfunnet generelt. I et stadig mer komplekst arbeidsliv og samfunn er det nødvendig å utnytte spektret av kompetanser vi har. I tillegg har ressursene hver enkelt av oss bringer inn en egenverdi som det er viktig å anerkjenne. Derfor er det viktig at vi

som samfunn utvikler holdninger og kunnskap som ser mangfold som en ressurs, og noe som fremmer inkludering.

God språkopplæring, tilgang på arbeid og aktiv deltakelse i frivillig virksomhet er de viktigste inngangene til samfunnsdeltakelse for den som står i en integreringssituasjon. Kulturfeltet står i en særstilling i forhold til inkludering ettersom feltet i sitt vesen er mangfoldig. Derfor er det naturlig at kulturfeltet tar en aktiv rolle for å synliggjøre ressursene det multikulturelle samfunnet byr på.

Strategier:

- Samordne innsatsen på inkluderingsfeltet for offentlige instanser og sivilsamfunnet i Trøndelag slik at vi får flere godt integrert raskere.
- Legge til rette for kompetansedeling og -utvikling gjennom samarbeid, kurs og møteplasser, for å oppnå et godt inkluderingsarbeid basert på et solid kunnskapsgrunnlag.

5.3 KULTURUTVIKLING OG VIRKEMIDLER I TRØNDELAG

I denne delen er tema hvordan kulturfeltet kan utvikle seg videre, hvilke virkemidler som finnes og hvordan disse kan og bør utnyttes. Her ligger strategier som omhandler kulturell infrastruktur, ressurser, kulturfaglig kompetanse, samarbeid, møteplasser i lokalmiljøet og kunst- og kultur som næring.

5.3.1 MØTEPLASSER I LOKALSAMFUNNET

Felles møteplasser i lokalsamfunnet som inviterer til deltakelse i sosiale og kulturelle aktiviteter bidrar til tilhørighet, fellesskap og inkludering for alle befolkningsgrupper. Dette gir positive bidrag til folkehelse samtidig som både samfunnet og enkeltmennesket tilføres positive verdier og holdninger. Slike forhold vil også påvirke steders attraktivitet for bosetting. Viktige forutsetninger for å lykkes er virkemidler som leie av utstyr og rimelige leiesatser, samt god samhandling mellom aktørene.

Den enkeltes og gruppers rett til å kunne delta i, og påvirke, utrednings- og beslutningsprosesser er svært sentralt for å fremme helse, trivsel og tilhørighet. Dette må legges til rette for medvirkningsarenaer og bruke ulike metoder for å få fram alle syn i planleggingen.

Økt tilflytting til byene gir økt behov for nye boliger. Det blir mer folk på mindre areal, noe

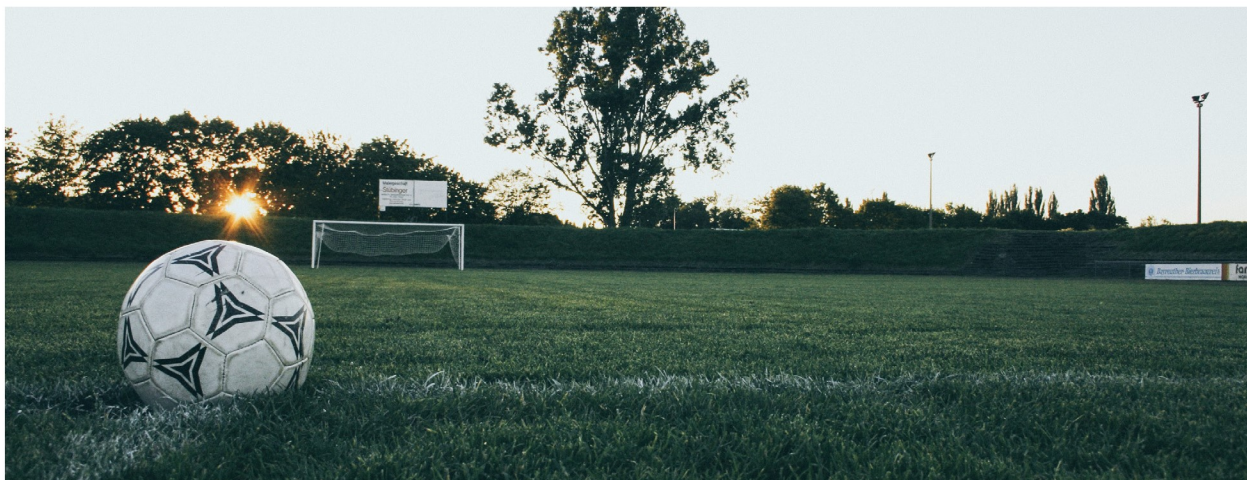
som ofte skjer på bekostning av nettopp parker og grøntarealer. Erfaringer viser at det trengs en kombinasjon av store og små parker, men først og fremst mange mindre grøntområder tett på der folk bor. Nærhet er derfor svært viktig. At det kun er noen hundre meter til nærmeste store grøntområde, men også andelen gressplener og grøntområder i nabolaget. Grønne områder og strandsonen åpner for rekreasjon og naturopplevelser, fysisk utfoldelse, fremmer kontakt mellom mennesker og er viktig for det sosiale livet på stedet. I tillegg gir de også et bedre lokalklima.

Kunst i offentlige rom spiller en stor rolle for folks kunstopplevelser, og kan ses i sammenheng med stedsutvikling og utvikling av gode nærmiljø både i bygg og i uterom.

Strategier:

- Prioritere varierte og levende møteplasser i nærmiljøet med ulike aktiviteter og tilbud.
- Invitere til ulike medvirkningsarenaer for å få fram ønsker og behov fra innbyggerne i utviklingen av nærmiljøet og lokalsamfunn.
- Påse at grønt- og friluftsområder, inklusive strandsonen, ivaretas i arealplanleggingen.

5.3.2 KULTURELL INFRASTRUKTUR

Vår kulturelle infrastruktur består av fysiske og digitale arenaer som støtter og muliggjør kulturelle aktiviteter.

Arenaer for idrett, scenekunst, museum, bibliotek, kulturhus, skoler og ulike forsamlingslokaler utgjør til sammen den fysiske kulturelle infrastrukturen i Trøndelag. Mange kulturaktører ønsker egne bygg. Aktørene bør oppfordres til å se på muligheter for økt sambruk.

I en digital hverdag tilbringer vi mer og mer tid bak en skjerm, og bruker digitale verktøy i stor grad for å få informasjon om, og tilgang til, kultur- og idrettsaktiviteter. Digital formidling og læring preger nye tjenester fra arkiv, museum og bibliotek.

Gode fritidsaktiviteter og arrangement er i stor grad knyttet til arenaer for idrett og kultur. Det ligger store muligheter i at offentlige bygg, ikke minst skolebyggene, i lokalsamfunnene gjøres lettere tilgjengelig.

Trondheim og Trøndelag har ambisjoner om å arrangere flere internasjonale mesterskap. I Nasjonaljubileet 2030 har Stiklestad Nasjonale kultursenter, Trondheim og Trøndelag en sentral rolle, og Trondheim søker status som europeisk kulturhovedstad i 2030. I tillegg foreligger planer for utvikling av et nytt museum for kunst og design. Dette vil kreve en omfattende utvikling av bygg og anlegg. Lokalisering, planlegging og bygging av arenaer må skje på grunnlag av behovsanalyser der økonomisk og miljømessig bærekraft vektlegges.

Strategier:

- Etterstrebe lav økonomisk terskel for bruk av nye og eksisterende kultur- og idrettsarenaer.
- Realisere regionale arenaer av nasjonal interesse gjennom god samhandling mellom stat, region og kommuner.
- Tilpasse eksisterende og nye bygg og lokaler til ulike bruksområder og aktører, herunder ivareta geografisk dekning og mulighetene for sambruk.
- Utvikle digitale verktøy for informasjon, deltakelse og læring, og sikre nødvendig opplæring og infrastruktur.

5.3.3 KULTURFAGLIG KOMPETANSE

Kultur blir i mindre grad sett som et eget virksomhetsområde i kommunene, og de har ulik kulturfaglig kapasitet i administrasjonen. Bibliotekene og kulturskolene er en del av kommunenes kulturfaglige kompetanse, og de spiller en viktig rolle i lokalsamfunnet. I tillegg til å gi undervisning og opplæring, fungerer de begge i større eller mindre grad som kulturaktører gjennom å utvikle og organisere kulturtilbud og aktiviteter. En utviklingsmulighet er å gi kulturskolene et utvidet mandat med oppgaver som når større grupper av befolkningen, slik det praktiseres i enkelte kommuner.

Slik satsing er godt egnet for interkommunalt samarbeid, noe som kan gi økt tilbud med små

midler. Med en ansvarlig administrator vil det ligge godt til rette også for samarbeid med grupper av frivillige – ungdom, kor, osv. En styrking av kulturskolene sikrer dermed også arbeidsplasser for profesjonelle kunstnere.

Bibliotekene har også en viktig rolle som møteplass og arena for offentlig debatt og samtale. Folkebibliotekene er inne i et taktskifte for å nå ut med tilbud til målgrupper med lav deltakelse i samfunnet, ofte grunnet kulturelle, sosiale og digitale skiller. Biblioteket representerer et lavterskeltilbud som er tilgjengelig for alle og fungerer som møteplass.

Strategi:

- Ivareta og bygge kulturfaglig kompetanse i kommunal og fylkeskommunal forvaltning, herunder utvikle potensialet i kulturskoler og bibliotek til styrking av lokal kultur.

5.3.4 LOKALT OG REGIONALT EIERSKAP TIL KULTURINSTITUSJONER

Den nasjonale kulturpolitikken er summen av det som skjer på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. Kommunesektorens samlede bidrag til ulike kulturaktiviteter utgjør totalt omtrent det samme som det samlede statlige bidraget. Definisjonen av hva som er nasjonale institusjoner er til dels resultat av en historisk utvikling mht. finansiering, og dels resultatet av en noe snever statlig definisjon og forståelse. Det er viktig at forståelsen av hva som bidrar til nasjonal kulturpolitikk legges til grunn i den videre utviklingen av en samlet kulturpolitikk. Tydeliggjøring av kulturinstitusjonenes samfunnsoppdrag, gir en inngang til dialogen framover mellom eiere, tilskuddsgivere og befolkningen. Diskusjonen om hvordan eierskap og finansiering av de profesjonelle kulturinstitusjonene skal løses framover, må baseres på at kvalitet ikke ensidig måles hvorvidt man har statlig finansiering eller ikke.

Lokalt og regionalt eierskap til kulturinstitusjoner i regionen er viktig for å løfte kulturpolitikk som en sentral del av samfunnsutviklingen, uten at dette oppfattes å redusere institusjonenes bidrag til den nasjonale kulturpolitikken. For den videre utviklingen av eksempelvis museenes rolle, er det vesentlig at man lokalt opplever både stolthet og eierskap til sine institusjoner. Trøndelag fylkeskommune er en sentral (del) eier i en rekke kulturinstitusjoner, i mange sammenhenger sammen med vertskommunene. I en del tilfeller også med staten som deleier.

Organisasjonsformene varierer: Trøndelag teater, Turneteateret, Stiklestad Nasjonale Kultursenter og Museene i Sør-Trøndelag er alle aksjeselskap. Videre er Museet Midt interkommunalt selskap, og Trondheim Symfoniorkester og Olavsfestdagene stiftelser. Dette krever bevissthet om rolle og ryddig dialog om utviklingen av institusjonene, og om mulighetene for forsterket samspill mellom de ulike aktørene i kulturlivet regionalt. Ambisjonen er at det kan utløses positive effekter gjennom økt faglig og administrativt samarbeid mellom kulturinstitusjonene.

Flere institusjoner lokalisert i Trøndelag har et definert nasjonalt mandat. Disse institusjonene er ressurser for et samlet kulturliv i regionen, men vi skal ha respekt for at deres mandat er å bidra på nasjonalt nivå.

Framtidig finansieringsstruktur for de ulike institusjonene vil avklares de nærmeste årene og det er viktig at dette skjer med respekt for hverandres roller og et felles ønske om utvikling av et samlet kulturliv i regionen. En rekke trønderske institusjoner skal ha både nasjonalt og internasjonalt nivå som ambisjon for sin virksomhet, mens andre naturlig vil ha en lokal og regional rolle og referanseramme. Tilsvarende er det en klar ambisjon om at en evt. endret oppgavefordeling mellom de ulike forvaltningsnivåene, legger til rette for en styrking av et samlet kulturliv i Trøndelag.

Strategier:

- Posisjonere Trøndelag slik at nye oppgaver på kulturområdet blir overført til regionen.
- Bidra til at det utvikles gode eierstrategier for det offentliges eierskap i ulike kulturinstitusjoner.
- Sikre ivaretagelse av det lokale eierskapet til de ulike kulturinstitusjonene.

5.3.5 OFFENTLIG OG PRIVAT SAMARBEID OM KULTUR

I tillegg til det offentlige er ofte næringslivet økonomiske støttespillere til idretts- og kulturarrangement. Det skjer i form av direkte sponning mot visse gjenytelser og ved kjøp av godt plassert reklameplass, gjerne i en kombinasjon. Sammenlikner man idretts- og kulturarrangement, er det åpenbart at idretten har lettere for å trekke til seg reklame- og sponsorinntekter. I noe sterkere grad ser vi tendenser til sponning på grunnlag av verdi-grunnlag – ikke alltid knyttet til eksponering i tradisjonell forstand.

Private initiativ trekker også til seg offentlig engasjement dersom det innebærer utvikling av nye attraksjoner eller kulturarenaer. Et eksempel på det er kunstnerinitiativet Kjøpmannsgata Ung Kunst (K.U.K), der kunstneren Killi-Olsen går inn med mange millioner og donerer tusen av sine egne verker til Trondheim. Nils Aas Kunstverksted på Inderøya og Håkon Bleken samlingen i Gråmølna i Trondheim, er eksempler på institusjoner som bygger på donasjoner og offentlige bidrag.

Kystmuseet, MiST på Hitra har en avtale med Lerøy Seafood om drift av et visningsanlegg

for lakseoppdrett. Museet som har ansvar for dokumentasjon og formidling av norsk havbruk, kan her vise lakseoppdrett for publikum samtidig som anlegget gir museet gode inntekter gjennom en avtale om inntekter fra salget av laksen i anlegget. Kystmuseet tok initiativet til dette samarbeidet.

Spesielt kulturinstitusjonene har, og skal ha, frihet til å uttrykke seg uten at hverken private eller offentlige bidragsytere kan gripe inn eller sensurere. Det skal være «en armlengdes avstand». Trøndelag, for den saks skyld hele landet, har ikke en spesielt sterk tradisjon med store private gaver til kulturlivet. For å få næringsliv og private givere mer inn på banen som bidragsytere, har regjeringen innført et gaveforsterkningsfond. Private donasjoner uten spesielle krav til motytelser, blir «forsterket» med en andel offentlig tilskudd.

Dersom store utbygginger av kultur- og idrettsarenaer skal kunne finansieres i årene som kommer, kan det bli nødvendig med privat medfinansiering uten at kravet til motytelser blir markant.

Strategier:

- Utfordre private aktører og næringslivet til å bidra til realisering av større utbyggingsprosjekter i kultur- og idrettssektoren.
- Utvikle en god modell for privat - offentlig samarbeid.

5.3.6 KUNNSKAPSUTVEKSLING OG NYTENKING

Samarbeid og utveksling mellom kulturfeltet/ kulturpolitikken og andre samfunnsområder bør styrkes, slik at feltene kan lære av hverandre, dra nytte av hverandre og ses i sammenheng. Både næringsliv, helse- og omsorgsfeltet, forskning og utdanning og integreringsarbeid er områder som det kan være til gjensidig nytte å knytte sterkere koblinger med.

Samhandling og samarbeid vil også kunne føre til at nye tanker, koblinger og resultater oppstår.

Samarbeid mellom kulturlivet og forsknings- og utdanningsinstitusjoner vil kunne gi grobunn for nye innfallsvinkler, metoder og uttrykk. For eksempel kan lærer- og sykepleierutdanningen styrkes ved å innføre flere elementer fra kulturfag. Utdanning innenfor kreative fag kan styrkes ved å samarbeide tettere med aktører fra kultur- og næringslivet. Og kunst- og kulturfeltet kan utvikles og styrkes gjennom samarbeid med forsknings- og utviklingsmiljøer.

Strategier:

- Øke samhandlingen mellom kulturfeltet og andre samfunnsområder.
- Skape felles arenaer for kunnskapsutveksling, forskning og utvikling.
- Legge til rette for utvikling av kunst og kultur av høy kvalitet gjennom å koble og styrke kreative utviklingsmiljøer.

5.3.7 SAMARBEID MELLOM KULTURAKTØRER

Faglig og flerfaglig samspill mellom aktører løser utfordringer og ser muligheter, ideer og nye løsninger. Det er høy kompetanse i kultur- og idrettslivet i Trøndelag, og det bør legges til rette for at de som besitter denne kompetansen møtes. Det skaper innsikt, nyskaping og engasjement, og vi utnytter ressursene innenfor kulturfeltet på en god måte.

Det er viktig at institusjonene ser på muligheter til å samordne administrative støttetjenester og faglige aktiviteter, for slik å sikre ressursutnyttelse og bedre kvalitet på den faglige og kunstneriske virksomheten. Dette kan bidra til å styrke sårbare faglige miljø, for eksempel innen museums- og håndverksfag.

Private og offentlige aktører og institusjoner i Trøndelag må stimulere til lokalt engasjement, skape rom for frivillig aktivitet og bidra til samarbeid mellom lokalt og regionalt nivå. Gjennom fylkeskommunens samfunnsutviklerrolle bør virkemiddelbruken for kulturfeltet ha en sterkere regional vektlegging. Gjennom flerårige løft kan vi være med på å styrke regionale motorer i tett samarbeid med kulturfeltet.

En tverrfaglig og helhetlig tilnærming skaper en gjensidig forståelse av behov og muligheter, og bidrar til å dyrke samspill og kunnskapsdeling på tvers av fagmiljø. Dette gir også grunnlag for nyskaping.

Det er flere sektorer som har et ansvar for å løfte et tema, som for eksempel kultur for barn og unge. Gjennom felles mobilisering mellom fylkeskommune, kommuner, institusjoner og det frie feltet kan Trøndelag bli sterkere på aktuelle og prioriterte områder, og slik bidra til utvikling i hele regionen. Et aktivt samarbeid med andre fylker, spesielt nabofylker, er også en del av dette.

Trøndelag er en relativt liten region i et lite land. Internasjonalt samarbeid og internasjonal satsing er derfor viktig for kultursektoren. Kulturutveksling og utveksling av kompetanse og erfaringer over landegrensene er fruktbart enten det dreier seg om samarbeid med Jämtland-Härjedalen og Västernorrland, eller med land i Norden, Europa eller den øvrige verden. Dette gir både inspirasjon og et referansenivå.

I Trøndelag har kunstnere og kulturinstitusjoner internasjonalt samarbeid som en naturlig del av sin portefølje. Utviklingen av digitale distribusjonskanaler gjennom nettbaserte plattformer har skapt mange nye muligheter og utfordringer.

Det er viktig for samfunnsutviklingen i Trøndelag at kulturlivet får økt kompetanse og finansiering gjennom en koordinert og målrettet satsing på internasjonalt samarbeid. Dette vil kunne skape et rikere kulturliv og gjøre regionen bedre rustet.

Strategier:

- Stimulere til samarbeid mellom de store kulturinstitusjonene, de regionale og lokale institusjonene og kulturlivet for øvrig.
- Styrke interkommunalt samarbeid, gjennom målrettede tilskuddsordninger og regional kulturpolitikk.
- Bidra til økt samarbeid over, kommune-, fylkes- og landegrensene for å styrke kulturfaglig kompetanse, kunnskap og kulturforståelse.
- Utforme flere og bedre søknader fra trønderiske kulturaktører til nasjonale og internasjonale programmer som Kulturrådet, EU-prosjekter, og de nordiske kulturprogrammene.

5.3.8 KULTUR SOM LEVEVEI

Det er betydelig oppmerksomhet mot kultur som inntektst grunnlag og næringsvirksomhet. Begrepsbruken varierer – kreative næringer, kulturnæringer, kulturbaserte næringer. Kreativt Norge avgrensar *kreative næringer* til å gjelde visuell kunst, musikk, scenekunst, litteratur, kulturarv, film, arkitektur, design, mote og dataspill, og viser til behov for bransjeutvikling og styrking av støtteapparatet rundt næringen.

For å ha en aktiv og levedyktig kreativ næring i Trøndelag trengs det også regionale grep. Det ligger muligheter i å gå i dialog med næringen via fag- og interesseorganisasjonene, og i tillegg utfordre kunstnerutdanningene på hvordan de inkorporer kunnskap om entreprenørskap, økonomi og administrasjon i utdanningsløpet. Næringslivets tradisjonelle støtteapparat, som f.eks. næringshagene, må øke sin kjennskap til denne bransjen for å kunne gi nødvendig og riktig bistand.

En bevisst strategi for offentlige innkjøp og bruk av profesjonelle kunstnere vil også bidra til at flere kan livnære seg av kunstnerisk virksomhet.

Antall profesjonelle utøvere øker i stadig flere idretter. Dette medfører også flere ansatte i faglige og administrative funksjoner. Et tilrettelagt utdanningsløp vil også her være viktig med tanke på fortsatt rekruttering av eliteutøvere og muligheter for et nytt arbeidsliv etter endt aktiv karriere.

Arrangement skaper aktivitet, bolyst og inntekter i regionen. Det gjelder både konserter, festivaler og mesterskap. Gode arrangement gir positive opplevelser og bidrar til godt omdømme. Det er viktig at erfaringsbasert dokumentasjon gjøres tilgjengelig, og slik gir økt kompetanse for flere. Samtidig må området være i stadig fornyelse, blant annet gjennom teknologiutvikling.

Strategier:

- Videreutvikle kompetanse og nettverk som er relevant for kreative næringer.
- Systematisk videreutvikle idretts- og kulturarrangement med sikte på bærekraftig gjennomføring og positive økonomiske ringvirkninger.
- Legge til rette for at kunstnere skal kunne bo, produsere og formidle sin kunst i Trøndelag.

6 REFERANSER

Fosse, Jon (2011) **Essay**. Oslo, Samlaget.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet: Regionreformen: **Desentralisering av oppgaver fra staten til fylkeskommunene**. Februar 2018

Kulturdepartementet: **Utredning av oppgave- og ansvarsfordelingen mellom forvaltningsnivåene på kulturområdet**. November 2018

Kulturdepartementet: **Utredning om samisk kunst og kultur på arenaer i Norge**. November 2018

Meld. ST. 8 - 2018-2019: **Kulturens Kraft. Kulturpolitikk for framtida**

Meld. ST. 10 - 2018-2019: **Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig – Den statlege frivilligheitspolitikken**

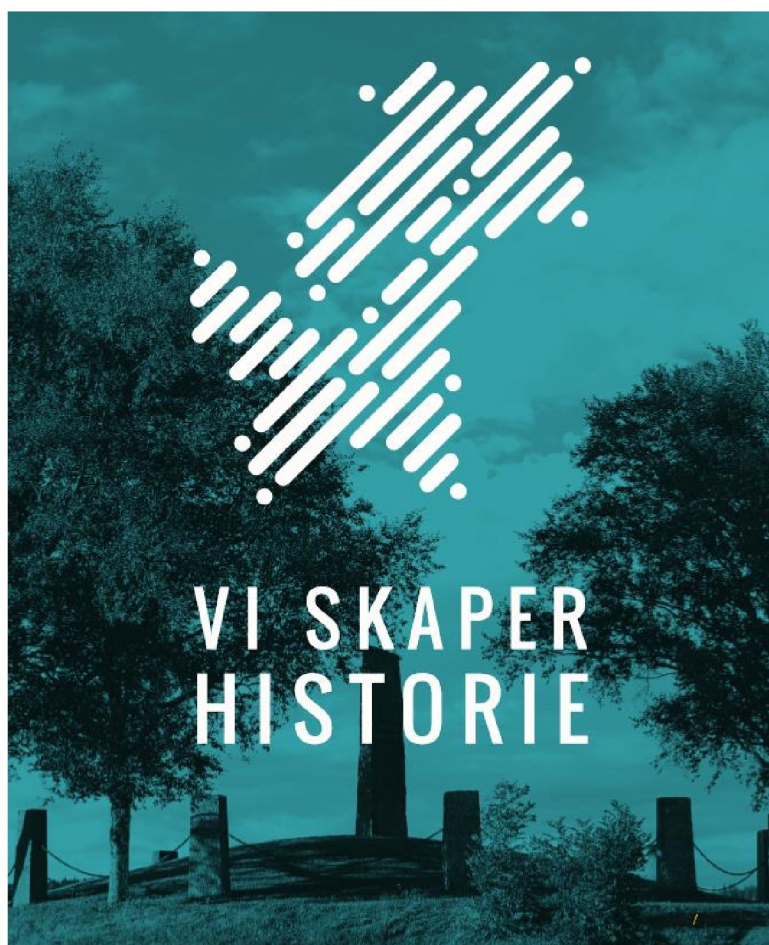
NOU - Norges offentlige utredninger - 2016:18 **Hjertespråket**.

NOU - Norges offentlige utredninger - 2013:4. **Kulturutredningen 2014**.

7 VEDLEGG

1. KULTUR I TRØNDELAG: *En kunnskapsoversikt over hva som kjennetegner og påvirker kultursektoren i Trøndelag - samt utviklingstrekk sektoren står overfor*

KULTUR I TRØNDELAG

En kunnskapsoversikt over hva som kjennetegner og påvirker kultursektoren i Trøndelag - samt utviklingstrekk sektoren står overfor

Vedlegg til *BALANSEKUNST – Kulturstrategi for Trøndelag 2019-2022*

av Trøndelag fylkeskommune februar 2019

Innhold

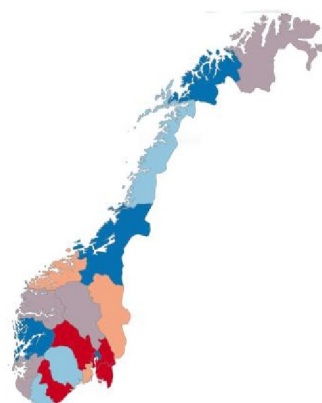
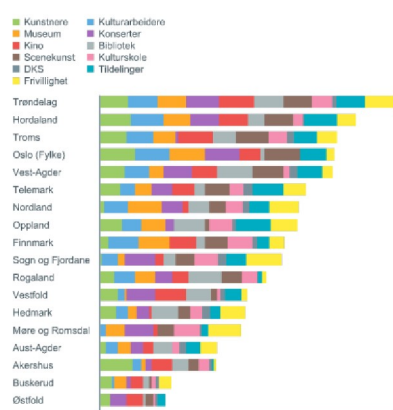
1	KULTURINDEKS 2018 FOR TRØNDELAG	3
2	KULTUR OG PENGEBRUK	5
3	«DEN KULTURELLE GRUNNMUREN»	7
3.1	Bibliotek	7
3.2	Kulturskolen	8
3.3	Kulturelle arenaer	10
3.4	Frivillig sektor	12
4	KULTURFORMIDLING OG KUNSTPRODUKSJON	14
4.1	Den kulturelle skolesekken	14
4.2	Ung kultur møtes – UKM	15
4.3	Kunst- og kulturuttrykk	16
5	KULTURMINNEVERN OG MUSEUM	18
5.1	Museene	18
5.2	Kulturminner	19
6	IDRETT, FRILUFTSLIV OG SPILLEMIDLER	21
6.1	Idrett	21
6.2	Friluftsliv	22
6.3	Idrettsanlegg og spillemidler	24
7	KULTURNÆRING	26
8	KULTUR - HELSE - SAMFUNNSDELTAKELSE	27
9	KULTUR OG INTEGRERING	28
10	KULTUR OG SAMISK	30
11	KULTUR OG INTERNASJONALISERING	31
12	«FOLKESTEMMEN»	33

1 KULTURINDEKS 2018 FOR TRØNDELAG

Norsk kulturindeks er en årlig oversikt over kulturtilbud og kulturaktivitet i norske kommuner, regioner og fylker utarbeidet av Telemarksforskning. Målsetningen med Norsk kulturindeks er å beskrive det faktiske kulturtilbudet og den faktiske kulturbruken innenfor kommunene som geografisk område. Oversikten viser hvordan kommunene i landet plasserer seg i forhold til hverandre.

Norsk kulturindeks består av 10 kategorier: kunstnere, kulturarbeidere, museum, konserter, kino, bibliotek, scenekunst, kulturskole, den kulturelle skolesekken (DKS), tildelinger og frivillighet. Hver kategori er delt inn i delindikatorer.

Hva viser kulturindeksen for Trøndelag – og trøndelagskommunene:

Trøndelag er øverst på fylkeslista, sammen med Hordaland og Troms

Kilde: www.kulturindeks.no

Norsk Kulturindeks 2018. Plassering totalt og per kategori												
	Norsk Kulturindeks	Kunstnere	Kulturarbeidere	Museum	Konserter	Kino	Bibliotek	Scenekunst	Kulturskole	DKS	Tildeginger	Frivillighet
Trondheim	5	12	8	49	11	24	110	6	301	242	18	155
Steinkjer	76	252	140	240	71	31	122	100	294	255	167	31
Nam sos	32	65	49	36	129	40	376	65	82	35	46	211
Hem sos	375	369	308	299	321	236	287	245	97	221	312	262
Snillfjord	398	230	359	341	227	313	421	245	177	257	183	418
Hilra	88	387	75	28	38	128	16	245	79	108	333	195
Froya	308	400	353	336	73	131	129	245	55	258	334	377
Ørland	95	302	58	290	110	11	134	245	79	28	298	69
Agdenes	404	404	384	383	126	313	234	245	210	147	356	370
Bjugn	255	249	415	338	92	313	254	65	79	35	300	187
Årjord	281	155	368	350	258	250	243	245	18	300	301	137
Roan	419	336	416	332	149	313	418	245	248	261	356	380
Osen	361	404	406	219	249	313	399	245	74	306	45	302
Oppdal	18	142	28	200	46	7	106	52	101	248	58	163
Rennebu	370	399	414	346	234	313	401	245	129	330	207	8
Meldal	309	395	237	15	213	282	209	245	282	328	342	256
Orkdal	237	253	184	383	127	218	313	95	234	157	113	305
Røros	1	14	10	8	12	35	54	27	48	61	3	39
Holtålen	223	384	202	350	247	199	69	245	54	175	330	50
Midtre Gauldal	295	312	303	370	294	101	343	245	146	338	265	16
Melhus	179	170	249	274	218	249	237	89	115	105	209	171
Skaun	259	74	239	367	147	309	168	245	313	253	325	119
Klæbu	333	143	346	332	316	313	219	245	158	96	338	173
Malvik	318	146	258	346	252	313	353	245	329	268	110	174
Seibu	163	119	115	332	213	256	125	245	42	124	285	159
Tydal	126	178	142	243	4	188	170	245	137	84	162	279
Meråker	233	321	189	227	345	212	217	198	59	359	338	18
Stjørdal	58	218	148	170	50	15	128	96	196	289	236	52
Frosta	121	136	78	367	296	251	261	100	127	355	190	85
Levanger	143	180	144	159	240	138	192	179	288	302	190	90
Verdal	44	91	56	77	101	18	85	15	312	355	239	199
Verran	412	324	360	375	354	313	391	98	184	386	356	311
Nam dalselid	236	241	326	383	283	313	208	73	116	137	153	103
Snåsa	182	203	201	106	283	189	11	138	97	3	256	147
Lierne	253	362	351	240	387	248	20	159	40	94	66	371
Røyrvik	202	258	231	226	186	150	272	42	64	91	356	283
Nam skogan	392	332	245	295	277	313	374	245	291	37	230	334
Gronn	174	191	215	304	326	90	138	39	216	102	356	115
Høylandet	129	404	227	383	199	204	22	44	61	57	162	35
Overhalla	267	154	334	328	321	313	152	209	211	235	159	139
Fosnes	189	275	416	296	292	313	250	37	49	88	63	26
Flekanger	269	404	109	278	140	219	211	245	173	117	156	409
Vikna	199	332	219	18	325	298	81	117	384	3	203	175
Nærøysund	141	231	345	383	81	164	51	58	307	23	213	34
Leka	360	404	384	383	286	313	251	30	68	2	356	252
Indre Østfold	41	24	164	86	247	313	34	55	159	220	25	3
Indre Fosen	82	247	181	74	165	276	164	166	130	83	78	6
Rindal	201	344	210	12	350	114	144	245	94	273	147	36

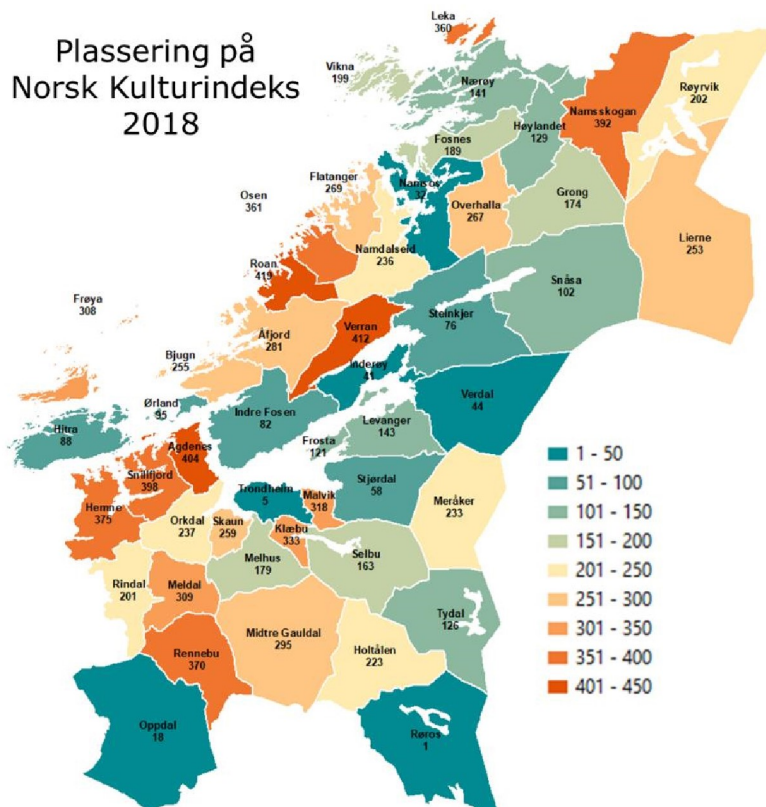
Trøndelagskommunenes plassering blant landets kommuner totalt og pr. kategori i indeksen (kilde Telemarksforskning)

Hva viser statistikken:

- Dette er kun registerdata og ingen analyser
- Trøndelag – summen av alle kommuner - er øverst på fylkeslista i landet som helhet
- Kommunestatistikken for Trøndelag viser stor spredning, fra 1. plass til 419.plass sammenlignet med andre kommuner i landet
- Kommunestatistikken viser også stor spredning mellom de ulike kategoriene for hver kommune

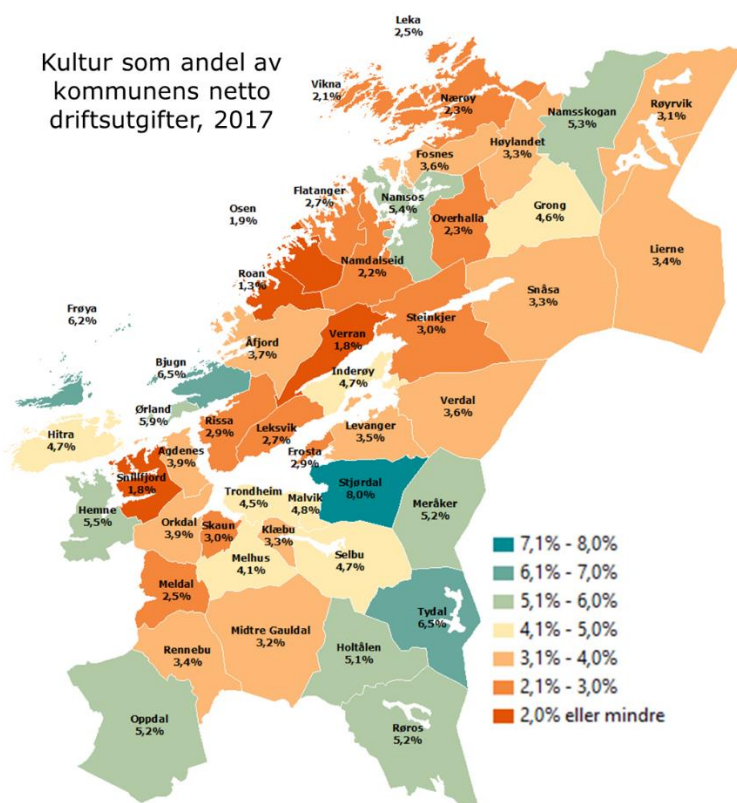
Hva sier statistikken ikke noe om:

- Hvilke strukturelle og kulturelle faktorer som har betydning for kulturtilbudet og kulturaktiviteten i kommunene?
- Hva kommunene selv kan påvirke dersom de vil bedre det lokale kulturlivet – og hva kan de faktisk ikke gjøre noe med? Kommunene har ulike forutsetninger for å ha et godt kulturtilbud og en høy kulturaktivitet. Dette handler blant annet om kommuneøkonomi, størrelse, sentralitet og utdanningsnivå i befolkningen.
- Ved utvidete analyser av kommunenes kulturindeks er det mulig å si noe om hvorvidt en kommune, ut fra sine statistiske forutsetninger, oppfyller sitt potensial innenfor ulike kulturområder. Dermed kan det sies noe om hvilket handlingsrom kommunen har for å bli en bedre kulturkommune – på kulturindeksen.
- Slike analyser kan være et godt kunnskapsgrunnlag for ulike kulturplanleggingsprosesser i kommunene samt utredninger av mulig kultursamarbeid på tvers av kommuner.
- Telemarksforskning tilbyr slike analyser, men bare noen svært, svært få kommuner i Trøndelag benytter seg av dette.

2 KULTUR OG PENGEBRUK

Kommunale kulturutgifter:

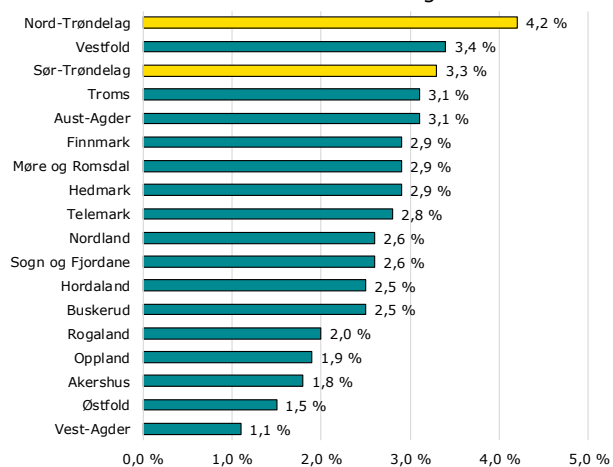

Kilde: SSB/Trøndelag i tall 2018

Hva viser statistikken:

- Totalt hadde kommunene i Trøndelag nesten 1,1 milliarder kroner i netto driftsutgifter i 2017. Dette er 4,3 % av kommunenes totale netto driftsutgifter.
- Andelen av netto driftsutgifter til kultur varierer fra kommune til kommune – fra 8 % på det høyeste til 1,3 % på det laveste.
- Fordelingen av driftsutgiftene samlet fordeler seg slik for 2017:
 - Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg – 20,2 %
 - Kulturskoler – 14,8 %
 - Idrett og tilskudd til andre idrettsanlegg – 14,4 %
 - De resterende 50 % går til aktivitetstilskudd, kino, museum, kulturbygg, andre kulturaktiviteter og kunstformidling
- Det er vanskelig å se sammenhenger mellom kommunenes kulturutgifter og plassering på kulturindeksen.

Fylkeskommunes netto driftsutgifter til Kultur som andel av totale nettodriftsutgifter - 2017

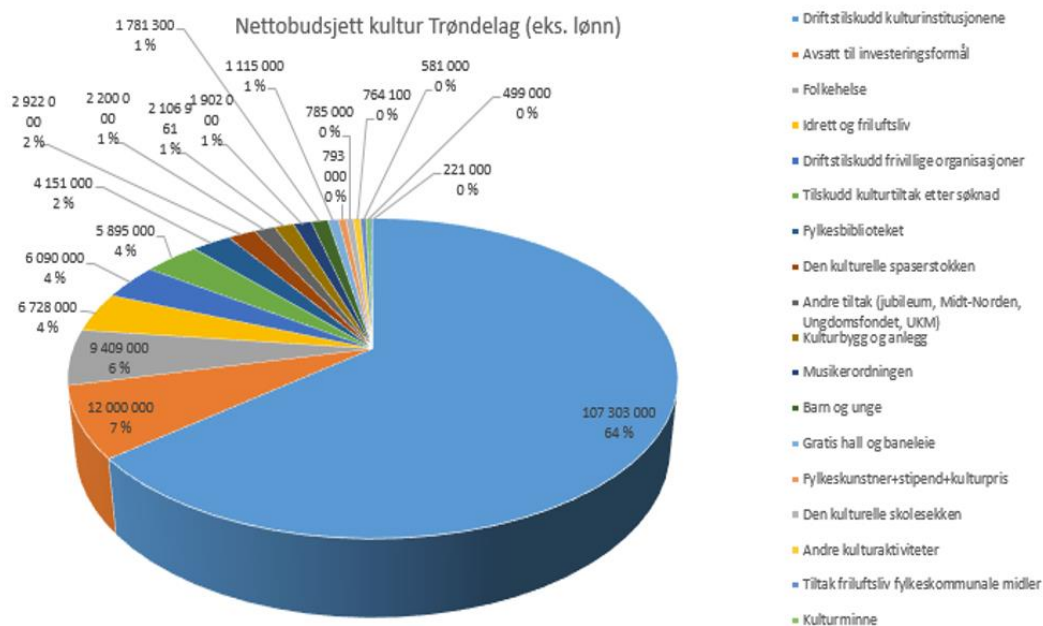

I 2017 hadde de to fylkeskommunene i Trøndelag 219 millioner kroner i netto driftsutgifter knyttet til kultur

Fylkeskommunale kulturutgifter

Hva viser statistikken:

Fordeling netto driftsutgifter 2017

- Den største utgiftsposten av de 219 millionene er driftstilskudd til kulturinstitusjoner innen bildende kunst, musikk, scenekunst, litteratur og film.

Private og næringslivets bidrag:

- Vanskelig å få oversikt over på grunn av mangel på registrerte data på området.

3 «DEN KULTURELLE GRUNNMUREN»

I *Kulturutredningen 2014* ble begrepet *Den kulturelle grunnmuren* etablert og står for den kulturelle infrastrukturen eller rammeverket som gir befolkningen tilgang til kunst- og kulturfaglig kompetanse, deltakelse og opplevelse.

Her – i denne kunnskapsoppsummeringen - forstås den kulturelle grunnmuren som bibliotek, kulturskole, ulike formidlingsarenaer og frivillighet.

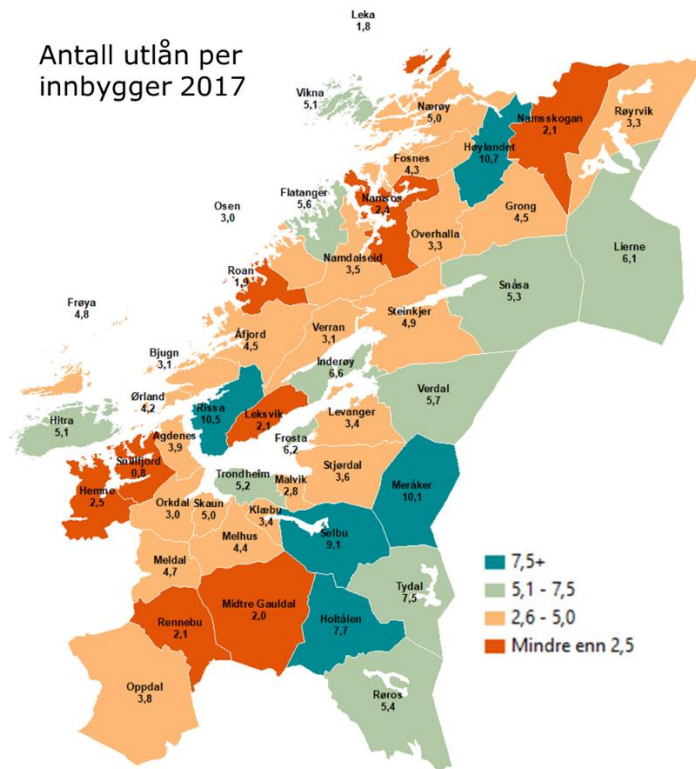
3.1 Bibliotek

Bibliotekene er de eneste kulturinstitusjonene som finnes i alle kommuner i Trøndelag. I tillegg til å være en lovpålagt uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt, er folkebibliotekene viktige samlingssteder for kulturelle aktiviteter. Folkebibliotekene har til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet gjennom aktiv formidling, og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i fylket.

Hva viser statistikken?

- Det ble i 2017 foretatt 2,2 millioner utlån fra folkebibliotekene i Trøndelag, noe som tilsvarer 4,7 utlån pr. innbygger i fylket.
- Det er imidlertid stor spredning i utlån fra kommune til kommune. Fra 10,7 per innbygger til 0,8.
- Totalt var det 94 781 aktive lånere ved folkebibliotekene i Trøndelag i 2017. Dette er 21 % av Trøndelags befolkning.
- Av alle utlån er 42,5 % barnebøker, men ellers sier statistikken ikke noe om demografiske forhold rundt lånerne som alder, kjønn, sosioøkonomisk status og urban/rural bosetting. Trenger mer kunnskap om disse sammenhengene.
- I tillegg til utlån av bøker er bibliotekene i økende grad en kulturarena for ulike arrangement. I 2017 hadde folkebibliotekene i Trøndelag 4300 arrangementer med til sammen over 110.000 deltakere.
- Bibliotekene er med sine ulike tilbud for minoritetsspråklige en viktig arena og møteplass i integreringsarbeidet. Fylkesbiblioteket har gode oversikter over dette.

Antall utlån per innbygger 2017

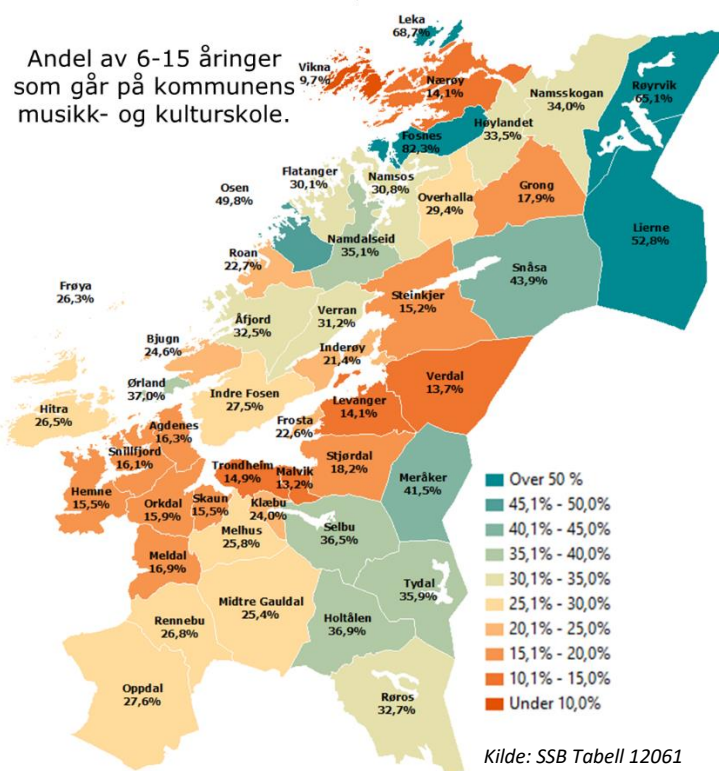
Kilde: Trøndelag i tall 2018

3.2 Kulturskolen

Kulturskole er et lovfestet kommunalt tilbud – gjennom opplæringsloven; «Alle kommuner skal, alene eller i samarbeid med andre kommuner, ha et musikk-/kulturskoletilbud til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og det øvrige kulturliv»

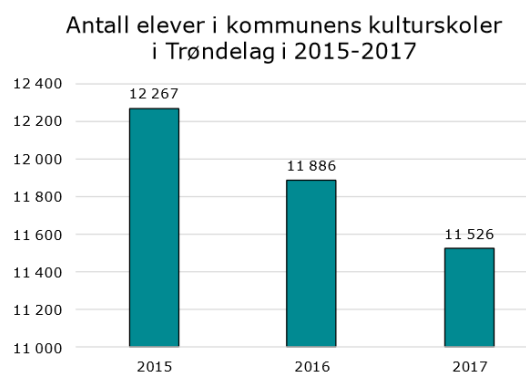
Kulturskolene eies og drives av kommunene. Derfor kan kommunene selv bestemme innhold og omfang av tilbudet i sine skoler, uten nasjonale føringer. Dette medfører stor variasjon i kulturskoletilbudet rundt om i landet – også i Trøndelag. De vanligste fagene er musikk, dans, teater, visuelle kunstfag, skapende skriving og sirkus.

Tilbudet finansieres av kommunen og foreldrebetaling. Størrelsen på foreldrebetaling varierer fra kommune til kommune, og maksprisordningen gjelder ikke lenger. Dette kan føre til skjevheter i rekrutteringen til kulturskolen ut fra foresattes inntekt, utdanningsnivå og etnisitet.

Hva viser statistikken (kilde SSB):

- Det var 11 526 elever ved kommunale kulturskoler i Trøndelag i 2016. Dette er 21,4% av alle barn i alderen 6-15 år i Trøndelag. Landsnittet er at 13,3 % barn i alderen 6-15 år går i kulturskoler. Fosnes og Leka er kommunene i Trøndelag hvor størst andel av barna går på musikk- og kulturskole, henholdsvis 82,3 % og 68,7 %
- I perioden 2015 til 2017 har det vært en nedgang i antall elever ved kommunale kulturskoler i Trøndelag på samme alderen 6-15 år (745 personer), som går på gått ned fra 2017.
- I Trondheim og blir det av private forklaringen på 15 åringer i kommunale kulturskoler i de mest folkerike delene av Trøndelag.
- Ut over dette gir statistikken ingen forklaringer over hvordan forhold som til eksempel lokalisering, prising, ventelister og tilbud påvirker deltakelsen.
- Kommunale kulturskoler er gode tiltak, som har muligheter til å virke sosialt utjevnende. Men det må tas høyde for at kulturskolen også kan «forsterke» sosial ulikhet, dersom det ikke tilrettelegges slik at alle grupper kan delta.

6,0 %, eller 741 elever. I periode har antall barn i i Trøndelag økt med 1,4 % noe som gjør at andelen barn kommunale kulturskoler har 23,1 % i 2015 til 21,5 % i

de andre store kommunene offentlige tilbudet supplert aktører. Dette er noe av at man har lave andeler av 6-

3.3 Kulturelle arenaer

Kulturarenaene utgjør en viktig del av infrastrukturen for kulturlivet. De er selve skjelettet som kulturlivet henges på og bygges rundt. I Trøndelag finner vi både de store kulturinstitusjonene av nasjonal karakter, de regionale kulturhusene men også de lokale samfunnshusene, skolene, idrettshallene, bibliotekene og kinoene.

Den lokale kulturaktiviteten kan bli hemmet av mangelen på hensiktsmessige lokaler. Lokalt kulturliv er mangfoldig, både i store og små kommuner. Det er kor, korps, band, teatergrupper, dansegrupper, filmklubber, malerklubber og litteraturklubber. Det er profesjonelle kunstnere og kulturarbeidere som driver opplæring, aktivitet og formidling, innenfor offentlig, frivillig og privat virksomhet.

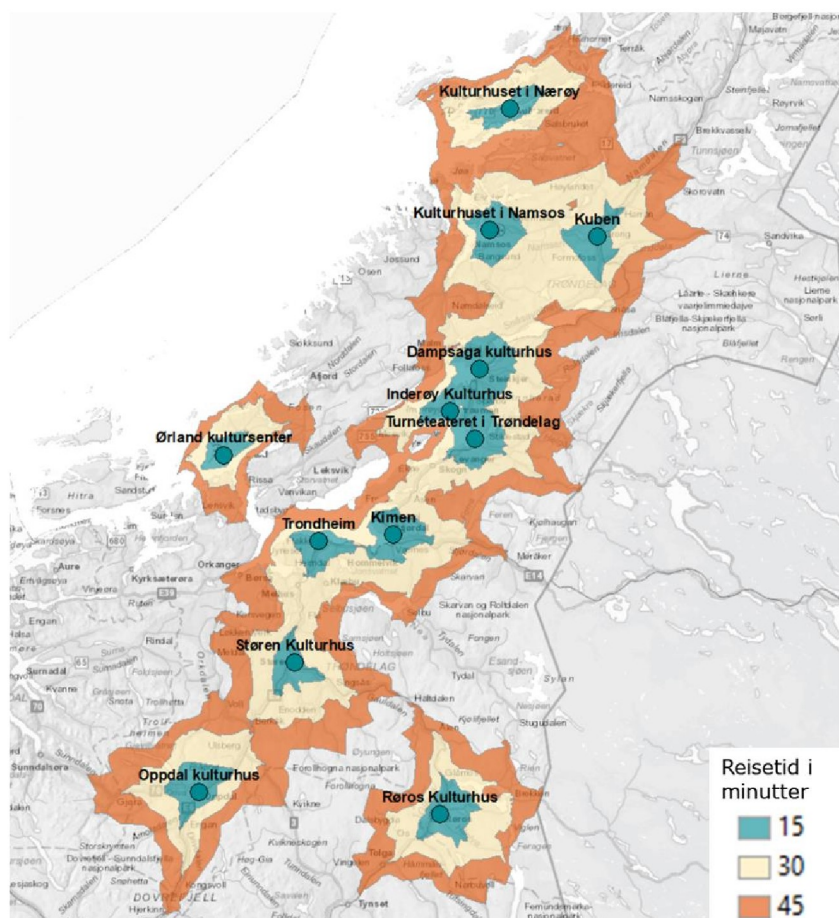
Kulturhusene er viktige kulturarenaer, men de dekker kun deler av det faktiske behovet. Det er viktig at vi klarer å se kulturhus og andre kulturarenaene i en helhetlig sammenheng. For å klare dette trenger vi kunnskap om behovene lokalt. Hvilke arenaer finnes og hvilke arenaer brukes av kulturlivet i dag.

Offentlig debatt fokuserer ofte på store nasjonale signalbygg og store regionale kulturhus. Disse kulturhusene er viktige bygg i den nasjonale kulturpolitikken. Det er likevel slik at denne type bygg bare treffer deler av kulturlivets grunnleggende behov for kulturarenaer. Samfunnshusene utgjør hovedtyngden av lokale kulturarenaer sammen med idrettshaller og skolelokaler. Også kirkene er viktige arenaer for kulturaktivitet.

Det stilles ofte spørsmål om at eksisterende skolelokaler kan utnyttes bedre, eller suppleres for kulturvirksomhet både i og utenfor skoletiden. Dette vil i mange sammenhenger være gunstig økonomisk og praktisk hensiktsmessig. For nye skolebygg bør rom for kultur planlegges inn fra starten av og utformes slik at de kan benyttes av kulturlivet utenom skoletiden.

Hva viser statistikk – og erfaring i Trøndelag:

Regionale kulturhus – reisetid

Trøndelags befolkning etter reisetid til nærmeste regionale kulturhus		
	Antall	%
Mindre enn 15 minutter	307 500	68 %
Mindre enn 30 minutter	378 500	83 %
Mindre enn 45 minutter	411 000	90 %
Mer enn 45 minutter	43 500	10 %

(Kilde: Trøndelag fylkeskommune)

- 90% av Trøndelags befolkning har mindre en 45 minutter til sitt nærmeste regionale kulturhus.
- Trøndelag har over 30 kulturinstitusjoner hvor profesjonelle aktører driver kulturformidling innen bildende kunst, musikk, scenekunst, litteratur og film. Alle har delt finansiering. I 2017 utgjorde dette 107 millioner i Trøndelag fylkeskommune i driftsstøtte.
- Hensiktsmessige lokaler som ikke koster for mye å bruke, har trolig den største betydningen for en fortsatt utvikling av et godt lokalt kulturliv for alle.
- Det trengs økt kunnskap om og samordning av aktivitetsnivå, tilgang på egnede lokaler og om behovet for slike lokaler.

3.4 Frivillig sektor

Frivillighetsmeldingen (2018) slår fast at det er et overordna «frivillighetspolitisk mål» å øke deltakelsen i frivillige organisasjoner og frivillig arbeid.

Statistikk viser at 63% av oss på landsbasis har gjort en frivillig innsats det siste året. Den samme statistikken viser at den ulønnede innsatsen kan omregnes til 148.000 årsverk (SSB). De fleste gjør denne innsatsen som medlem av et lag eller forening. Disse finnes det mange av, og det er vanskelig å skaffe oversikt over alle som er med. En del av organisasjonene er registrert i Frivilligregisteret, men ikke alle. Og det ytes sannsynligvis også frivillig arbeid uten å være medlemsregistrert.

Hva viser statistikken:

Kilde: Frivillighetsregisteret, Brønnøysund

Andel personer som er medlem i lag og organisasjoner (16 år og eldre)						
	Hele landet			Trøndelag		
	2011	2014	2017	2011	2014	2017
Er sysselsatt og medlem i fag- eller arbeidsorganisasjon	54	53	51	62	64	62
Er sysselsatt og medlem i bransje-, næring eller yrkesorganisasjon	23	19	19	23	23	20
Er medlem i politisk parti	8	7	7	6	8	8
Er medlem i idrettslag	27	25	25	36	31	33
Er medlem i friluftslivsorganisasjon	15	15	14	14	17	15
Er medlem i organisasjon for musikk, teater og kunst	13	11	11	12	13	14
Er medlem i pasient- eller pårørende forening, eller annen helseorganisasjon	11	8	9	12	9	10
Er medlem i ideelle organisasjoner innen miljø, menneskerettigheter, humanitær eller annen hjelp	17	16	16	18	16	16
Er medlem i religiøs forening	.	8	6	.	6	3
Er medlem i en ikke-religiøs livssynsforening	3	3	3	1	3	4
Er medlem i andre organisasjoner	12	12	11	10	11	13
Er ikke medlem i noen organisasjoner	21	22	23	18	18	18
Er medlem i to eller flere organisasjoner	49	47	47	50	52	55
Antall sysselsatte som svarte	3246	5039	4114	286	449	376
Antall personer som svarte	4864	7373	6179	448	670	563

Kilde: SSB tabell 09138

Medlemmer i organisasjoner:

- Det er omtrent 82% av befolkningen i Trøndelag som er medlem i en organisasjon, mot landssnittet på 77 %.
- Det er en større andel av de spurte i Trøndelag enn landssnittet som er medlem i to eller flere organisasjoner, og flere som er medlem i et idrettslag.
- Det er dobbelt så mange som er meldt inn i to organisasjoner både nasjonalt og i Trøndelag sammenlignet med gruppen som oppgir at de ikke er meldt inn i noen organisasjoner. Dette indikerer at det er stor aktivitet i lag og organisasjoner, men at denne aktiviteten er konsentrert på en del av befolkningen, samtidig som en betydelig gruppe står utenfor.
- Barn og unge er mer aktive i lag og organisasjoner enn voksne, spesielt innenfor idretten.

Frivilligsentraler:

Frivilligsentralene skal bidra til å samordne den frivillige innsatsen som privatpersoner og frivillige organisasjoner i kommunen utfører - og dermed styrke og fremme det frivillige arbeidet. Frivilligsentralene skal være et kontaktsenter for alle som ønsker å delta i frivillig virksomhet uansett alder, kjønn, økonomisk status og etnisk tilhørighet. Sentralene er en viktig aktør ikke minst i inkluderingsarbeidet.

- I Trøndelag er det registrert 57 sentraler. Noen kommuner har flere, for eksempel Trondheim med 11 sentraler.
- Bare 5 kommuner som ikke har: Fosnes, Leka, Malvik, Osen og Røyrvik

Utstyrssentraler:

En utstyrssentral er et sted hvor familier, skoler/barnehager og frivillige organisasjoner kan låne, eller for en billig penge, leie utstyr til fysisk aktivitet, enten det handler om fysisk aktivitet, idrett eller friluftsliv.

Utstyrssentraler bidrar til å dempe konsekvensene av å vokse opp i en familie med lav inntekt ved at barn og ungdom kan låne utstyr. Men utstyrssentraler gir også mulighet for at mange flere kan prøve ut ulike aktivitetsformer uten å kjøpe nytt utstyr. Flere blir aktive. Utstyrssentralene kan organiseres på ulike måter og driftes av både kommuner, lag og foreninger.

- I Trøndelag er det registrert 12 utstyrssentraler eller «Utstyrsbuer». Ti av de er knyttet til frivilligsentraler.
- Flere er under planlegging i trønderske kommuner.
- Erfaring viser at det kan være en utfordring å gå fra etablering til ordinær drift med vedlikehold og innkjøp av nytt utstyr.

4 KULTURFORMIDLING OG KUNSTPRODUKSJON

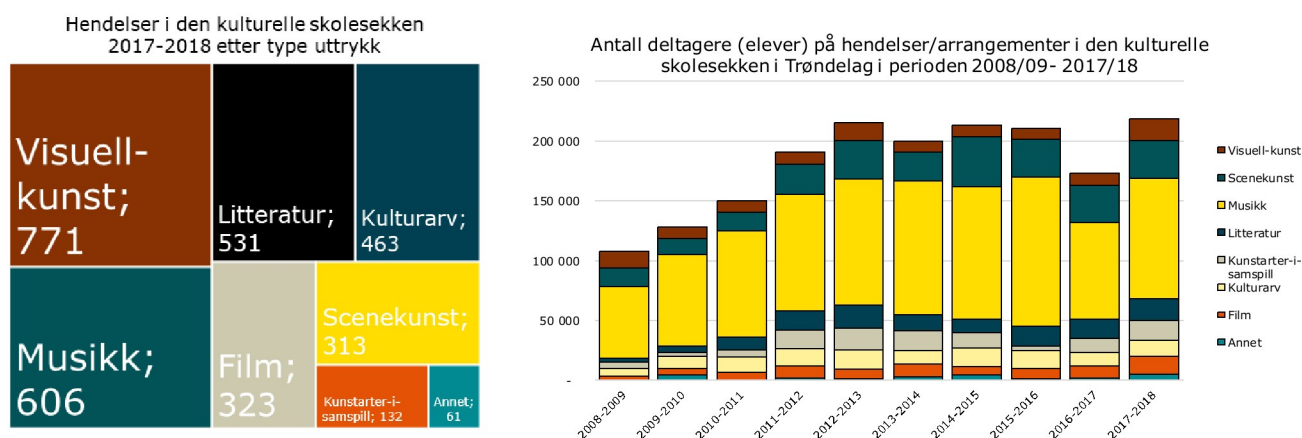
Formidling av kultur skjer en rekke steder i samfunnet, deriblant i offentlige og private institusjoner og organisasjoner. I skolen formidles kunst og kultur gjennom undervisning, ved museer og kulturhus gjennom fremvisninger og mer spesifikke kulturer formidles fra kulturinstitusjoner.

4.1 Den kulturelle skolesekken

Den kulturelle skolesekken (DKS) sørger hvert år for at alle elever i grunnskolen og videregående skole får oppleve musikk, scenekunst, litteratur, kulturarv, film og visuell kunst med profesjonelle utøvere. Ordningen er et samarbeid mellom kultur- og opplæringssektorene på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå.

Trøndelag fylkeskommune har ansvar for det regionale programmet, og har ansvar for kvaliteten på tilbudet og å koordinere det med kommunene. Den kulturelle skolesekken samarbeider med kunstinstitusjoner om utvikling av programtilbud, og er en stor oppdragsgiver for frie kunstnere.

Pengene som brukes på Den kulturelle skolesekken kommer fra Norsk Tippings spillemidler. Tildelingen til fylkene står Kulturtanken - Den kulturelle skolesekken Norge for.

Kilde: Trøndelag fylkeskommune/KSYS

Hva viser statistikken:

- I skoleåret 2017-2018 var det 3 200 DKS-hendelser på trønderske skoler, med totalt 218 451 deltagere.
- Det var visuell kunst som hadde flest hendelser i 2017 med 771, etterfulgt av musikk med 606 hendelser og litteratur med 531 hendelser.
- Selv om det var flest hendelser med visuell kunst så sto musikkarrangementer for nesten halvparten av antall deltagere, 101 134 deltagere i 2017.
- Scenekunst hadde nest flest deltagere i 2017 med 31 960.
- DKS i Trøndelag har en egen hjemmeside - www.dkstrondelag.no – med oversikt over produksjoner, kalender og lignende.

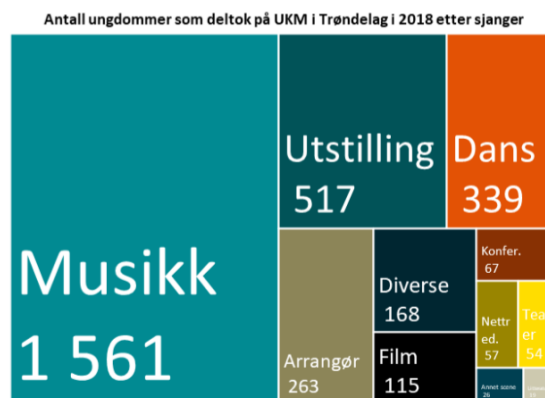
- Det finnes også noe evaluering av DKS. Den kulturelle skolesekken kan sies å være både et kulturpolitisk og et utdanningspolitisk prosjekt. men hva betyr ordningen for kunstnere, elever og lærere? (Se *Den kulturelle skolesekken*, Rokkansenteret/Høgskolen i Bergen 2010-2013). Det er viktig å reflektere over hvordan *Skolesekken* ser ut fra forskjellige ståsteder og perspektiver.

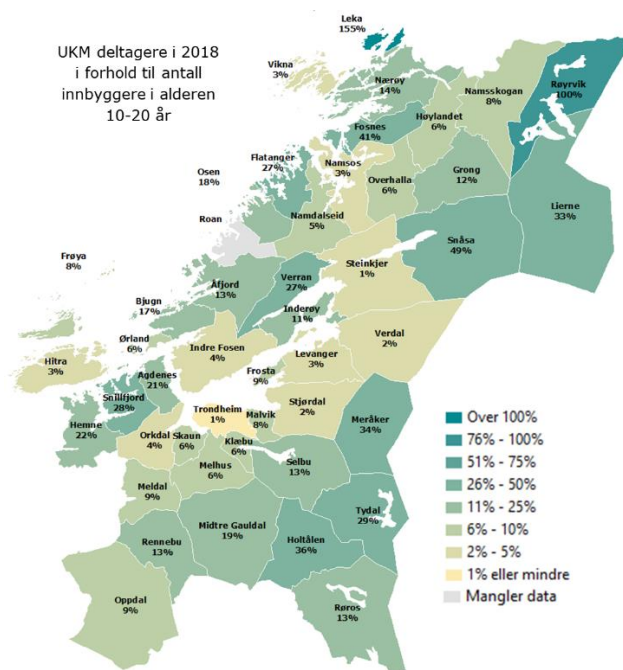
4.2 Ung kultur møtes – UKM

UKM er et kulturmøte mellom ungdommer og en mulighetsarena for å vise frem det de unge i Trøndelag er opptatt av. Enten det er med bidrag i en kunstutstilling, på en scene eller på et lerret. Det er også mulig å delta som ung arrangør. I forbindelse med lokalmønstringene arrangeres det i noen kommuner gjerne også workshops.

Rundt 4.500 ungdommer i alderen 13 -20 år deltar hvert år på lokalmønstring i alle fylkets kommuner. I enkelte kommuner kan en delta fra man er 10 år gammel. Utvalgte bidrag fra hver lokalmønstring får være med på større regionmønstringer. Her møtes ungdommer med et vidt kultursjangerspenn fra hele fylket. Videre kan man få tilbud om å representere fylket sitt ved den nasjonale UKM – festivalen.

Hva viser statistikken:

- I 2017 var det 3 200 deltagere fordelt på 1 589 innslag på UKM-arrangementene i Trøndelag. Dette gjør at Trøndelag er landets største UKM-fylke, foran Akershus med 2 014 deltagere i 2017.
- Etter en periode fra 2011 og frem til 2016 med veldig stor vekst i antall UKM-deltagere i Trøndelag har det i de to siste årene vært en betydelig nedgang på 29 % fra toppen i 2016. Dette følger en lignende utvikling i resten av landet.
- I distriktskommunene i Trøndelag er det generelt høye deltagertall i forhold til folketallet i alderen 10-20 år, som er målgruppen for UKM. I to av kommunene har man deltagertall som er større enn antall innbyggere i alderen 10-20 år.

4.3 Kunst- og kulturuttrykk

Formidling av ulike kunst- og kulturuttrykk som musikk, sang, dans, drama, litteratur, film, revy, teater og billedkunst har både en egenverdi og en nytteverdi. Formidlingen skjer på mange arenaer.

Hva har vi:

Kulturinstitusjoner med profesjonelle aktører:

Trøndelag har over 30 kulturinstitusjoner hvor profesjonelle aktører formidler mangeartede kulturuttrykk. Ikke alle kan nevnes her, men Trøndelag Teater, Turneteatret i Trøndelag, Dans i Trøndelag, Kosmorama, Cinemateket, Trondheim Symfoniorkester, Kunsthall Trondheim AS, Stiklestad nasjonale kultursenter og Norsk revyaglig senter for å nevne noen – er alle sentrale formidlingsaktører. Disse har delt finansiering mellom stat, fylke og kommune.

Musikerordningen i Trøndelag fylkeskommune/Fylkesmusikerne:

Fylkesmusikerne i Trøndelag er en utøvende musikkjeneste for innbyggerne i fylket. Formålet med tilbudet er å bedre tilgangsligheten til profesjonell musikk for alle gjennom konserter - som produseres alene eller i samarbeid med andre.

I tillegg arbeider musikerne med å utvikle musikklivet i fylket. De to største utviklingsprosjektene fylkesmusikerne er inne i nå er kunst- og kulturfestivalen Vrimmel og Diafon. Vrimmel er en ambulerende festival som går på rundgang i Namdalen, og som retter seg mot hele befolkningen. Diafon er et treårig utviklingsprosjekt rettet mot styrking av musikkmiljøet i Ytre Namdal der kommuner, frivillighet og fylkeskommunen er partnere. Fylkesmusikerordninga teller i dag seks musikere i full stilling.

Film og andre audiovisuelle uttrykk

Trøndelag fylkeskommune har i samarbeid med Trondheim kommune utarbeidet regionale strategier og handlingsplaner for film og øvrige audiovisuelle uttrykk, derunder spill. Trøndelag fylkeskommune støtter utvikling og produksjon av disse uttrykkene via sitt eierskap i Midtnorsk filmsenter AS og Filminvest AS, og gir derfor ikke direkte tilskudd til bransjen. Midtnorsk filmsenter forvalter midler til utvikling og produksjon av filmprosjekter, kompetansehevende tiltak for filmbransjen og filmtiltak for barn og unge talenter. I tillegg ligger Midgard Film Comission, som markedsfører Trøndelag og Innlandet som filmlokasjon, til filmsenteret. Filminvest er et regionalt investeringsfond for film og spil. Det dekker fylkene Trøndelag, Hedmark og Oppland.

Litteratur

Trøndelag fylkeskommunen støtter utvikling, produksjon og formidling av litteratur ved å legge til rette for at forfattere (kunstnere) skal kunne produsere/skrive bøker, samt ved å bidra til møter mellom forfattere og publikum gjennom litteraturfestivaler og andre arenaer.

Fylkeskommunens virkemidler er tilskudd, samt å bidra til gode møtesteder og nettverksbygging mellom aktører og arenaer.

Lokale formidlingsarenaer

Vanskelig å få oversikt over på grunn av manglende registrerte data.

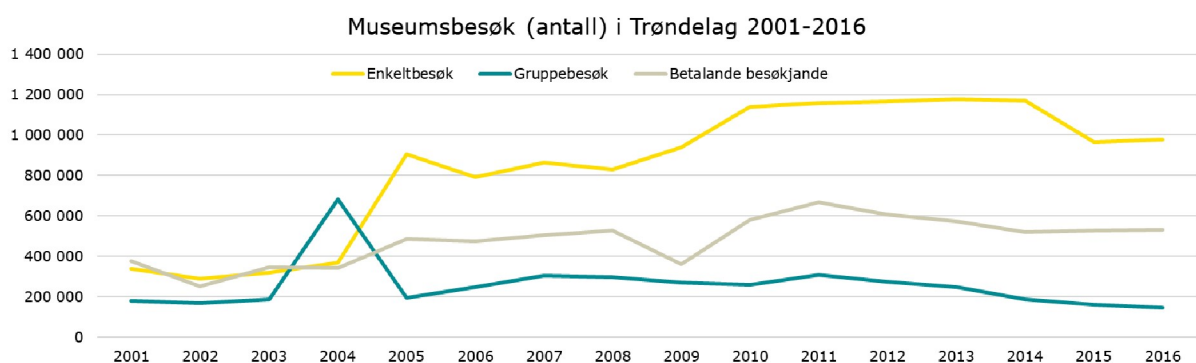
5 KULTURMINNEVERN OG MUSEUM

5.1 Museene

Museum er viktige samfunns- og kulturinstitusjoner som formidler både kunnskap og opplevelser. Museene i Trøndelag bevarer og formidler kunnskap om vår historie og kultur.

Hva viser statistikken:

Muesum i Trøndelag									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Endring 2010-2016	
Besøk									
Enkeltbesøk	1 140 547	1 157 660	1 167 493	1 176 336	1 169 582	966 100	978 306	-162 241	-14,2 %
Gruppebesøk	261 118	307 380	274 019	248 175	186 654	160 976	146 917	-114 201	-43,7 %
Betalande besøkjande	582 496	668 128	607 257	575 177	519 513	529 710	532 796	-49 700	-8,5 %
Inntekter og utgifter									
Inntekter i alt (mill kr)	497	469	517	559	553	564	608	111	22,3 %
Utgifter i alt (mill kr)	496	445	510	554	535	553	608	112	22,6 %
Offentlege løyvingar i alt (mill kr)	342	346	374	388	391	403	443	101	29,5 %
Årsverk									
Årsverk	524,6	502,2	520,2	541,4	529,5	557,6	558,1	34	6,4 %

Kilde: SSB tabell 09542, 09539 og 08885

- Det var 978 306 enkeltbesøk og 146 917 gruppebesøk på trønderske museum i 2016, totalt 1 125 223 besøkende. 532 796 av disse var betalende besøkende. Oslo er det eneste fylket som har flere betalende museumsbesøkende enn Trøndelag.

- I perioden 2010 til 2016 har antall enkeltbesøk gått ned med 14,2 %, mens antall gruppebesøk har gått ned 43,7 %. En del av nedgangen kan forklares av forbedring i metoder og rutiner for telling av ikke-betalende besøkende på museene.
- 558 årsverk arbeidet ved museene i Trøndelag i 2018. Dette er en økning på 6,4 % fra 2010. De totale inntektene til museene i Trøndelag var på 608 millioner kr i 2016. Av dette var 443 millioner kroner offentlige overføringer

5.2 Kulturminner

Kulturminner er fortellende spor etter menneskene i fortiden. Kulturminner er ofte fysiske gjenstander, men kan også være steder det knytter seg tro, hendelser eller sagn til (immaterielle kulturminner). Der hvor større områder er preget av menneskelig virksomhet og stor tetthet av kulturminner snakker vi ofte om kulturmiljø eller kultur-landskap. Kulturarv er et samlebegrep som omhandler kulturhistorien slik den er overbragt oss via tradisjoner (mat, sang, dans, håndverk, mv.) og gjennom fysiske gjenstander (bygninger, veifar, ruiner, graver, tekniske installasjoner).

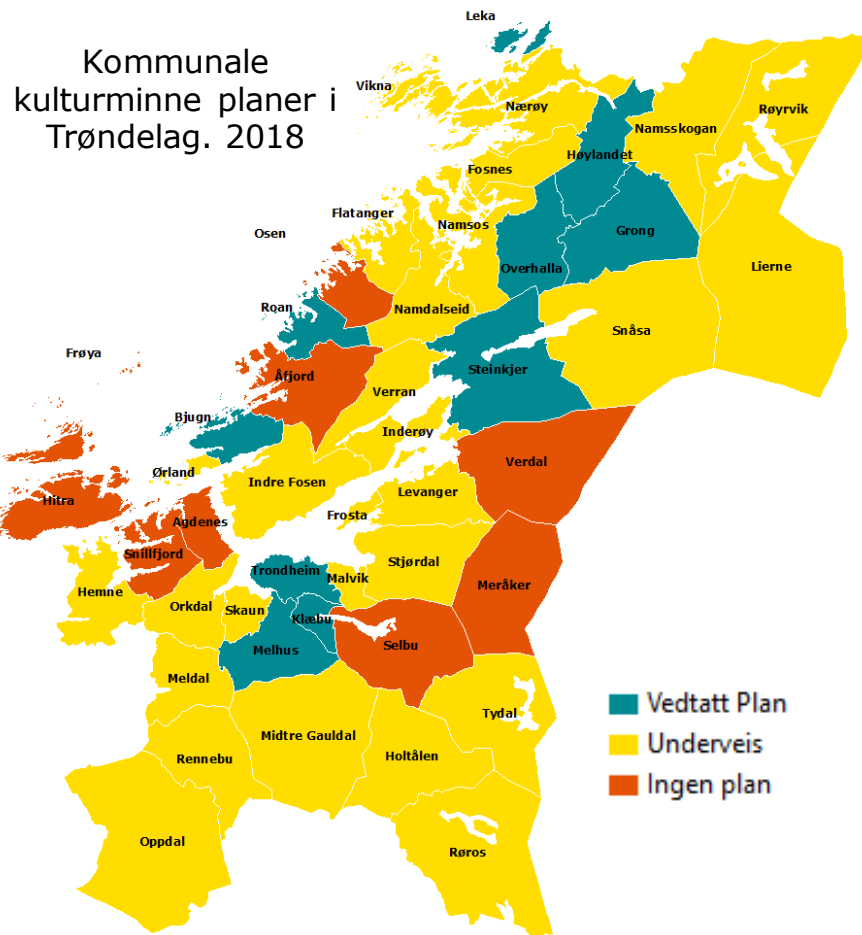
Verdensarven og Cirkumferensen på Røros, Nidarosdomen i Trondheim, Vangfeltet på Oppdal og Stiklestad i Verdal er kulturminner som godt kjent for de fleste. Men Trøndelag er fylt av store og små kulturminner og i alle kommuner i Trøndelag finner man kulturminner som forteller noe om vår historie og kulturarv.

Hva viser statistikk og erfaring:

- Kulturminner er et sentralt tema for arealplanlegging og lokalsamfunnsutvikling, og ofte en premissgiver i stedsutviklingen for å bevare og styrke stedets identitet og kvaliteter. Kulturminnene har også et betydelig verdiskapningspotensiale. Det er et økende marked for kulturminnebasert reiseliv hvor miljø og bærekraft står i fokus.
- Det er et stort potensiale i å utnytte kulturminner i et folkehelseperspektiv. Mange kulturminner er godt egnet for tilrettelegging for friluftsliv, som turmål og for vandringer. Slik kan kulturminner bidra til fysisk aktivitet, trivsel og tilhørighet.

- Kulturminner er utsatt for klima- og naturlige nedbrytningsprosesser, men også av menneskelig påvirkning. I dag er presset på arealer og ressurser større enn tidligere tiders utnyttelse av landskapet og den viktigste årsaken til tap av kulturminner.

- 11 trønderske kommuner har en kulturminneplan, mens ytterligere 27 er underveis i arbeidet med en kulturminneplan. En kulturminneplan er kommunens oversikt over viktige kulturminner og kulturmiljøer og inneholder en plan for forvaltningen av disse. Planen gir kunnskap om fortida og avklarer hvilke kulturminner en vil ta vare på i framtida.

6 IDRETT, FRILUFTSLIV OG SPILLEMIDLER

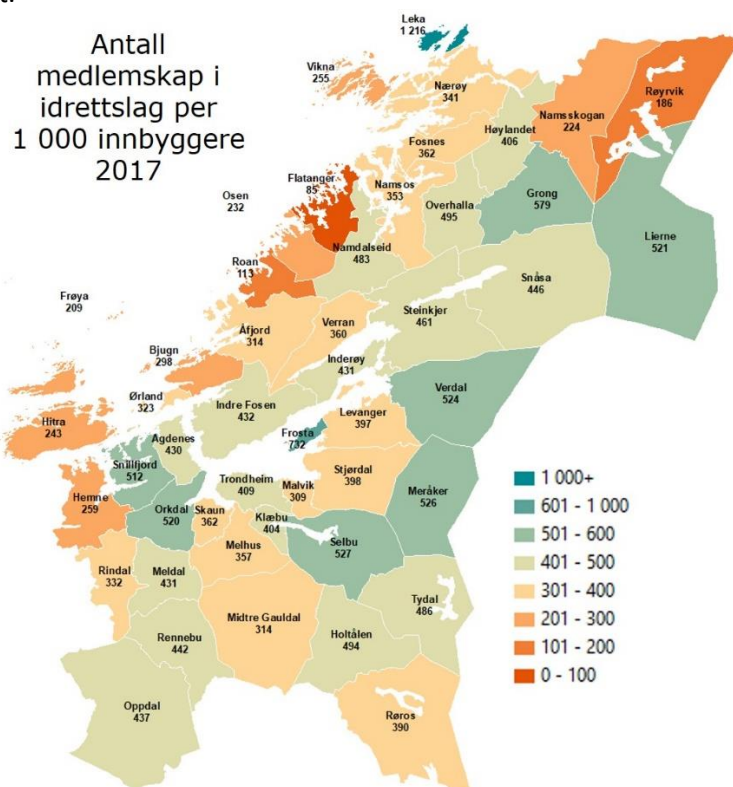
Idretten, friluftslivet og bruk av spillemidler er viktige aktører og verktøy i å fremme et «aktivt kulturliv».

Organiserte fritidsaktiviteter fyller flere viktige funksjoner i samfunnet og spesielt i barn og unges liv. Lag og foreninger representerer viktige arenaer for sosialt samvær, tilhørighet samt gir barn og ungdom en annen type læring og erfaringer enn den skolen representerer.

6.1 Idrett

Hva viser statistikken?

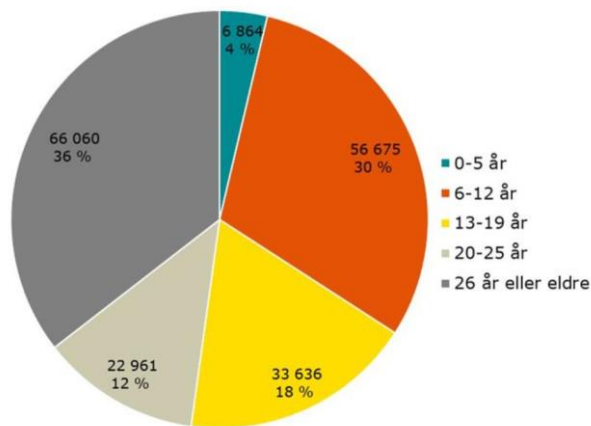
- I Trøndelag var det i 2017 registrert 186 000 medlemmer i idrettslag. Dette tilsvarer 406 medlemskap per 1000 trøndere. Fotball, ski, håndball og friidrett er de mest populære idrettene i fylket.
- SSBs levekårsundersøkelse viser at 1 av 3 trøndere over 16 år er medlem i ett idrettslag. På landsbasis er 1 av 4 personer medlem av ett idrettslag. Ungdataundersøkelsene viser at Trøndelag også ligger noe over landsnittet når det gjelder barn og unges deltagelse i organisert idrett.

- Det er de unge som utgjør størsteparten av medlemmene i idrettslagene. Barn og unge på 19 år eller yngre står for 52 % av idrettslagsmedlemskapene i Trøndelag i 2017. I alt er det 97 200 idrettslagsmedlemskap i Trøndelag i 2017 blant barn og unge på 19 år eller yngre.
- Det er mange faktorer som påvirker deltagelse i organisert idrett, økonomi er en av disse. Barn fra mindre velstående familier er i mindre grad aktive i idrett eller andre organiserte

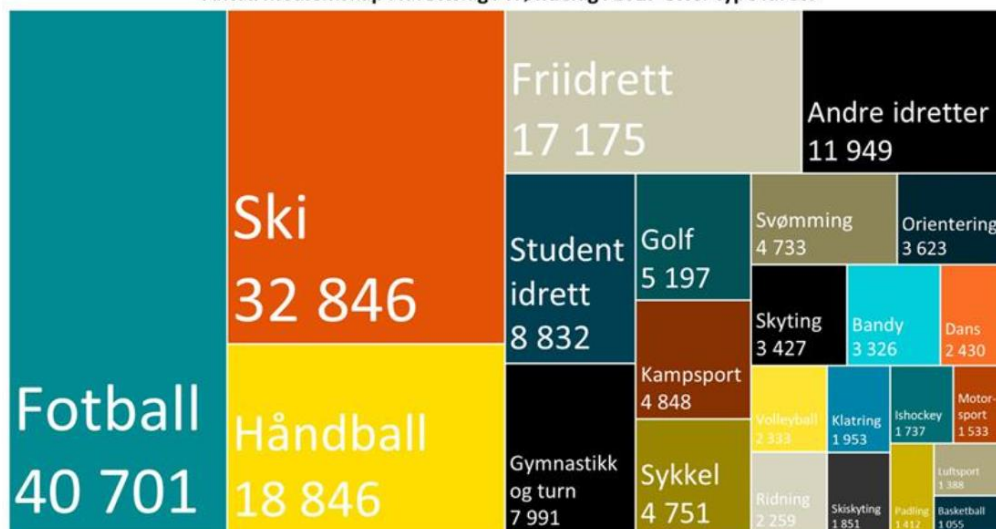
fritidsaktiviteter enn barn fra mer velstående familier. Personer med minoritetsbakgrunn har også i snitt noe lavere deltagelse i organiserte fritidsaktiviteter enn andre grupper.

Medlemskap i idrettslag i Trøndelag
i 2017 fordelt på alder

- Fotball, ski, håndball og friidrett er de største idrettsgrenene i Trøndelag når en ser på antall idrettslagsmedlemskap. Disse fire idrettsgrenene står til sammen for nesten 60 % av idrettslagsmedlemskapene i fylket. I 2017 var det registrert 186 ulike idrettslag i Trøndelag som driver med fotball, med totalt 40 700 medlemskap.

Antall medlemskap i idrettslag i Trøndelag i 2017 etter type idrett

6.2 Friluftsliv

Friluftsliv har betydelig positiv effekt på helse, både psykisk og fysisk. Men friluftsliv er mer enn en form for fysisk aktivitet. At vi får mosjon rekkes ikke som forklaring på naturens gode helseeffekt. Det handler også om avslapning og redusert stress, mangfoldig bruk av sansene, naturlig lys og frisk luft - noe som ikke kan oppveies av mange timers trening innendørs. Mange forskere hevder derfor at

friluftslivets positive virkninger på menneskets mentale og fysiske helse nettopp ligger i dette at vi nærmer oss vår opprinnelige livsform.

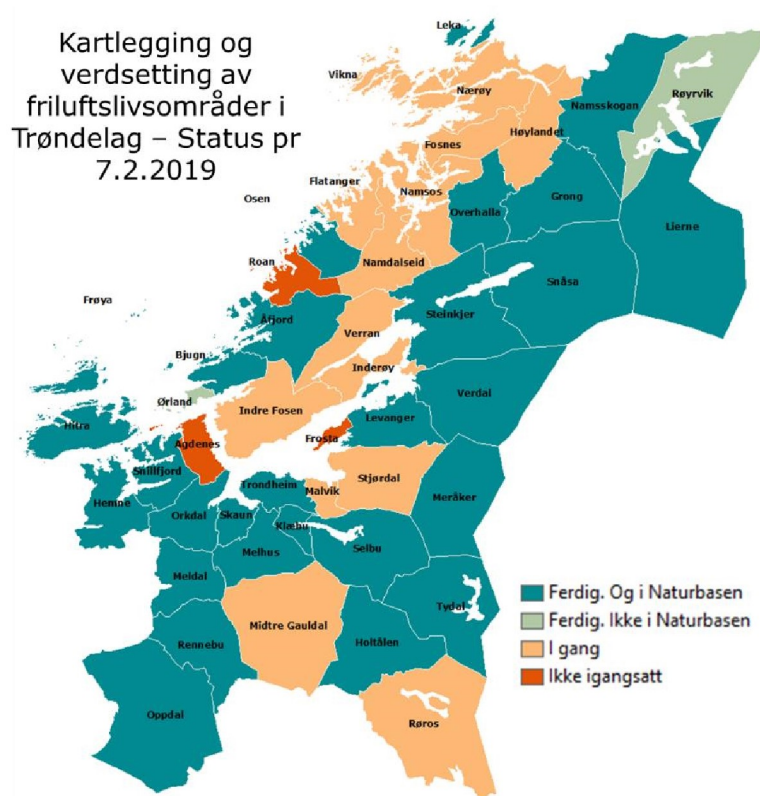
Friluftsliv er den vanligste formen for fysisk aktivitet i Norge. Hele 61 prosent oppgir at fysisk aktivitet i naturen og nærmiljøet er den formen for fysisk aktivitet de kunne tenke seg å gjøre mer av i fremtiden. Egenorganisert fysisk aktivitet som friluftsliv treffer ofte grupper som den organiserte idretten ikke når, og friluftslivsaktiviteter har en jevnere fordeling i deltakelse i befolkningen. Dette innebærer at deltakelsen i friluftsliv er stor i alle sosiale lag i befolkningen.

Tilgangen til friluftslivsarealer er avgjørende for friluftslivet – både i **byer**, **strandsonen**, **marka-områder** og større skog- og fjellområder.

Trøndelag fylkeskommune har det regionale hovedansvaret for å ivareta friluftslivsinteressene i Trøndelag. Gjennom veiledning og rådgivning, forvaltning av tilskuddsordninger og regional planlegging er målet at alle skal ha mulighet til å drive friluftsliv som helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig aktivitet.

Hva viser statistikk og erfaring:

- HUNT 3 (Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag 2006-2008) viste at fysisk aktivitet i form av friluftsliv var en av de mest populære fritidsaktivitetene. Deltakelsen i friluftsliv viste geografiske forskjeller, men bare for kvinner. Undersøkelsen viste også at de sosioøkonomiske forskjellene ikke var like markante som for andre kulturaktiviteter.
- Trøndelag fylkeskommune forvalter statlige tilskuddsordninger på området samt egne fylkeskommunale midler.
- Trøndelag har vært med i Turskiltprosjektet - et nasjonalt skilt- og merkeprosjekt der Gjensidigestiftelsen og fylkeskommunen i fellesskap har gitt økonomisk støtte til merking, skilting og informasjonstiltak knytta til turruter.
- Trøndelag fylkeskommune arbeider for flere interkommunale *friluftsråd*. Et friluftsråd kan gi råd og veiledning ved tilrettelegging av områder for friluftsliv, medvirke til at det arrangeres friluftsdager i medlemskommunene, drive informasjons- og kursvirksomhet for økt uteaktivitet i barnehager, SFO og skoler - og gi ut turkart og informasjon om mulighetene for friluftsliv i regionen. I tillegg kan friluftsrådet samordne søknader om tilskudd fra stat og fylkeskommune.
- Har oversikt over *Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder* – som er et viktig kommunalt virkemiddel for å identifisere, utvikle og ivareta arealer for friluftslivet for å oppnå målet om å sikre befolkningen mulighet til å drive et variert friluftsliv både i nærmiljøet og naturen for øvrig.

I Trøndelag er 30 kommuner ferdige, 14 er i gang og 3 har ikke kommet i gang.

6.3 Idrettsanlegg og spillemidler

Når spilleoverskuddet fra Norsk Tipping skal fordeles så går først 6,4 % til helse- og rehabiliteringsformål. Deretter fordeles det resterende overskudd med 64 % til idrettsformål, 18 % til kulturformål og 18 % til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner som ikke er tilknyttet Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF). I 2018 ble totalt 1,4 milliarder kr fordelt til idrettsanlegg.

- I 2018 gikk av dette 132 millioner til idrettsanlegg i Trøndelag
- I anleggsregistret er det per oktober 2018 registret 16 interkommunale anlegg, 1 624 nærmiljøanlegg og 3 869 ordinære anlegg i Trøndelag. Det er et betydelig spenn i både type og størrelse på de ulike anleggene. Når man ser bort fra idrettshus og servicebygg så er det friluftslivsanlegg (584 anlegg), fotballbaner (480 anlegg) og skyteanlegg (442 anlegg) som er mest utbredt blant på de ordinære anleggene. Spillemidler er en viktig finansieringskilde for utvikling av idrettsanleggene i Trøndelag.
- I 2015-2017 var det i Trøndelag 334 spillemiddelsøknader knyttet til ordinære anlegg. Totalt ble det søkt midler til prosjekter med en kostnad på 1,6 milliarder kr. Av dette ble det godkjent søknader tilsvarende 438 millioner kroner.

Eksisterende ordinære anlegg i Trøndelag etter anleggskategori.
Registrert i anleggsregistret per oktober 2018

Følgende kategorier er ekskludert fra illustrasjonen over: Idrettshus og servicebygg, Kart og Kulturarena

Spillemiddelsøknader til ordinære anlegg 2015-2017					Fylkesvis tildeling av spillemidler til idrettsanlegg			
	Antall søknader	Kostnad (mill. kroner)	Kostnad per innbygger (kroner)	Godkjent søknadsbeløp (mill. kroner)	2017 (kroner)	20178 (kroner)	Endring 2017-2018	
Østfold	115	798	2 716	180	58 972 000	63 916 000	4 944 000	8,4 %
Akershus	248	1 917	3 222	411	127 738 000	134 484 000	6 746 000	5,3 %
Oslo	114	1 468	2 219	224	100 255 000	122 350 000	22 095 000	22,0 %
Hedmark	104	766	3 914	153	50 126 000	52 279 000	2 153 000	4,3 %
Oppland	140	646	3 418	156	55 722 000	60 406 000	4 684 000	8,4 %
Buskerud	127	1 050	3 791	266	76 388 000	86 745 000	10 357 000	13,6 %
Vestfold	147	764	3 124	220	61 506 000	62 456 000	950 000	1,5 %
Telemark	112	350	2 027	101	42 775 000	47 751 000	4 976 000	11,6 %
Aust-Agder	95	424	3 669	120	38 724 000	42 323 000	3 599 000	9,3 %
Vest-Agder	110	784	4 306	191	61 719 000	65 869 000	4 150 000	6,7 %
Rogaland	215	1 814	3 861	394	120 171 000	136 005 000	15 834 000	13,2 %
Hordaland	237	1 475	2 851	355	121 688 000	132 346 000	10 658 000	8,8 %
Sogn og Fjordane	214	512	4 669	152	53 266 000	59 471 000	6 205 000	11,6 %
Møre og Romsdal	154	868	3 276	202	72 721 000	77 132 000	4 411 000	6,1 %
Trøndelag	334	1 637	3 635	438	143 528 000	132 059 000	- 11 469 000	-8,0 %
Nordland	103	417	1 722	138	57 730 000	70 039 000	12 309 000	21,3 %
Troms	93	1 228	7 471	217	52 003 000	52 612 000	609 000	1,2 %
Finnmark	51	230	3 032	53	25 473 000	31 441 000	5 968 000	23,4 %
Totalt	2 713	17 139	3 286	3 970	1 320 505 000	1 429 684 000	109 179 000	8,3 %

Kilde: Anleggsregistret, Kulturdepartementet, «Spillemidler til idrettsanlegg 2017» og regjeringen.no

7 KULTURNÆRING

For å lage statistikk på sysselsetting og utvikling i kulturnæringen så må man først definere hva som er kulturnæringer. Dette er ingen enkel oppgave. Det er mange definisjoner på hva som er en *kulturnæring*.

I Trøndelag i tall 2018 er kulturnæringer definert med 11 underkategorier. Under disse kategoriene er det laget en detaljert liste over hva som er inkludert i hver enkelt kategori (etter NACE-kode-prinsippet).

Sysselsatte i kulturnæringer i Trøndelag per 4.kvartal 2017

Sport 1 218	Kunstnerisk virksomhet 1 091	Arkitektur 521	Film, foto og spill 473
		Organiserte opplevelser 436	Annonse- og reklamevirksomhet 371
Trykte medier 1 191	Kulturarv 1 059	Design 395	TV og radio 296
			Musikk 88

Hva viser statistikken:

- Det arbeider 7 139 personer i kulturnæringen i Trøndelag per 4. kvartal 2017. Dette er 3,1 % av alle sysselsatte i Trøndelag.
- Det er sport, trykte medier, kunstnerisk virksomhet og kulturarv som er de fire store kategoriene hva gjelder sysselsetting.
- I perioden 2010 til 2017 har antall sysselsatte i kulturnæringen økt med 106, eller 1,5 %. I samme periode økte sysselsettingen i alle næringer i Trøndelag med 6,7 %
- Sport, design, kulturarv og organiserte opplevelser har hatt de største økningene i sysselsetting, mens det er spesielt trykte medier som har hatt en nedgang
- Det gjenstår mye arbeid på dette området for å komme fram til enhetlige definisjoner om hvordan kulturnæring skal deles inn.

8 KULTUR - HELSE - SAMFUNNSDELTAKELSE

Ved å sammenligne opplysninger om deltagelse i kulturelle aktiviteter med helseopplysninger, har forskere funnet at alle som konsumerer kultur i en eller annen form opplever bedre helse, er mer tilfreds med livet sitt og har mindre forekomster av angst og depresjon, sammenlignet med folk som ikke er så opptatt av kultur. Dette er resultat av HUNT 3 (Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag 2006-2008). Det vil si at enten du er korpsmusikant, spiller i rockeband, er ivrig kulturfestivaldeltager eller rett og slett fotballsupporter, så er den kulturaktiviteten du bedriver helsefremmende. Å sitte på en tribune og følge med favorittlaget kan altså være sunt. Men det er musikerne, danserne, malerne – og alle de andre som er utøvende i kulturlivet – som scorer høyest når det gjelder god generell helse. Dette gjelder spesielt for damene. De som ikke selv er utøvere, men aktive i konsertsalen, på tribunene eller på dugnad for det lokale koret, scorer høyest når det gjelder livstilfredshet, og de har mindre angst og depresjon. Denne trenden er spesielt sterk for mennfolk.

HUNT 3 viste imidlertid at det forekommer store geografiske og sosiale ulikheter i kulturdeltakelse blant voksne. I kommuner med sentral geografisk beliggenhet deltar en høyere andel av befolkning i kulturelle aktiviteter enn i mindre sentrale strøk. Grupper i samfunnet som har høy utdanning og god økonomi, er mer aktive kulturelt enn andre grupper.

Bruk av kulturelle virkemidler innen helse- og omsorgssektoren viser gode og overraskende resultater. Forskning og erfaring viser at bruk av musikk, sang og bevegelse kan bidra til å dempe uro, redusere medisinbruk og øke livsgleden.

Hva har vi i Trøndelag:

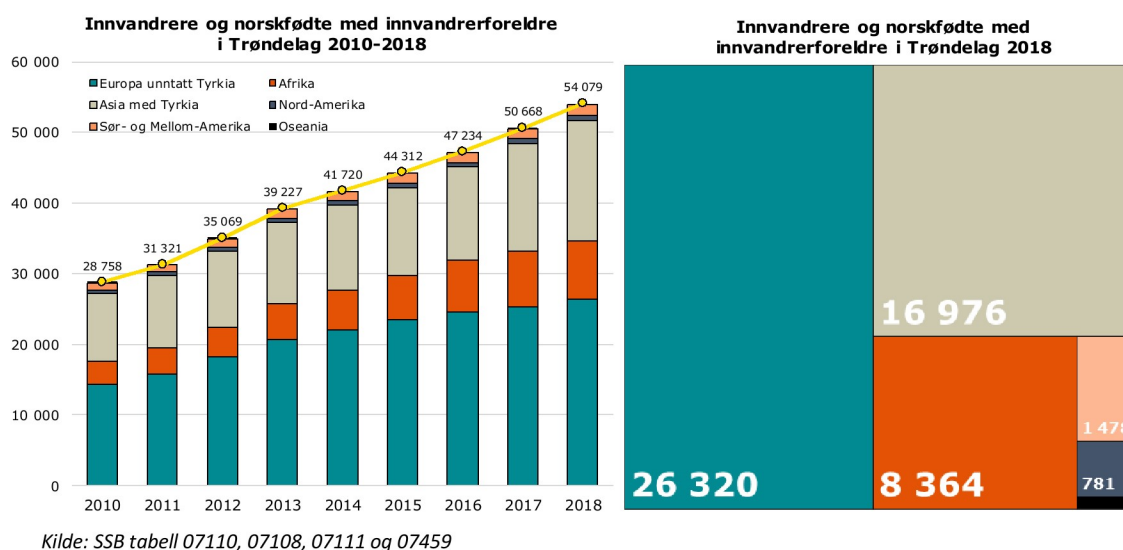
- *Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg* er et norsk senter som skal støtte forskningsmiljøer, utdanningsinstitusjoner, helseforetak og kommuner. Det ble etablert i Levanger 1. juli 2014. Senteret skal bidra til at kulturelle virkemidler innen daglig pleie og omsorgsarbeid utvikles og benyttes. Senteret er oppdelt i områdene forskning, utdanning og praksis, og skal fungere som et samlingspunkt innen kultur og helse i Norge.
- HUNT-undersøkelsene synliggjør og dokumenterer sammenhenger mellom helse, kulturdeltakelse og demografi.
- Tiltak som er igangsatt med bakgrunn i HUNT-materiale – som Vrimmel-festivalen i Namdalen.
- Resultater fra FOLK1- og FOLK2-prosjektene i tidligere Nord-Trøndelag - ledet av Margunn Skjei Knudtsen. FOLK2 var et femårig kultur- og helseprosjekt. Det tverrfaglige samarbeidet i dette programmet var av stor betydning for etableringen av Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg.
- Flere publiserte artikler og doktorgrader i fylket om emnet

9 KULTUR OG INTEGRERING

Inkluderingsmeldingen (2011-2012) vektlegger utviklingen av en kultursektor der alle har like muligheter til deltakelse og til å utvikle sine skapende ressurser, uavhengig av faktorer som sosioøkonomisk-, kulturell- eller religiøs bakgrunn eller funksjonsevne.

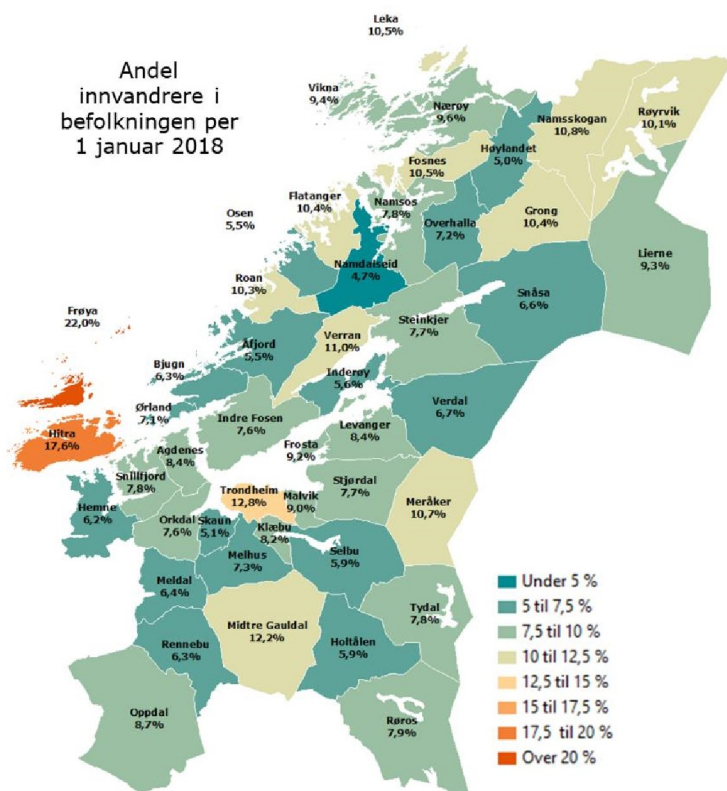
I den forbindelse nødvendig å ha oversikt over innvandrere i Trøndelag.

11,8 % av befolkningen i Trøndelag er innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre. Trøndelag har en betydelig lavere andel innvandrere enn landssnittet som er på 17,3 %. Antall innvandrere i Trøndelag har imidlertid vokst raskt de siste årene.

NB! Asylsøkere og personer på korttidsopphold i Norge regnes ikke med i statistikken. Personer uten lovlig opphold i Norge er også utelatt. Estimert på denne gruppens størrelse er meget usikre.

Av trønderske kommuner har Frøya og Hitra størst innvandring, større enn landssnittet. Forklaringen på hvorfor disse to kommunene har så høy andel innvandre ligger i at det har vært en veldig sterk arbeidsinnvandring knyttet opp mot veksten i oppdrettsnæringen.

Kilde: SSB tabell 07110 og 07459

Innvandrere etter landsbakgrunn 15 største grupper i Trøndelag i 2018	
Polen	5 742
Litauen	2 810
Syria	2 641
Eritrea	2 351
Sverige	2 188
Tyskland	1 883
Thailand	1 533
Somalia	1 487
Afghanistan	1 270
Filippinene	1 247
Russland	1 146
Iran	1 129
Irak	1 087
Tyrkia	951
Latvia	812
Total topp 15	28 277

Kilde: SSB tabell 09817

Nesten en fjerdedel av innvandrere kommer kun fra 3 land; Polen, Litauen og Syria (Kilde: Trøndelag i tall 2018)

For at nyankomne skal bli godt integrerte er det viktig at de kan skaffe seg utdanning, arbeid og delta i samfunnet. Integrasjon og inkludering i et lokalsamfunn forutsetter mulighet for deltakelse på de arenaer som finnes. På alle arenaene trengs det kompetanse og kunnskap for å gjøre et bra arbeid.

Arenaer der det foregår integrering- og inkluderingsarbeid:

- I mange av folkebibliotekene sitt tilbud
- I frivilligsentralene
- I frivillige lag og organisasjoner
- I introduksjonsprogram for flyktninger

10 KULTUR OG SAMISK

Trøndelag utgjør den største delen av det sørsamiske området som strekker seg fra Helgeland i nord og til Engerdal i sør. Et mangfoldig, og allment tilgjengelig samisk kunst- og kulturliv av høy kvalitet bidrar til levende lokal- og bysamfunn. Utvikling av samiske kunst- og kulturaktiviteter og samiske kulturinstitusjoner er nødvendig for å få til dette. Samiske festivaler og arrangement er viktige arenaer for synliggjøring, opplevelse og formidling. De er også viktige møteplasser for bruk og utvikling av samisk språk.

For samiskspråklige er det en grunnleggende rettighet å få bruke språket. I Trøndelag er sørsamisk en viktig kulturbærer som bidrar til språklig mangfold. Fylkeskommunen er en del av forvaltningsområdet for samisk språk, og staten bevilger et fast tilskudd til tiltak i språkområdet.

Skolene er en viktig arena for å styrke formidlingen av samisk kultur og kulturforståelse til barn og unge. Den kulturelle skolesekken, DKS, er et viktig middel for å få dette til.

Hva har vi:

- Samarbeidsavtale mellom Sametinget og Trøndelag fylkeskommune. Avtalen skal styrke arbeidet i saker som angår samer og samiske områder i Trøndelag.
- Festivalen Raasten Rastah på Røros - en samisk kulturell og sosial møteplass for norsk og svensk side lengst sør i Saepmie.
- Nettstedet Gaavnoes.no er utviklet med støtte fra Sametinget, Kulturrådet og Trøndelag fylkeskommune. Samarbeidspartnere i prosjektet har vært museet Saemien Sijte og språksenteret Gielem nastedh i Snåsa, Rørosmuseum og språksenteret Aajege i Røros, Trøndelag folkemuseum Sverresborg og Statsarkivet i Trondheim, og Sør-Trøndelag og Hedmark Reinsamelag.
- Saemien Sijte, sørsamisk museum og kultursenter i Snåsa. I tillegg til å være et museum er dette et møtested og en arena for aktiviteter. I Saemien Sijtes museumsbutikk finnes det siste innen samisk litteratur, film og musikk samt håndverk og gaveartikler. Regjeringen har foreslått nytt bygg med oppstart i 2019.
- Åarjel-saemiej skuvle i Snåsa. Skolen har internat, slik at elever fra andre kommuner kan bo her gjennom skoleåret.
- Bokbuss: Fylket blir betjent av to bokbusser som begge har den samiske befolkningen som målgruppe.

11 KULTUR OG INTERNASJONALISERING

Trøndelag er en relativt liten region i et lite land. Internasjonalt samarbeid og internasjonal satsing er derfor viktig for kultursektoren. Kulturutveksling og utveksling av kompetanse og erfaringer over landegrensene er fruktbart enten det dreier seg om samarbeid i Midt-Norden, Norden, Europa eller den øvrige verden.

Internasjonalt samarbeid er økende blant aktører på kunst- og kulturfeltet. Utviklingen av digitale distribusjonskanaler gjennom nettbaserte plattformer har skapt mange nye muligheter og utfordringer på kulturfeltet. I Trøndelag har kunstnere og kulturinstitusjoner internasjonalt samarbeid som en naturlig del av sin portefølje.

For Trøndelag fylkeskommune er det, som samfunnsutvikler, viktig å sørge for at kulturlivet i regionen får økt kompetanse og finansiering gjennom en koordinert og målrettet satsing på internasjonalt samarbeid. Dette vil kunne skape et rikere kulturliv og gjøre regionen bedre rustet i en fremtid med økt globalisering.

Interreg er en viktig samarbeidsaktør. (Interreg er et EU-initiativ for å fremme samarbeid mellom europeiske regioner og EU fra 1990 hvor Norge har deltatt siden 1996). Akkurat nå pågår totalt 35 Interregprosjekter i Trøndelag og Jämtland. Våren 2019 skal Norge avgjøre om de fortsatt skal være med og bevilge penger til Interreg-prosjektene. Noe av kritikken mot å fortsette er at det er EU som legger retningslinjene for Norge – og Trøndelag og på et slags vis «styrer» norsk distriktpolitikk.

Pågående og nylig avsluttede Interreg-prosjekter på kulturfeltet i Trøndelag:

- Film-eksport: Skape metoder for salg av film i et globalt, digitalt marked
- Biologisk kulturarv: Utvikle gode eksempler på hvordan lokale naturressurser og biologisk kulturarv kan anvendes som ressurs for bærekraftig verdiskaping
- Energismarte idrettsanlegg – redusere energikostnadene ved idrettsanlegg med 25 prosent
- Ungt entreprenørskap
- Grenseløst bygningsvern

Nye Interreg-prosjekter på kulturfeltet:

- Snørik: Snøinnovasjonsprosjekt
- Mat og drikke: Samle mathåndverkere i regionen og skape et enhetlig bilde av matkulturen fra Sundsvall til Trondheim
- MECO: Samarbeid mellom forskning, utdanning og bransjeutvikling for å styrke musikkbransjen i Indre Skandinavia
- VW-RALLY OVER GRENSEN
- Tradisjonelt håndverk: Styrke små og mellomstore bedrifter som ønsker å satse på restaurering, bygningsvern og holdbar bygging
- SKI REGION MID SKANDINAVIA: Styrke regionens unike miljø for vintersport og styrke forutsetningene for treningsturisme

I tillegg har vi disse «verktøyene» for internasjonal samhandling på kulturfeltet:

- *Kreativt Europa* er EUs program for de kulturelle og kreative sektorene i perioden 2014-2020. Programmet gir norske aktører innen TV, film, kunst og kultur muligheter til å samarbeide

internasjonalt og til å nå ut til et større europeisk publikum. Her har Trøndelag mulighet til å delta på lik linje med regioner i EU.

- *EØS-midlene til kultur* skal bidra til å styrke det europeiske kulturfeltet, med særlig fokus på kulturelt entreprenørskap. Kulturrådet er nasjonalt kontaktpunkt for kulturprogrammene i EØS-midlene, og bidrar til å utforme kulturprogram i samarbeid med mottakerlandene.
- Bruk av Trøndelags Europakontor

12 «FOLKESTEMMEN»

Vi har ingen befolkningsundersøkelse å vise til i Trøndelag om «folkets» syn på det trønderske kulturlivet. Så vi vet lite om det er samsvar mellom folkets etterspørsel og det som tilbys. Er det noe folket savner?

Vi har eksempler fra andre fylkeskommuner som har gjort mer på dette området, som til eksempel Hordaland fylkeskommune. Her vises to eksempler fra deres undersøkelse i arbeidet med kulturplanen.

Spørjeundersøking om sentrumsområde

I samband med utarbeiding av Regional plan for attraktive senter i Hordaland gjennomførte fylkeskommunen i 2014¹⁴ ei undersøking for å kartlegge kva syn innbyggjarane i Hordaland har på sentrumsfunksjonar.

Eit av tema i undersøkinga var kulturtilbod og sosiale møteplassar.

TABELL 1

Kor viktig er tilgang til ulike sosiale møteplassar og kulturtilbod?

1	Idrettshall	4,3	
2	Restaurant	4,2	
3	Kveldsopen kafé	4,2	
4	Bibliotek	4,1	
5	Treningsstudio	4	
6	Symjehall	4	
7	Kulturhus	4	
8	Kino	4	
9	Konsertlokale	3,9	
10	Pub	3,5	
11	Hotell	3,3	
12	Gatekjøkken/kiosk	3,3	
13	Museum/galleri	3,2	

TABELL 3

Tilbod som saknast av meir enn 5 000

1	Kino
2	Teaterforestillinger
3	Konsertlokale
4	Gang- sykkelveggar og turstiar
5	Teaterscene
6	Symjehall
7	Revy
8	Bibliotek
9	Øvingslokale musikk
10	Kulturhus
11	Musikkfestival
12	Operaforestilling
13	Pop/rock-konsertar
14	Nærmiljøanlegg
15	Klatreanlegg
16	Ungdomsklubb
17	Tennisbane

Deltakarane i undersøkinga vart spurde om det er noko kulturtilbod dei saknar i nærområdet sitt. Rekna om til heile befolkninga, saknar 77 000 hordalendingar eitt eller fleire kulturtilbod eller kulturarenaer. 34 000 saknar idrettstilbod og 16 000 saknar friluftstilbod.

I tabell 3 er det rangert 17 tilbod, som er sakna av meir enn 5 000 innbyggjarar. Sakna varierer med alder, kjønn, utdanningsnivå, yrkesstatus og bustadsregion.

- Dette området trengs det mer kunnskap om i Trøndelag.

Vi har også for lite kunnskap om publikumsoppslutning og deltakerantall i ulike kulturaktiviteter som grunnlag for planlegging av tilbud.

[Dagbladet: Disse kulturtilbudene brukes mest der du bor:](#)
[Trønderne går mest på teater, mens Oslofolk ser mest opera](#)

- Trøndelag trenger å bli bedre på å dokumentere og registrere data om dette.

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Siv-Tove Skarshaug
Arkivsaksnr.: 19/837

Arkiv: 033

Saken skal behandles i følgende utvalg:

Formannskapet

ORDFØRERS ORIENTERING

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Siv-Tove Skarshaug
Arkivsaksnr.: 19/836

Arkiv: 033

Saken skal behandles i følgende utvalg:

Formannskapet

RÅDMANNNS ORIENTERING